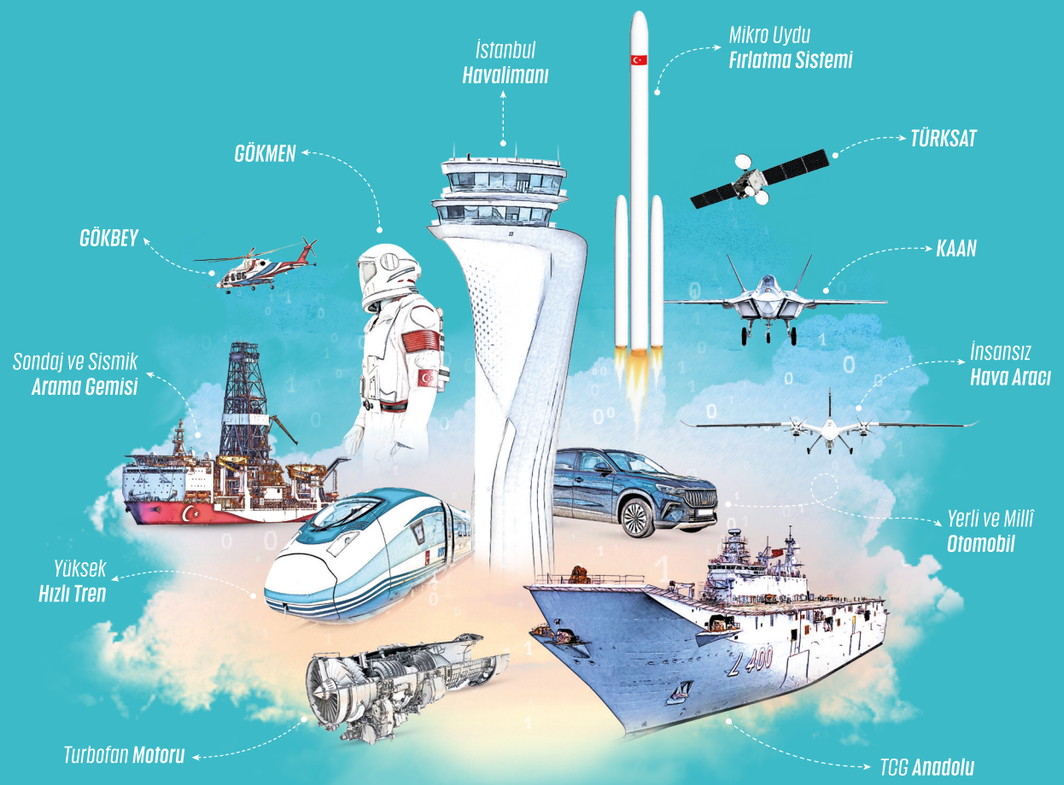
Bu kitaba sığmayan daha neler var!

eba
www.eba.gov.tr

Karekodu okut, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Teknoloji Yolculuğumuz

BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.

ISBN: 978-975-11-6924-2

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşıması Zorunlu Değildir.

MODA TASARIM TEKNOLOJİLERİ ALANI

MODEL TASARIMI 11

DERS MATERYALİ

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

MODEL TASARIMI

MODA
TASARIM TEKNOLOJİLERİ ALANI

11
DERS MATERYALİ

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

MODA TASARIM TEKNOLOJİLERİ ALANI

11

MODEL TASARIMI

DERS MATERYALİ

YAZARLAR

Belgin GÖK
Demet KOPAN GÖK
Dilek DEMİR
Nihal KOCAKAYA
Nilay SARI

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI ..... : 8315
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ ..... : 2207

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Dil Uzmanı: Nuray TAZEGÜL

Program Geliştirme Uzmanı: Şahinde Seval EZER

Ölçme Değerlendirme Uzmanı: Gülhan ŞAHİN

Rehberlik Uzmanı: Özge ÇEVİK

Görsel Tasarım Uzmanları: Aysun ERTEN

Banu AKENGİN SIN

ISBN - 978-975-11-6924-2

Millî Eğitim Bakanlığının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

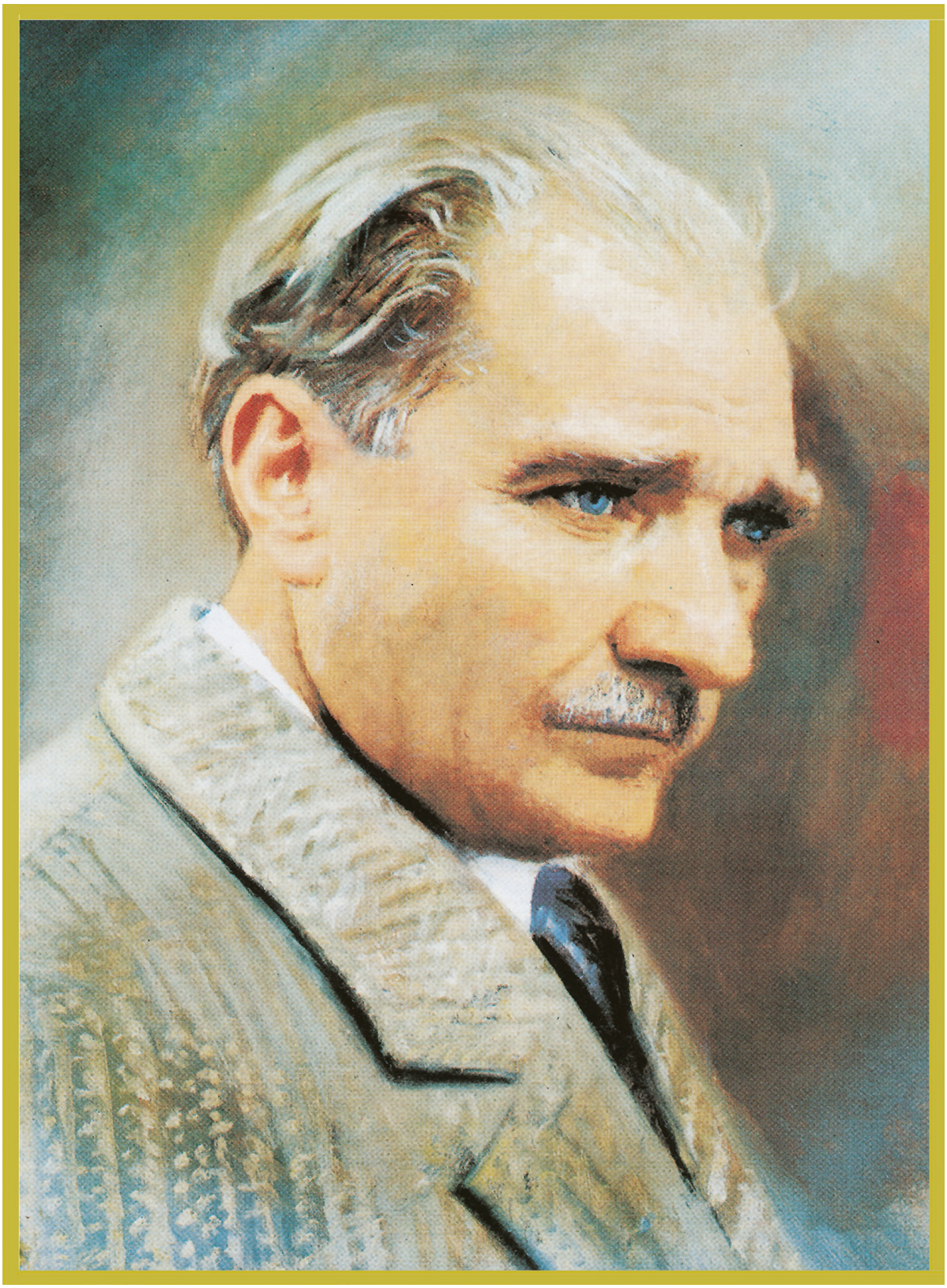
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

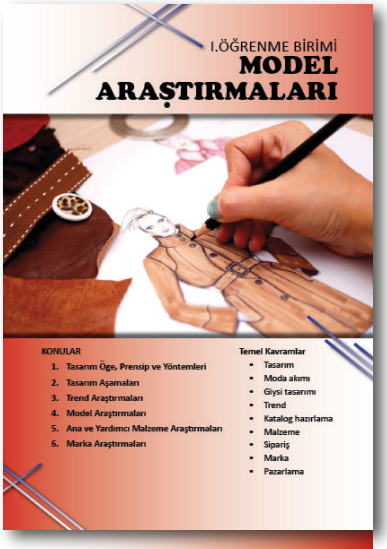
Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

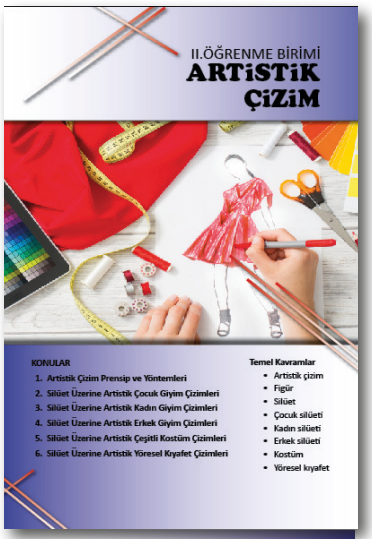
MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

DERS MATERYALİNİN TANITIMI 11
1. MODEL ARAŞTIRMALARI 14
1.1. TASARIM ÖGE, PRENSİP VE YÖNTEMLERİ 14
1.1.1. Tasarım İle İlgili Temel Kavramlar 17
1.1.1.1. Tasarım 17
1.1.1.2. Tasarımcı 17
1.1.1.3. Kreasyon 18
1.1.1.4. Koleksiyon 18
1.1.1.5. Stilist 18
1.1.1.6. Modelist 19
1.1.2. Tasarım Araştırmasının Amacı ve Önemi 20
1.1.3. Moda Akımları 20
1.1.3.1. İlk Çağ Moda Akımları 21
1.1.3.2. Orta Çağ Moda Akımları 23
1.1.3.3. Yeni Çağ Moda Akımları 23
1.1.3.4. Yakın Çağ Moda Akımları (19. yy.-20. yy. Arasındaki Dönem) 27
1.1.3.5. Günümüz Moda Akımları (21. yy.) 31
1.1.3.6. Türk Moda Tarihi 33
1.1.4. Türk ve Yabancı Modacılar 37
1.1.4.1. Türk Modacılar 37
1.1.4.2. Yabancı Modacılar 39
1.1.5. Giysi Tasarımı Çeşitleri 42
1.1.5.1. Butik Tarzı Çalışmada Tasarım (Haute Couture) 43
1.1.5.2. Hazır Giyimde Tasarım 43
1.1.5.3. Kitle (Sokak Modası) Tarzı Tasarım 43
1.1.6. Modacılara Yönelik Tasarım Araştırmaları 44
1.2. TASARIM AŞAMALARI 44
1.2.1. Tasarım Süreci 44
1.2.1.1. Model Tasarımı 44
1.2.1.2. Kalıp Tasarımı 45
1.2.1.3. Üretim 46
1.2.2. Giysi Türlerine Göre Tasarım Aşamaları 46
1.2.2.1. Tema 46
1.2.2.2. Giysi Tasarımı (Taslak Tasarım) 48
1.2.2.3. Materyal Araştırması 50
1.2.2.4. Hikâye Panosu 50
1.3. TREND ARAŞTIRMALARI 52
1.3.1. Güncel Tüketici Davranışları 53
1.3.2. Tüketici Eğilimi Tahminleri 53
1.4. MODEL ARAŞTIRMALARI 55
1.4.1. Model Araştırmalarında Farklı Temaların Belirlenmesi 55
1.4.2. Çocuk Giysi Kataloğu Hazırlama 55
1.4.3. Kadın Giysi Kataloğu Hazırlama 59
1.4.4. Erkek Giysi Kataloğu Hazırlama 62
1.5. ANA VE YARDIMCI MALZEME ARAŞTIRMALARI 65
1.5.1. Ana ve Yardımcı Malzeme Tanımı 65
1.5.2. Sipariş Tanımı ve Çeşitleri 67
1.5.3. Ana ve Yardımcı Malzemeler İçin Piyasa Araştırması 67
1.5.4. Örnek Sipariş Formu Oluşturma 68
1.6. MARKA ARAŞTIRMASI 70
1.6.1. Bilinirlik ve Algı 70
1.6.2. Kamuoyu Araştırması 70
1.6.3. Markanın Pazardaki Konumu ve Önemi 70
1.6.4. Pazarlamanın Satın Alma Sürecine Etkisi 70

1.6.5. Marka İçin Olmazsa Olmazların Sıralanması 70
1.6.6. Markanın Vizyona ve Kimliğe Uygun Entegre Edilmesi 71
1.6.7. Kullanılan Yöntemlerin Marka Başarısına Etkisi 71
1.6.8. Alan İle İlgili Öne Çıkan Markalar 71
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 72

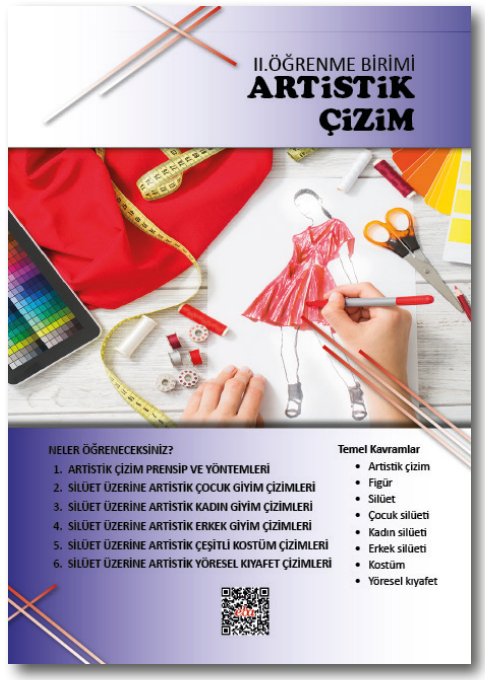
2. ARTİSTİK ÇİZİM 74
2.1. ARTİSTİK ÇİZİM PRENSİP VE YÖNTEMLERİ 74
2.1.1. İnsan Figüründe Ölçü ve Oranlar 74
2.1.2. Silüet 78
2.1.3. Artistik Çizim 79
2.1.4. Artistik Çizim ve Teknik Çizim Arasındaki Farklar 82
2.1.5. Artistik Çizim ve Teknik Çizim Arasındaki Farkı Ayırt Etme 83
2.1.6. Artistik Çizim Yaparken Dikkat Edilecek Noktalar 83
2.1.7. Artistik Çizim Prensipleri 85
2.1.8. Artistik Çizim Yöntemleri 90
2.1.9. Tasarım Prensip ve Yöntemlerinin Seçimi 96
2.2. SİLÜET ÜZERİNE ARTİSTİK ÇOCUK GİYİM ÇİZİMLERİ 99
2.2.1. Çocuk Silüetlerinin Özellikleri 100
2.2.2. Modelin Verdiği Poz ile Giyeceği Giysi Arasındaki Uyum .. 101
2.2.3. Hazır Silüet Üzerine Artistik Çocuk Giyim Çizimleri 103
2.2.4. Çizimlerin Renklendirilmesi 104
2.3. SİLÜET ÜZERİNE ARTİSTİK KADIN GİYİM ÇİZİMLERİ 109
2.3.1. Kadın Silüetlerinin Özellikleri 109
2.3.2. Modelin Verdiği Poz ile Giyeceği Giysi Arasındaki Uyum ... 110
2.3.3. Hazır Silüet Üzerine Artistik Kadın Giyim Çizimleri 110
2.3.4. Çizimlerin Renklendirilmesi 111
2.4. SİLÜET ÜZERİNE ARTİSTİK ERKEK ÇİZİMLERİ 116
2.4.1. Erkek Silüetlerinin Özellikleri 116
2.4.2. Modelin Verdiği Poz ile Giyeceği Giysi Arasındaki Uyum 118
2.4.3. Hazır Silüet Üzerine Artistik Erkek Çizimleri 121
2.4.4. Çizimleri Renklendirme 124
2.5. SİLÜET ÜZERİNE ARTİSTİK KOSTÜM ÇİZİMLERİ 128
2.5.1. Kostüm Çeşitleri 128
2.5.2. Modelin Verdiği Poz ile Giyeceği Giysi Arasındaki Uyum 131
2.5.3. Hazır Silüet Üzerine Artistik Kostüm Çizimleri 132
2.5.4. Çizimleri Renklendirme 135
2.6. SİLÜET ÜZERİNE ARTİSTİK YÖRESEL KIYAFET ÇİZİMLERİ 136
2.6.1. Yöresel Kıyafet Çeşitlerinin Parçaları 136
2.6.2. Yöresel Kıyafet Üzerine Yapılan Süsleme ve İşlemelerle Her Yöre İçin Oluşan Farklılıklar 140
2.6.3. Modelin Verdiği Poz ile Giyeceği Giysi Arasındaki Uyum ... 144
2.6.4. Silüet Üzerine Artistik Yöresel Kıyafet Çizimleri 146
2.6.5. Çizimleri Renklendirme 147
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 150

EKLER 151
KAYNAKÇA 155
CEVAP ANAHTARI 158

DERS MATERYALİNİN TANITIMI

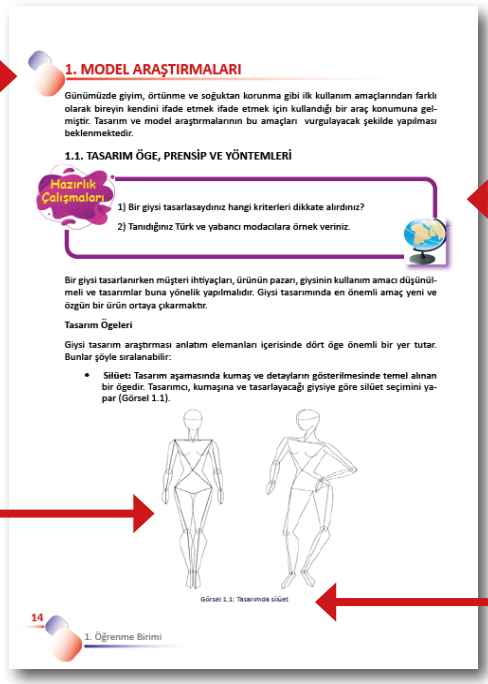
Öğrenme biriminin kapağını gösterir.

Konu başlığını gösterir.

Öğrenme biriminin konularına uygun görselleri gösterir.

1. MODEL ARAŞTIRMALARI

Günümüzde giyim, örtünme ve soğuktan korunma gibi ilk kullanım amaçlarından farklı olarak bireyin kendini ifade etmek ifade etmek için kullandığı bir araç konumuna gelmiştir. Tasarım ve model araştırmalarının bu amaçları vurgulayacak şekilde yapılması beklenmektedir.

1.1. TASARIM ÖGE, PRENSİP VE YÖNTEMLERİ

Hazırlık Çalışmaları

1) Bir giysi tasarlasaydınız hangi kriterleri dikkate alırdınız?

2) Tanıdığınız Türk ve yabancı modacılara örnek veriniz.

Bir giysi tasarlanırken müşteri ihtiyaçları, ürünün pazarı, giysinin kullanım amacı düşünülmeli ve tasarımlar buna yönelik yapılmalıdır. Giysi tasarımında en önemli amaç yeni ve özgün bir ürün ortaya çıkarmaktır.

Tasarım Ögeleri

Giysi tasarım araştırması anlatım elemanları içerisinde dört öge önemli bir yer tutar. Bunlar şöyle sıralanabilir:

- **Silüet:** Tasarım aşamasında kumaş ve detayların gösterilmesinde temel alınan bir ögedir. Tasarımcı, kumaşına ve tasarlayacağı giysiye göre silüet seçimini yapar (Görsel 1.1).

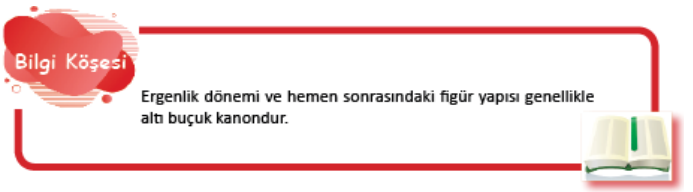
Görsel 1.1: Tasarımda silüet

14 1. Öğrenme Birimi

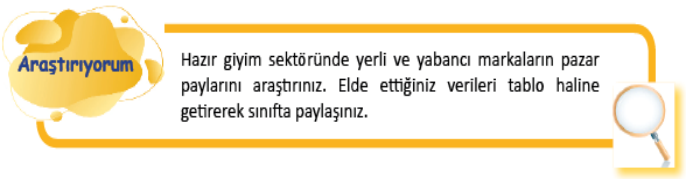
"Hazırlık Çalışması" öğrenme birimine ait hazırbulunuşluk düzeyini ölçen, kazanımlar için güdüleyen soruları ve çalışmaları gösterir.

Görselle ilgili bilgileri gösterir.

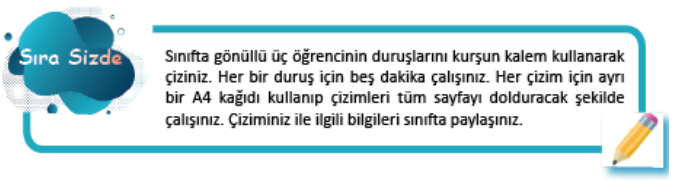
"Bilgi Köşesi" kutuları, konularla ilgili dikkat çekici bilgileri içerir.

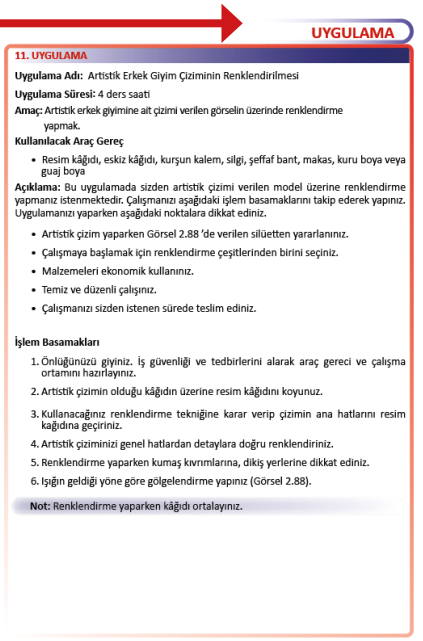
"Araştırıyorum" kutuları, sonraki konuya ait araştırma konularını içerir.

"Sıra Sizde" kutuları, konuya uygun faaliyetleri içerir.

Konu sonlarında yapılacak olan faaliyeti "Uygulama " başlığı altında gösterir.

UYGULAMA

11. UYGULAMA

Uygulama Adı: Artistik Erkek Giyim Çiziminin Renklendirilmesi

Uygulama Süresi: 4 ders saati

Amaç: Artistik erkek giyimine ait çizimi verilen görselin üzerinde renklendirme yapmak.

Kullanılacak Araç Gereç

- Resim kâğıdı, eskiz kâğıdı, kurşun kalem, silgi, şeffaf bant, makas, kuru boya veya guaj boya

Açıklama: Bu uygulamada sizden artistik çizimi verilen model üzerine renklendirme yapmanız istenmektedir. Çalışmanızı aşağıdaki işlem basamaklarını takip ederek yapınız. Uygulamanızı yaparken aşağıdaki noktalara dikkat ediniz.

- Artistik çizim yaparken Görsel 2.88 'de verilen silüetten yararlanınız.
- Çalışmaya başlamak için renklendirme çeşitlerinden birini seçiniz.
- Malzemeleri ekonomik kullanınız.
- Temiz ve düzenli çalışınız.
- Çalışmanızı sizden istenen sürede teslim ediniz.

İşlem Basamakları

1. Önlüğünüzü giyiniz. İş güvenliği ve tedbirlerini alarak araç gereci ve çalışma ortamını hazırlayınız.
2. Artistik çizimin olduğu kâğıdın üzerine resim kâğıdını koyunuz.
3. Kullanacağınız renklendirme tekniğine karar verip çizimin ana hatlarını resim kağıdına geçiriniz.
4. Artistik çiziminizi genel hatlardan detaylara doğru renklendiriniz.
5. Renklendirme yaparken kumaş kıvrımlarına, dikiş yerlerine dikkat ediniz.
6. Işığın geldiği yöne göre gölgelendirme yapınız (Görsel 2.88).

Not: Renklendirme yaparken kâğıdı ortalayınız.

Uygulamalarda yer alan "Yönerge", "Kullanılacak araç gereçleri", "İşlem Basamakları"nı gösterir.

"Görsel Kaynakçası" altında bulunan karekod ve web adresi "Görsel ve Şekil Kaynakçası" na ulaştırır.

http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=2550

"Bu ders materyalinde uluslararası ölçü birimleri esas alınmıştır."

I.ÖĞRENME BİRİMİ

MODEL ARAŞTIRMALARI

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

1. TASARIM ÖGE, PRENSİP VE YÖNTEMLERİ
2. TASARIM AŞAMALARI
3. TREND ARAŞTIRMALARI
4. MODEL ARAŞTIRMALARI
5. ANA VE YARDIMCI MALZEME ARAŞTIRMALARI
6. MARKA ARAŞTIRMALARI

Temel Kavramlar

- Tasarım
- Moda akımı
- Giysi tasarımı
- Trend
- Katalog hazırlama
- Malzeme
- Sipariş
- Marka
- Pazarlama

1. MODEL ARAŞTIRMALARI

Giyim, örtünme ve soğuktan korunma gibi ilk kullanım amacının yanı sıra günümüzde bireyin kendini ifade etmek için kullandığı bir araç konumuna gelmiştir. Tasarım ve model araştırmalarının bu amaçları vurgulayacak şekilde yapılması beklenmektedir.

1.1. TASARIM ÖGE, PRENSİP VE YÖNTEMLERİ

Hazırlık Çalışmaları

1) Bir giysi tasarlasaydınız hangi kriterleri dikkate alırdınız?

2) Tanıdığınız Türk ve yabancı modacılara örnek veriniz.

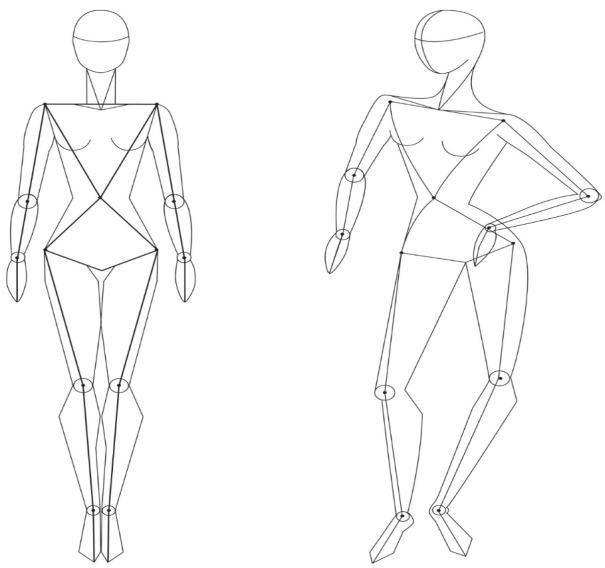

Bir giysi tasarlanırken müşteri ihtiyaçları, ürünün pazarı, giysinin kullanım amacı düşünülmeli ve tasarımlar buna yönelik yapılmalıdır. Giysi tasarımında en önemli amaç yeni ve özgün bir ürün ortaya çıkarmaktır.

Tasarım Ögeleri

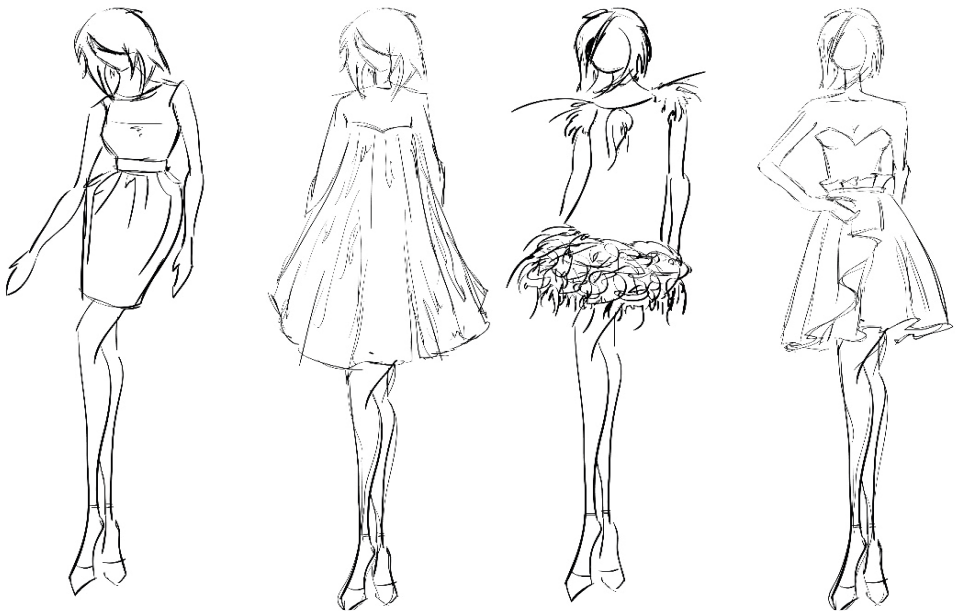
Giysi tasarım araştırması anlatım elemanları içerisinde dört öge önemli bir yer tutar. Bunlar şöyle sıralanabilir:

- **Silüet:** Tasarım aşamasında kumaş ve detayların gösterilmesinde temel alınan bir ögedir. Tasarımcı, kumaşına ve tasarlayacağı giysiye göre silüet seçimini yapar (Görsel 1.1).

Görsel 1.1: Tasarımda silüet

- **Çizgi:** Giysinin genel görünümüyle ilgili stili ve giysinin nasıl olacağı hakkındaki bilgiyi verir (Görsel 1.2). Giysi tasarımında yapılacak ilk iş, düşünülen modelin ilk ve genel görüntüsünün çiziminin yapılmasıdır. İkinci aşama ise çeşitli uygulama detaylarına yönelik talimatların gösterilmesidir. Giysi tasarımında yapılan bu çizimlerin uygulanabilir olması gerekir. Modelin doğru olarak anlatılması, kullanılacak kumaş, malzeme ve süsleme detayları hakkında bilgi içermesi gerekir. Çizgiyi gösteren yapısal tekniklere örnekler; dikişler, pensler, katlar, kırmalar, büzgüler, pililer ve drapelerdir.

Görsel 1.2: Tasarımda çizgi

- **Renk:** Tüketiciyi ilk anda etkileyen tasarım ögelerinden biri renktir. Renklerin giysi tasarımında vücut kusurlarını yok edici bir özelliği vardır. Aynı zamanda kişinin ruh hâlini ve tarzını da ortaya koyar. Renk, gözün ışığı algılama biçimi olmasının ötesinde, insanda fizyolojik ve psikolojik reaksiyon uyandırır. Tasarımcı hissettirmek istediği duygu durumunu en başta renk seçimiyle verebilir (Görsel 1.3). Renkler aynı zamanda algıyı önemli ölçüde yönetir.

Görsel 1.3: Tasarımda renk

- **Doku:** Bir giysinin tasarımı yapılırken giyside kullanılacak kumaşın dokusu, giysinin çiziminde gerçeğe yakın gösterilmelidir. Aksi halde kumaş ile ilgili anlatım yanlış olabilir. Tasarımcının tekstil bilgisine sahip olması önemlidir. Çünkü doku özelliği verebilmek için lif ve dokuma tekniklerini bilmek gerekir. Kumaş seçiminde ilk bakışta renk ve desen önemli bir kriter olarak algılansa da duyusal anlamda kumaşın tene temasında verdiği hissiyat (duygu) da önemlidir. Kumaşın tuşesi, sertliği, yumuşaklığı, kalınlığı, inceliği, ağırlığı, dökümü, hafifliği, mat veya parlak oluşu önemli nitelikleridir. Kumaşın bu nitelikleri ve kombinasyonları da tasarıma bir doku kazandırır.

Tasarım Prensipleri

Tasarım prensipleri etkili ve çekici bir koleksiyon oluşturmak için uyulması gereken kuralları kapsar. Bu kurallara uyulmaması durumunda tasarım zayıf ve etkisiz olacaktır. Giysi tasarımı, detaylı ve disiplinli bir süreçtir. Bir tasarımcı çizim prensiplerini öğrenip benimsedikten sonra gerçek sanatsal özgürlüğe ulaşabilir. Görsel sanatlar alanında birçok çizim prensibi kullanılmasına rağmen moda tasarımı alanında kullanılan çizim prensipleri şöyle sıralanabilir:

- Bütünlük (uyum)
- Vurgu
- Denge
- Ölçek (oran)
- Zıtlık/Yüzey ilişkisi (kontrast)

Tasarım Yöntemleri

Giysi tasarımı yapılırken anlatılmak istenen fikir ve görseli arasında güçlü bir bağ olması önemlidir. Tüketiciler seçtikleri ürünlerin estetik ve sanatsal bakımdan doyurucu olmasına ve ayrıca kaliteli ve uygun fiyatlı olmalarına dikkat etmektedir. Tasarımcılar bu ihtiyaçların karşılanmasında iki farklı yöntem uygulamaktadır.

- **Avangarde Tasarım**

Bu yöntemle hazırlanmış giysiler, özgün bir temaya, hikâyeye, belirli bir sanata, kültüre, ekonomik ve sosyal yaşam temeline sahip tasarımlardır. Çoğunlukla sanatçı ruhlu kişiler tarafından ortaya çıkarılır. Avangarde (avengard) tasarım, sanat-estetik ağırlıklı ve yüksek kalitedeki ürünler ortaya koyar. Bu ürünler sosyoekonomik bakımdan yüksek gelir gruplarından oluşan pazarlara yöneliktir. Bu tasarım yönteminde teknolojik ve sanatsal becerisi yüksek bir iş gücü ve iyi işleyen bir AR-GE birimi vardır.

- **Endüstriyel Tasarım**

Bu tasarım yönteminde giysiler, uluslararası moda merkezleri tarafından hazırlanan trendler doğrultusunda tasarlanıp piyasaya sürülür. O seneye veya sezona ait model tasarımları, çizgileri ve stilleri hakkında yol gösteren yayınlar sayesinde trendler hakkında bilgi sahibi olunur. Müşteri açısından bu yöntem, uluslararası moda hakkında fikir sahibi olması bakımından önemlidir. Üretici firmalar içinse uluslararası pazardan pay alıp rekabette kalma şansı sağlar.

1.1.1. Tasarım İle İlgili Temel Kavramlar

Tasarım ile ilgili altı temel kavram aşağıda açıklamalarıyla verilmiştir.

1.1.1.1. Tasarım

Tasarım, bir ürün ortaya çıkarmak için yapılan düşünsel ya da maddi çalışmalar sürecidir. Diğer bir anlatımla tasarım, bir kimsenin yapmayı düşündüğü, olması ya da yapılması istenen bir ürün veya düşüncenin zihinde aldığı biçimdir.

Tasarımın oluşabilmesi için bir konuya, özgün bir ana fikre, bir plana, planın denetimine ve geliştirme çalışmalarına ihtiyaç vardır (Görsel 1.4). Tasarımın hareket noktası moda ve pazar olmalı, aynı zamanda ürün özgün ve işlevsel olmalıdır.

Görsel 1.4: Tasarım çalışmaları

1.1.1.2. Tasarımcı

Tasarımcı, hazır giyim ve ısmarlama giyimde, uygulanabilir nitelikte her türlü kreasyonu hazırlayan, günün moda anlayışına uygun ürünler ortaya çıkaran ve bu konuda kendini sürekli geliştiren kişidir. Tasarımcı, modellerini hazırlarken uygun renkte ve özellikte kumaş ve aksesuar seçer (Görsel 1.5). Elinde bulunan kumaş veya tekstil ürünlerine uygun modeller tasarlamak ve giysiyi tamamlayan aksesuarlara desteklemek tasarımcıya avantaj sağlar.

Görsel 1.5: Çalışmalarını düzenleyen bir tasarımcı

Tasarımcı, süreçte hâkimiyet sağlamalı, sınırsız düşünebilmeli, aynı zamanda da estetik öngörüsü yüksek olmalıdır. Tasarımcılar yaşadığı toplumun özelliklerini özümsemiş, bu doğrultuda yenilikçi bakış açısı getirebilen, düşüncelerini çizgilerle kâğıda aktarabilen, artistik çizim yeteneği olan, grup çalışmalarında uyum gösteren kişilerdir. Ayrıca tasarımcılar kendini sürekli eğiten ve yenileyen, vizyon sahibi ve yeni fikirlere açık bir çalışma prensibi içinde olmalıdır.

1.1.1.3. Kreasyon

Fransızcadan Türkçeye geçmiş bir kelimedir. Moda tasarımcısının her sezona özgü tasarladığı ve birden fazla kıyafet modelini kapsayan bir terimdir (Görsel 1.6). Kreasyon hazırlanırken günün moda anlayışı, ülkenin sosyoekonomik yapısı, yılın hangi dönemi için hazırlanacağı, yaş ve vücut özellikleri, kullanılacak kumaş ve malzemelerin özellikleri dikkate alınmalıdır.

Görsel 1.6: Kreasyon

1.1.1.4. Koleksiyon

Tasarımcının özel bir sezon için hazırladığı giysi modelleri ve aksesuarların sunumudur (Görsel 1.7). Bir koleksiyonun konusu, tarihi bir dönem veya yer, renk armonisi, kumaş tipi gibi görsel etkisi olan herhangi bir kavram olabilir. Her koleksiyon dikkatle araştırılır ve planlanır. Böylece her parça birbirini tamamlar ve özel bir moda stilini ortaya çıkarır.

Görsel 1.7: Koleksiyon sunumu

Bir koleksiyonu oluşturan tasarımların tümü bazen ticari amaç niteliği taşımayabilir. Moda tasarımcıları ve tekstil firmaları ön plana çıkabilmek ve bilinirliklerini arttırabilmek için de bu yöntemi kullanır. Bu nedenle koleksiyonu oluşturan tasarımların büyük bölümü dikkat çekici, ilginç ve alışılmışın dışında çizgilerden oluşabilir.

1.1.1.5. Stilist

Stilist, kelime anlamıyla giyim sektöründe çalışan, çağdaş moda anlayışı ile modellerini tasarlayıp çizen, farklı ve özgün fikirlere sahip kişi anlamına gelir. Stilistlerin iyi bir çizim becerisi ve teknik bilgisi olmalıdır (Görsel 1.8). Tasarım çalışmalarını, moda tasarımında kullanılan bilgisayar programlarıyla da yapabilen stilistler, teknik ve artistik çizimlerle de tasarlanan giysi modellerinin sunumunu yapabilmektedir.

Görsel 1.8: Stilist

1.1.1.6. Modelist

Modelistler, firmalar ve işletmeler tarafından belirlenen bir tekstil ürününün, seri üretime geçmesi için uygun ölçülerde ve istenilen bedenlerdeki baz kalıbını çıkarır ve bu kalıp üzerine model uygulama işlemlerini yapar (Görsel 1.9). Tekstil ürününün (etek, gömlek, ceket vb.) kalıp ve kullanılacak malzemesini tespit ederek modelin numune dikiminin yapılmasını sağlar. Ayrıca belirlenen model kalıbını istenen bedenlere göre serileme işlemini yapar.

Görsel 1.9: Kalıpları üzerinde çalışma yapan bir modelist

Sıra Sizde

Aşağıda verilen görseldeki kıyafeti inceleyiniz (Görsel 1.10). Kıyafetin görsel ve fonksiyonel detayları ile tasarım ögelerini verilen boşluklara yazınız.

Görsel 1.10: Spor giyim örneği

Görsel ve Fonksiyonel Detaylar

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tasarım Ögeleri

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

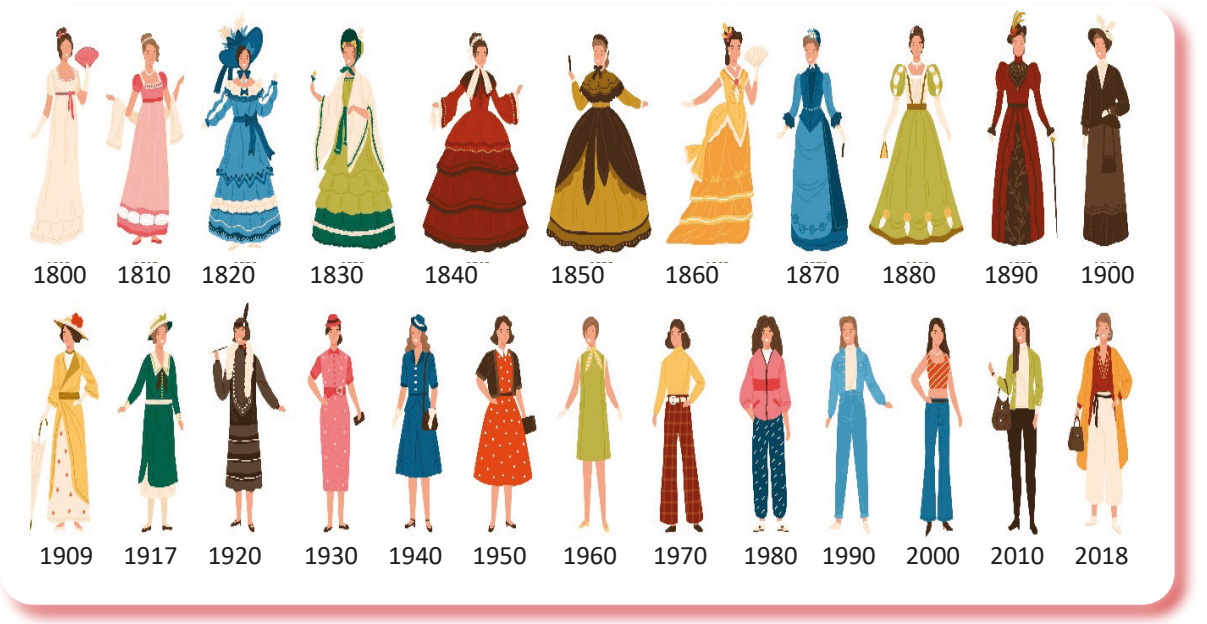
1.1.2. Tasarım Araştırmasının Amacı ve Önemi

Tasarım araştırması; iyi bir gözlem, inceleme, bilgileri kaydetme ve içerikle ilgilidir. Tasarımcılar, sürekli olarak yeni düşünceler arar, moda da doğası gereği sürekli değişime uğrar ve kendini yenilemeye devam eder.

Tema tasarımcıya esin kaynağı olabilir. Araştırma süreci tasarımcıya çalışmalarını geliştirme noktasında katkı sağlayabilir. Hayal gücünü koleksiyon için belirli bir temaya ya da kavrama odaklamadan önce, farklı kaynaklardan bilgi toplayarak ve çok çeşitli ilgi alanları keşfederek özgün ürünlerin artmasını sağlayabilir. Tasarım araştırması, ilgi alanlarının keşfi ve dünyayla ilgili farkındalığın artması imkanı sunar.

1.1.3. Moda Akımları

Giyim tarihi, insanın doğa koşullarına uyum sağlayabilmek için örtünme ihtiyacı hissetmesiyle başlamıştır. Toplumsal etkenlerin ve ahlaki değerlerin değişmesiyle de günümüze kadar bu süreç devam etmiştir (Görsel 1.11).

Görsel 1.11: Geçmişten bugüne moda

Moda kavramının ise, Fransız İhtilali'nin ve Sanayi Devrimi'nin toplumda yarattığı değişimlere ve kadınlara sunulan hakların artmasına paralel olarak ortaya çıktığı düşünülmektedir. Demokrasi anlayışı ile birey kendini özgür bir şeklide ifade etme imkânı bulmuştur. Sanayi Devrimi ile gelişen teknoloji, insan hak ve özgürlüklerinin artması vb. yenilikler, toplumsal yaşamda büyük değişimler yaratmıştır. Bu süreçte insanların kendini ifade etme araçlarından biri de moda olmuştur. Zaman içinde değişen yaşam şekliyle beraber moda da değişime ve gelişime ayak uydurmuş ve moda akımlarını ortaya çıkarmıştır.

1.1.3.1. İlk Çağ Moda Akımları

İlkel toplumlar, doğal etkenler ve savaşlar sonucunda bir araya gelip kümeler halinde yaşamış ve ilk küçük devletleri oluşturmuştur. Kurulan bu yeni devletler askeri, sosyal, kültürel ve dini bazı düzenlemeler yaparak günümüz devletlerinin temelini atmıştır. Bilinen en eski uygarlık olan Sümerler'de yazının bulunması o dönemin her alanında etkisini göstermiştir.

Antik Mısır

Antik Mısır'da yapılan arkeolojik kazılar sonucunda o dönemin giyim kültürüne dair birçok kanıt ortaya çıkmıştır. Sıcak iklimin hâkim olduğu bölgede giysilerin şekli de ona göre düzenlenmiş ve vücudun bazı yerlerini açıkta bırakan kıyafetler tercih edilmiştir. Kıyafet seçiminde toplumdaki sınıf farkları da etkili olmuştur. Zenginler gösterişli kıyafetleri ve aksesuarları tercih ederken alt tabakadaki halk daha sade giysilere yönelmiştir.

Görsel 1.12: Antik Mısır'da kadın giyimi

Kadınlar **kalasiris** denen dar bir elbise giymiştir. Giysilerde keten, patiska gibi kumaşlar kullanılmıştır. Özellikle beyaz renk tercih edilmiş, bunun yanında yeşil, kırmızı, sarı ve mavi de kullanılmıştır.

Antik Mısır'da saçlar tıraş edilip **peruka** denen insan saçı, yün ya da at kılından yapılmış başlıklar kullanılmıştır. Bu başlıkların ihtişamı onu kullanan kişinin önemine göre değişiklik göstermiştir. Örneğin, kraliçeler genellikle akbaba figürlü peruka tercih etmiştir. Geniş boncuklu gerdanlıklar, renkli taşlarla süslü altın ve gümüş bilezikler, alnın ortasına takılan **amulentler** en çok kullanılan aksesuarlar olmuştur. O dönemde papirüs veya palmiye yapraklarından yapılmış sandaletler giyilmiştir.

Bilgi Köşesi

Amulent: Kişiyi şeytandan koruduğuna inanılan, akbaba ya da yılan başı şeklinde sembolize edilen alnın üstüne takılan taç şeklindeki aksesuar (Görsel 1.12).

Antik Yunan (Helenistik)

Bu dönemde güzel sanatlar büyük gelişme göstermiştir. Yunan sanatına ait bazı güzellik kanunları (altın oran) günümüzde hala kullanılmaktadır. Antik Yunan kıyafetlerinde en belirgin özellik genellikle dikdörtgen şeklinde kesilmiş farklı ölçülerdeki kumaşları kullanmalarıdır (Görsel 1.13). Bu kumaşlar farklı şekilde vücudu sararken bir arada tutmak için de **klipsler** ve **fibula** denen iğnelerle tutturulmuştur.

Görsel 1.13: Antik Yunan kadın ve erkek giyimi

Bu dönemde giysiler tek parça ve dikişsiz kullanılmıştır. Kıyafetler içinde en önemlisi **peplos** denen ipek veya ketenden yapılmış uzun ve kolsuz, genelde omuzda iğne ile tutturulan bir giysidir. **Chiton (kiton)** ise dikdörtgen şeklinde olup ortasındaki oyuntudan başa geçirilerek giyilen, bel veya göğüs altından kemerle desteklenen bir giysidir.

Kadınların saçları zarifçe şekillendirilmiştir. Kurdelelerle toplanan saçlara altın ve deriden yapılmış hilal biçimindeki taçlar kullanılmıştır. Önceleri çıplak ayakla dolaşan Helenler, sonraları sandalet giymeye başlamıştır.

Antik Roma

Antik Roma ilk zamanlarda Helenistik (Yunan) kültürünün etkisinde kalmıştır. Daha sonraları kendiliğinden gelişen özgün bir düşünce yapısına sahip olan Roma kültürü, Yunan kültürüne göre daha disiplinli ve sade bir yapıya sahiptir. Bu dönemde görülen giyim ögeleri bazı ayrıntılar haricinde Yunan kültürünün etkisinde kalmıştır. Kadınlar **stola** denen bir tunik giymiştir.

Görsel 1.14: Antik Roma'da kadın ve erkek giyimi

O dönemde manto yerine **toga** denen uzun giysi kullanılmıştır. Yün kumaştan yapılan bu giysi, yarım daire ya da elips şeklindedir. İnsan boyunun iki katı uzunluğundaki bu kumaş, tek omuzdan geçerek tüm vücudu saracak şekilde kullanılmıştır (Görsel 1.14). Toga erkekler arasında yaygın olarak kullanılmıştır. Halk **penula** denen yün veya deriden yapılmış kısa pelerin kullanmıştır. Ayakkabı olarak halk, deri sandaletler giyerken soylular, potin giymiştir. Romalıların pancar ve erik özlerini kullanarak saçlarını boyadıkları da görülmüştür.

1.1.3.2. Orta Çağ Moda Akımları

Gotik Dönem (13. yy.-16. yy. Arasındaki Dönem)

Bu döneme ait tarzlar ve akımlar etkisini günümüze kadar sürdürmüştür. Fransa'da ortaya çıkmıştır. Özellikle mimaride etkisini gösteren dikey, sivri hatlar etkisini giyimde de göstermiştir. Bu dönemde toplumsal hiyerarşinin bir yansıması olarak önce erkek giysileri değişime uğramış, daha sonra bu değişim kadın giyimine de yansımıştır. Moda kavramı daha çok asiller ve üst tabaka için geçerlilik göstermiştir. Haçlı Seferleri ile Doğu'dan ipek ve egzotik kumaşlar getirilmiş, bu pahalı kumaşlarla gösterişli elbiseler dikilmiştir.

Cote-hardy (kot-hardi) denen dize kadar uzayan bir tür palto giymişlerdir. İki renk kumaştan yapılan bu giysi genellikle kürkle astarlanmıştır. **Touret** (turet) denen ve çene altından geçerek başı örten bir tür peçe kullanmışlardır. Bu peçenin üzerine ise ipekten veya kadifeden yapılmış **hennin** denen yaklaşık bir, bir buçuk metre uzunluğunda koni şeklinde şapkalar takmışlardır (Görsel 1.15). Ayrıca telle şekillendirilmiş (kalp ve boynuz şeklinde) dore kumaştan şapkalar da kullanılmıştır. Bu şapkaların üstü mücevherlerle süslenmiştir.

Görsel 1.15: Gotik Dönem'de giyim

Bu dönemde erkekler **houppelande** (hoplend) denen dik yakalı yelek kadar uzun ve önü diz hizasına kadar düğmeli olan bir çeşit elbise giymiştir. Giysilerin yakalarında arma kullanılmaya başlanmıştır. Armalarda, o dönemin orduları ve soylu ailelerini temsilen kuş, aslan, leopar, ejderha, balık ve zambak gibi semboller kullanılmıştır. Ayakkabılar gotik mimarinin etkisiyle sivri burunlu yapılmıştır.

1.1.3.3. Yeni Çağ Moda Akımları

Yeni Çağ'da Rönesans ve Reform hareketlerinin etkisiyle birçok alanda değişimler yaşanmıştır. Yeni kıtaların keşfedilmesi ve ülkelerin diplomatik ilişkilere girmesiyle yeni kültürler tanınmaya başlanmış ve bu sayede bilim, sanat, teknoloji ve dini konularda etkileşim yaşanmıştır. Tüm bu gelişmelere paralel olarak giyim kuşam da değişim göstermiştir.

15. yüzyıl sonlarında giyim halen Gotik Dönem'in izlerini taşımaktaydı. Anatominin gelişmesi ile insan vücudunun tabiatı keşfedilmiş ve böylece giyimdeki kuralcı tutum yumuşamaya başlamıştır. İtalya'da bu dönemde sanatsal alanda büyük gelişmeler yaşanmıştır. Venedik cam boncuklarıyla, Cenova ise kadife kumaşıyla ünlenmiştir. Yeni keşfedilen tafta kumaş da bu dönem giysilerinde sıkça kullanılmıştır. Kadın ve erkek giysilerinde kürk kullanımı süsleme amaçlıdır. Özellikle bu dönemde inci, tüy, kurdele ve mücevher kullanılarak yapılan zarif ve değişik saç modelleri ortaya çıkmıştır. Sivri burunlu ayakkabıların kullanımı devam etmiştir.

16. yüzyılda Rönesans, bilimde ve güzel sanatlarda yaşanan yeniliklerin öncüsü olmuştur. Bu dönemde giyinme sadece moda ve estetik için değil, kişilik bulmak amacıyla yapıldığı için de büyük önem taşımıştır. Rönesans döneminin giyim kuşam özelliklerine bakıldığında lüksün ve zenginliğin izleri görülmektedir. Özellikle asilzadeler ve tüccarların giysilerinde bu ayrıntılar öne çıkmıştır. I.Elizabeth (Birinci Elizabet) Dönemi'nde kadın kıyafetleri incelendiğinde astarlı, kadife, brokar danteller ve kabartmalı kumaşların sıkça kullanıldığı görülmüştür (Görsel 1.16). Küpe, taç, kolye vb. aksesuarlar ise değerli taşlarla süslü ve oldukça gösterişlidir. Bel hattını ince göstermek için tahta korseler kullanılmış, kalça formunu büyültmek içinse eteğin içine çember şeklinde tarlatanlar giyilmiştir. Üstüne giyilen kat kat eteklerle kabarık bir görünüm sağlanmıştır. Kadın ve erkek giyiminde **ruff** yakalar öne çıkmıştır.

Görsel 1.16: Elizabeth Dönemi kadın figürü

Görsel 1.17: 16. yüzyıl erkek figürü

Erkek giyiminde balon biçimindeki külot pantolonlar tercih edilmiştir. Bu pantolonların üzerine önden düğmeli pamukla kabartılmış bir forma sahip yelekler kullanılmıştır (Görsel 1.17). Pahalı kumaşlardan dikilen bu yeleklerin omuzları apoletli ve kol uçları da yakadaki gibi ruff şeklindendir.

Bu dönemde hem kadınlar hem de erkekler makyaj yapmıştır. Şapkalarda saten ve kadife kumaş üzerine mücevher ve kuş tüyü kullanarak zengin bir görünüm oluşturulmuştur.

Bilgi Köşesi

Ruff yaka, küçük ve kıvrık yakaların üst üste konup yelpaze biçiminde bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş bir yaka türüdür. Genelde müslin kumaştan yapılır ve yakada kabarık görünümü elde etmek için sarı nişasta kolası kullanılır.

Barok Dönemi

Görsel 1.18: Barok Dönemi'nde kadın giyimine ait detaylar

17. yüzyılda Fransa'da başlayan bu moda akımı zamanla tüm Avrupa'yı etkisi altına almıştır. Kelime anlamı 'düzgün olmayan inci' olan barok, lüks ve ihtişamın hüküm sürdüğü bir dönem olarak tarihe geçmiştir. Orta sınıfın da modaya ilgi duymaya başlamasıyla bu alandaki hareketlilik artmıştır. Barok dönemi giyim tarzında korselerle ve kat kat elbiselerle desteklenen kabarık giysiler ön plandadır. İleriki dönemlerde bu büyük destekler yerine farbalos denen önde düz, arkada pilili üç katlı etekler tercih edilmiştir.

Saraylardaki ihtişamlı dekorlar ve perde süslemeleri giysilere de ilham vermiştir. Giysilerin özellikle etek uçlarında drapeler, fırfırlar, pililer ve işlemeler kullanılarak boyut kazandırılmaya çalışılmıştır (Görsel 1.18). Kadınlarda aksesuar olarak büyük inci kolyeler, özel yapım saatler, değerli taşlarla süslü yelpazeler, şemsiyeler ve peruklar kullanmıştır.

Görsel 1.19: 17. yüzyıl geç döneme ait giyim detayları

Görsel 1.20: 17. yüzyıl erken döneme ait giyim detayları

Bu dönemde erkekler külot pantolonları giymeye devam etmiştir (Görsel 1.19). Fakat 17. yüzyıla göre uzunlukları diz hizasına inmiştir (Görsel 1.20). Erkekler başlarında gösterişli peruklar kullanmıştır. Ayakkabılar ise ince topuklu, satenden yapılmış ve üzeri rozet ve kurdelelerle süslenmiştir.

Rokoko Dönemi

18. yüzyıl giyim ve kuşamında Barok Dönemi'nin etkileri devam etmektedir. Fakat o döneme nazaran daha gösterişli ve renkli bir dönem olmuştur. Giysilerde zarif stiller göze çarpmaktadır. Yaygın olarak ipek, saten, atlas, brokar kumaşlar kullanılmıştır. Elbiselerde kalça kısmı etek yastığıyla desteklenmiş ve **paniers** denilen etekler, üzerine ise **apron** denilen uzun işlemeli bir önlük giyilmiştir.

Görsel 1.21: Fransa Kraliçesi Marie Antoinette ve soylular

Bu dönemde Fransa Kraliçesi **Marie Antoinette** (Meri Antonet) modaya yön veren en önemli isim olmuştur (Görsel 1.21). Soylu kadınlar onun giyimini ve saç stillerini birebir taklit etmeye çalışmıştır. Elbise üzerine **caraco** (karako) adında ceket giyilmiştir.

Bu ceket ön tarafı arkasına göre daha kabarık olup uçları dantellerle süslenmiştir. Fiyonklar, giysi ve aksesuarlarda kullanılan önemli bir detaydır. O döneme ait bazı aksesuarlar şapka, peruk, yelpaze, eldiven, kürk manşon, şemsiye ve baston olarak sıralanabilir. Ayakkabılar ise kare burunludur ve renkleri statülere göre farklılaşmıştır. Örneğin, kırmızı rengi sadece soylular giymiştir.

Rokoko Dönemi özellikle saç stilleriyle döneme damgasını vurmuştur. Yarım metreyi bulan devasa topuzlar, değerli taşlar, çiçekler ve kurdelelerle süslenmiştir. Erkek giyiminde ise ruff yakalar yerini büzgülü ve pilili kravatlara bırakmıştır. Pantolonlar dize kadar uzamış ve daralmıştır. Pantolonların altına özellikle beyaz, uzun ve ipek çoraplar giyilmiştir.

Görsel 1.22: Rokoko Dönemi redingot ceket örneği

Erkekler arasında **redingot** denilen arkası yırtmaçlı ve uzun, pililerle zenginleştirilmiş, önde çift sıra düğmeli olan bir tür ceket moda olmaya başlamıştır (Görsel 1.22). İşlemeli pelerinler ve yelekler erkek giyiminde öne çıkan parçalardır.

Gösterişli peruklar, erkekler arasında yaygın olarak kullanılmıştır. Kısa ökçeli ayakkabılar giyilmiş ve aksesuar olarak da değerli taşlarla süslenmiş bastonlar kullanılmıştır.

1.1.3.4. Yakın Çağ Moda Akımları (19. yy. -20. yy. Arasındaki Dönem)

19. yy. Moda Akımları

Bu yüzyılda Barok ve Rokoko Dönemlerindeki ihtişam ve abartı önemini kaybetmiş ve giyim kuşamda sadeliğe yönelim başlamıştır. Bilim ve teknoloji alanlarındaki gelişmeler moda endüstrisinin gelişimini hızlandırmıştır. Basın ve reklam kurumlarının etkisiyle de bu gelişmeler küresel anlamda yayılmaya başlamıştır.

Fransa'da Napolyon'un imparatorluğu döneminde **ampir** modası başlamıştır (Görsel 1.23). Bu moda anlayışında elbiselerin bel çizgisi yukarıdadır ve göğüs kısmı dekoltelidir. Giysilerde genellikle müslin, şifon, ipek, organze gibi dökümlü kumaşlar kullanılmıştır. Uzun kuyruklu kadife pelerinler giyilmesiyle de bu görünüm tamamlanmıştır. Elbiselerde kısa korsajı desteklemek için hafif korseler kullanılmıştır. Üzerine kadife ya da kalın kumaştan yapılmış **spencer** (sıpensır) denen kısa ceketler giyilmiştir.

Görsel 1.23: 19. yüzyıl ampir modası

Bilgi Köşesi

Fransa İmparatoru Napolyon giyim kuşamıyla o dönemin moda ikonları arasında görülebilir. Koyu yeşil, kırmızı dik yakalı üniforması ve kenarları kıvrımlı şapkasıyla ve **Ordunun Kralı** isimli altın ve gümüş işlemeli formasıyla dönemin önemli ressamlarına ilham kaynağı olmuştur.

Romantik Dönem

1825 yılından sonra kadın giysisinde, sadelik yerini tekrar gösterişli giysilere bırakmaya başlar. Bel çizgisi tekrar doğal yerine gelmiş ve ince bel görüntüsü elde etmek için korseler yeniden kullanılmaya başlanmıştır. Elbiselerde **koyun budu** denilen, içten pililerle desteklenmiş balon görünümlü kollar moda olmuştur. **Krinolin** (çember etek) kullanımı yaygınlaşmaya başlamıştır. Kadife ve tafta kumaşlar kullanılmış, dantel ve fırfırlarla görünüm zenginleştirilmiştir. Saçlarda horozibiği denilen süslü ve gösterişli topuzlar tercih edilmiştir. Başlarına ise **capotes** (kapote) denilen küçük şapkaları kullanmışlardır. Aksesuar olarak manşonlar, eldiven, şemsiye ve bastonlar kullanılmıştır (Görsel 1.24). 19. yüzyıl erkek modasına bakıldığında resmi kıyafet olarak redingot kullanıldığı görülmüştür. Bu ceketin içine ise nippet (nipet) denilen ipekten yapılmış işlemeli bir yelek giyilmiştir. Saçlar ve favoriler uzatılmıştır. Aksesuar olarak tek camlı gözlükler tercih edilmiştir.

Görsel 1.24: 19. yüzyıl kadın aksesuarları

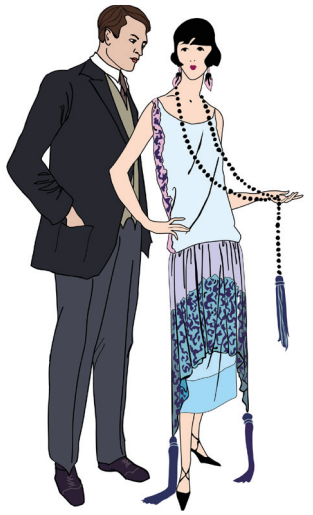
Bilgi Köşesi

19. yüzyılın en önemli tasarımcısı Charles Frederick Worth (Çarls Firederik Vört)'tür. Kişiye özel tasarımın (haute couture) kurucusu olarak bilinir. Kişisel markalaşmanın önemini savunur ve elbiselerine marka etiketi koyan ilk tasarımcıdır. Müşterilerine giysilerini tanıtmak ve marka etiketli ürünlerini satmak için canlı manken kullanan ilk kişidir. Paris'te The House of Worth (Dı Haus of Vört) adlı moda evini kurarak müşterilerine danışma hizmeti de vermiştir. Terziliğin statüsünü yükselten kişidir. Ona göre sadece tasarlama tek başına yeterli olmaz, kendi ismini ve imajını da pazarlamak önemlidir. En bilinen tasarımı tavus kuşu elbisesidir.

20. Yüzyıl Moda Akımları

Bu dönemde sanat toplum içindir anlayışı esas alınmıştır. Buna bağlı olarak moda artık asillerin ve zenginlerin tekelinden çıkmış ve halka mal edilmiştir. Kadın giysilerinde bu dönemde sadelik esastır. Dar kollu, dantelli uzun elbiseler tercih edilmiştir ve elbiselerin arkasına uzun kuyruklar bırakılmıştır. İpek, keten ve aplikeli vualler en çok kullanılan kumaşlardır. Elbiselerin üzerine aksesuar olarak inci, mercan, kehribar gibi değerli taşlardan uzun dizi kolyeler kullanılmıştır. Bu giysileri tamamlayıcı olarak da uzun tüylü küçük şapkalar tercih edilmiştir.

20. yüzyılda kadın giysileri sürekli bir değişim içindedir. Özellikle 1920 yılından sonra Amerika Birleşik Devletleri'ndeki özgür yaşam biçimleri dünyayı etkilemiş ve yeni moda akımları ortaya çıkmıştır. **Çarliston Modası** döneme damga vurmuştur (Görsel 1.25). Bu moda akımı savaşa bir tepki olarak ortaya çıkmıştır.

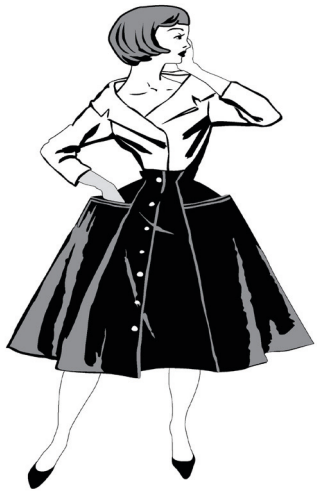
Görsel 1.25: Çarliston modasına ait kadın ve erkek giysi örneği

Bel hattı aşağı inen korsesiz, boncuklu ve püsküllü elbiseler o dönemin akılda kalan giysilerdir. Ayrıca **Flapper Girls** (flepır görls) adıyla yeni bir akım ortaya çıkmıştır. Kısa saçlı, uçuşan etekli ve abartılı makyaj yapan bu kesim o dönemin modasını etkilemiştir. Erkek giyimine bakıldığında üstte siyah ceket ve gri yelek, altına ise çizgili pantolonlar tercih edilmiştir.

1930'lu yıllarda sinema sektörünün gelişmesiyle film yıldızlarının giyim kuşamı modanın gelişmesinde etkili olmuştur. Ayrıca bu dönemde **Gabrielle Coco Chanel** (Gabriel Koko Şanel) ve **Elsa Schiaparelli** (Elza Şaparelli) gibi modacıların tasarımları tanınmaya başlanmıştır.

1940'lı yıllarda II. Dünya Savaşı'nın sebep olduğu olumsuz etkilere rastlanır. Kumaş ve malzemenin kısıtlı olması modanın gelişimini olumsuz etkilemiştir. Savaş öncesi ince ve zarif olan kadın silüeti, yerini askeri kıyafetleri andıran sert kadın siluetlerine bırakmıştır. Üniforma tarzı büyük vatkalı maskülen ceketler, içine diz altına kadar inen uzun elbiselerle kullanılması yeni bir tarz oluşturmuştur. 1940'lı yılların ortalarında modacı **Christian Dior** (Kıristiyan Diyor) savaş döneminin etkisinde kalmış moda sektörünü canlandırarak kadınların yeniden zarif çizgilerle buluşmasına öncülük etmiştir.

1950'li yıllarda A-kesim etekler ve puantiye desenler öne çıkan detaylardır (Görsel 1.26-27). Elbiselerde ince bel görünümü sağlamak için korseler kullanılmaya başlanmıştır. Grace Kelly (Greys Keli), Audrey Hepburn (Odri Hepbörn), Marilyn Monroe (Merlin Monro) gibi film yıldızları modanın öncüleri olmuştur. Modacı Chanel'in tüvit takımları kadınların vazgeçilmez giyim parçaları hâline gelmiştir.

Görsel 1.26: A-kesim etek örneği

Görsel 1.27: Puantiye desenli giysi örneği

1960'lı yıllarda hazır giyim sektörünün gelişmesi, moda ürünlerine alt sınıfların da erişmesine imkân sağlamıştır. Hippie Look (Hippi luuk) akımı etkisiyle büyük çiçek desenli giysiler moda olmuştur. Ayrıca jeanler, İspanyol paça pantolonlar, kalın platformlu ayakkabılar, mini etek ve şortlar bu yıllarda popüler giyim parçalarıdır. 1960'lı yılların stil ikonu olarak **Twigy** (Tivigi) adıyla bilinen model Lesley Hornby (Lesli Hornbi) gösterilebilir. Bu döneme mini etekler damgasını vurmuştur. Tasarımcı **Mary Quant** (Meri Kuant) bu akımın öncüsü olmuştur. 1960'larda **Op-Art** moda akımı kumaş ve giysi tasarımını da etkilemiştir. İç içe geçmiş optik yanılgı yaratan geometrik desenlerden oluşan kumaşların kullanıldığı giysiler büyük ilgi görmüştür. Bu dönemde kadınlar başlarına kare eşarplar ve bandanalar takmıştır.

Görsel 1.28: 1970'ler hippi modası

1970'li yıllarda hippi modasının etkisi bir süre daha devam etmiştir (Görsel 1.28). Daha sonra bu akımın devamı olarak görülen bohem tarz ortaya çıkmıştır. Barışçıl, sanatsever, tasasız ve asi yaşamı temel alan bu tarzda barış ve aşk temaları merkeze alınır. Uzak Doğu ve Hint kültürlerinin etkisiyle etnik ve egzotik desenler popüler olmaya başlamıştır. Günlük giyimde genelde İspanyol paça pantolonlar, ekose kumaştan etekler ve gömlekler ve yün paltolar tercih edilmiştir. Mini etekler ve diz altı çoraplar bu dönemde yine yaygın olarak kullanılmıştır. Doğallığın esas alındığı bu dönemde giysilerde rahat ve bol kesimler tercih edilmiştir. Batik boyalı giysiler ve şal desenler akılda kalan özelliklerdendir. Aksesuar olarak saçlara takılan çiçekler, iri küpeler, tasma kolyeler yaygın olarak kullanılan aksesuarlardır. Geniş çerçeveli ve renkli gözlükler popüler olmaya devam etmiştir.

Dönemin en dikkat çeken modacılarından **Vivienne Westwood** (Vivyen Vestvud), Punk (pank) akımının öncüsü olarak moda tarihine geçmiştir. Bu akımda giysilerde sert, isyankâr ve asi çizgiler ve yırtık giysiler, çengelli iğneler, zincir gibi detaylar görülmektedir.

1980'li yıllara gelindiğinde estetik algısının zayıfladığı görülmektedir (Görsel 1.29). Giysilere uyumsuzluk ve dengesizlik hâkim olmuştur. Renklerin çok fazla kullanılması görsel karmaşaya yol açmaktadır. Bu dönemde ortaya çıkan disko kültürü modayı da etkilemiştir. Neon (parlak) renkler hem kadın hem de erkek giysilerinde yoğunluktadır. Kazakların pantolonların içine konularak giyilmesiyle farklı bir görünüm ortaya çıkmıştır. Spor ve jimnastik kıyafetlerde eşofman, tayt ve tozluklarda neon renkler popüler olmuştur. Leopar desenler özellikle gece elbiselerinde tercih edilmiştir. Paltolarda gerçek kürk kullanılması o dönemde statü göstergesi olmuştur.

Görsel 1.29: 1980'ler modasını yansıtan giysi örneği

Omuzlara vurgu yapan büyük vatkalı ceketler, deri ve lateks kumaşlardan yapılan streç giysiler de bu yılların önemli giysi parçaları olmuştur. Ayakkabılar bu dönemin stiline uygun olarak topuklu ve çok renklidir. Saç modellerinde aslan yelesi tarzı hacimli modeller öne çıkmaktadır. Bu dönemin genel özelliği olan renkli ve abartılı yaklaşımlar makyaj stillerine de yansımıştır. Gözlerde pembe, yeşil, mavi tonlarda ve simli farlarla; dudaklarda parlak kırmızı rujlar birlikte kullanılarak yapılan bu makyaj özellikle gençler arasında yaygınlaşmıştır. Bu dönemin önemli stil ikonları İngiltere Prensesi Diana Spencer (Dayana Sıpensır) ve Madonna olmuştur.

Görsel 1.30: 1990'lar modasını yansıtan giysi örneği

1990'lı yıllar önceki döneme göre daha sade ve rahat giysilerden oluşan bir moda anlayışına sahiptir (Görsel 1.30). 80'lerdeki pahalı moda anlayışı yerini ucuz ve şık giyinmeye bırakmıştır. Tayt görünümlü pantolonlar, deri ceketler, bahçıvan pantolonlar (salopet), yanları çizgili yüksek belli kot pantolonlar bu dönemin öne çıkan giysi parçalarıdır. 1980'li yılların karmaşasından çıkış yolu olarak **minimalist** akım ortaya çıkmıştır.

Endüstrinin gelişmesine bağlı olarak kullanılan zararlı madde ve atıkların doğaya verdiği zararlar insanlarda farkındalık yaratmıştır. Bunun sonucunda oluşan tepkiler modayı da etkilemiş ve eko moda kavramını ortaya çıkarmıştır. Modacı John Galliano (Con Galyano) avangart tasarımları ile bu dönemde adından söz ettirmiştir. Hayvan hakları protestoları sonucunda gerçek kürk ve deri giyimi azalmış, modacılar tasarımlarında suni malzemelere yönelmiştir. **Free bag** (fri beg) adındaki bel çantaları, kovboy çizmeleri, botlar, makosenler, spor ayakkabılar bu dönemin önemli giysi parçaları olmuştur.

Bilgi Köşesi

Minimalist moda akımlarında sadelik esastır. Giysiler genelde tek renklidir ve pastel tonlar tercih edilir. Klasik giyim tarzına yakın, mütevazi tasarımlar ön plandadır. Giysilerde dekolte pek kullanılmaz aksine vücudu sarmayan, asimetrik detaylara sahip, bol ve dökümlü tarzlar tercih edilir. Genellikle siyah, beyaz ve gri tonlar kullanılır.

Kumaş kalitesi bu tarz giysilerde çok önemlidir. Çünkü tasarımı gösteren en önemli ayrıntı kesim ve kumaştır. Sade aksesuarlar yardımıyla süslemeler yapılır. Geometrik şekilli ve metal aksesuarlar sıklıkla kullanılır. Bu tarzda tasarım yapan modacılara Pierre Cardin (Piyer Karden), Yves Saint Laurent (İv Sen Loran), Calvin Klein (Kelvin Kılayn) ve Donna Karan örnek verilebilir.

1.1.3.5. Günümüz Moda Akımları (21. yüzyıl)

Tüketiciler, günümüzde iyi bir dış görünüşün yanında, giysilerden işlevsellik de bekler duruma gelmiştir. Tüketicilerin bu taleplerinden fayda sağlamaya yönelik tasarımlar popüler olmuştur. Kargo cepli pantolonlar, çok fonksiyonlu ceketler, rahat tarzda ayakkabı ve çantalar tüketicilere konforun yanında işlevselliği de sunmuştur.

Günümüz modasında ikinci el kıyafet kullanımının yaygınlaşmaya başlaması önemli bir gelişme olarak sayılabilir. Bu dönemlerde ikinci el kıyafet pazarları ve internet ortamındaki sanal pazarlar ortaya çıkmış ve insanlar giysileri bu pazarlardan çok daha ucuza temin etmeye başlamıştır (Görsel 1.31).

Görsel 1.31: İkinci el giysi pazarı

Sürdürülebilir moda veya **eko moda** olarak adlandırılan yani en geniş anlamıyla **çevreci moda** olarak tanımlanan yeni bir moda akımı, sektör adına önemli gelişmelerden biri olmuştur. Modada sürdürülebilirlik yaklaşımının temel amacı, üretilen ürünlerde geri dönüştürülebilir, yüksek kalite ve düşük üretim miktarı sağlamaktır (Görsel 1.32). Çevre dostu ürünlerin üretimi ve kullanımıyla tüketim çılgınlığını körükleyen moda endüstrisini yavaşlatmak hedeflenmiştir.

Görsel 1.32: Geri dönüştürülebilir moda

Sıra Sizde

Görsel 1.33: Eski kumaşlar kullanılarak yapılmış şapka

Geri dönüşüm kapsamında farklı materyaller kullanarak üretilen giysileri araştırınız (Görsel 1.33). Elde ettiğiniz bilgileri sunu hâlinde sınıfta paylaşınız.

Teknoloji, dünyayı daha erişilebilir kılarken internet kullanımı ve sosyal ağlar, bireylerin birbirleri ile iletişim kurmalarını ve güncel durumlardan haberdar olmalarını kolaylaştırmıştır. Şöhret kültürüne artan ilgiyle insanlar, ünlü yıldızlar ve modada belirleyici kişilere (trendsetter) özenmeye başlamıştır. İnternetin de yardımıyla bireyler ünlülerin stil bilgilerine neredeyse sınırsız erişim sağlayabilmektedir. İnternet, insanların alışveriş şeklini de değiştirmiştir ve tüketicilere sayısız seçenek ve dünyanın herhangi bir yerindeki, beğendiği ürünlere kolayca erişim imkânı sağlamıştır.

Görsel 1.34: Giyilebilir teknolojiler-Gözlük

Görsel 1.35: Giyilebilir teknolojiler-Bileklik

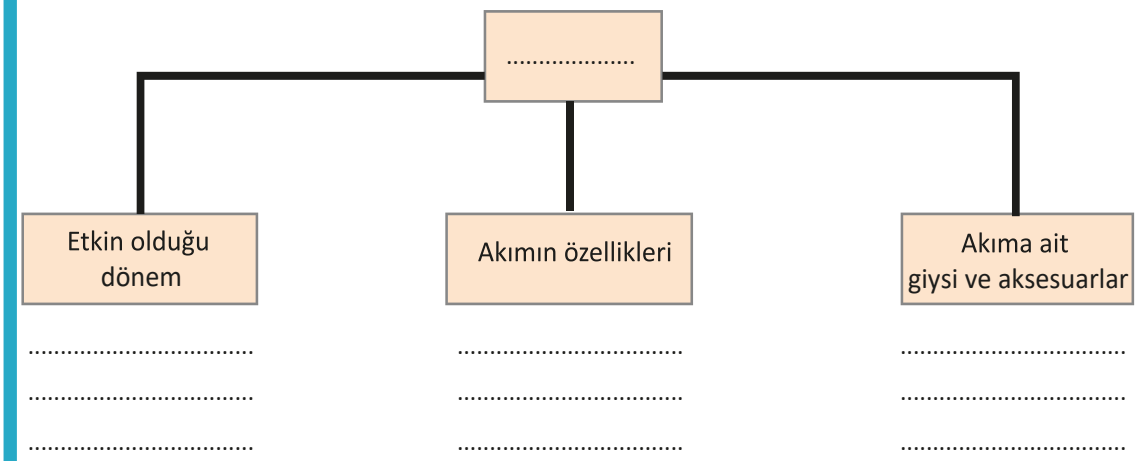
Giysi ve teknolojinin bir araya gelmesi ile günümüzün giyilebilir teknolojileri, insan bedenini teknoloji taşıyıcısı durumuna getirmiştir (Görsel 1.34, 1.35). Elde taşınabilir mobil cihazların işlevleri, teknolojik gelişmelerin devamında kumaş yapılarına işlenerek ikinci deri olarak adlandırılan

giysi formuna dönüşmektedir. Bedene yapışan çipli bantlar, dövme olarak yapılan teknolojik uygulamalar ve kontakt lensler gibi giyilebilir teknoloji sayesinde insan bedeni ile teknoloji arasında direkt etkileşim sağlanmaya başlanmıştır.

Sıra Sizde

Aşağıdaki Şekil 1.1'de moda akımlarının belirgin özellikleri üç kategoriye ayrılmıştır. Aşağıdaki kutucuklarda verilen moda akımlarından birini seçerek şeklin en üst (orta) bölümündeki boşluğa yazınız. Seçtiğiniz moda akımının belirgin özelliklerini Şekil 1.1'de yer alan 3 kategorinin altındaki boşluklara yazınız.

Gotik akım	Çarliston akımı	Punk akımı	Minimalist akım	Hippi akımı	Sürdürülebilir (eko moda) akım

Şekil 1.1: Moda akımları ve özellikleri

1.1.3.6. Türk Moda Tarihi

Yapılan kazı çalışmaları sonucunda ortaya çıkarılan giyim eşyaları, duvar yazıları ve kabartmalar sayesinde Anadolu'daki ilkel toplumlarda giyim kültürünün ileri bir düzeyde olduğu düşünülmektedir. Elde edilen bu kaynaklara göre giysilerde deri ve kumaş kullanıldığı, at binici bir toplum oldukları için rahat kıyafetleri tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Osmanlı Devleti'nin erken dönemlerinde giyim kuşamla ilgili bilgilere minyatürlerden ve yazılı eserlerden ulaşılmaktadır. O dönemde giyim, tüketim aracı olmaktan çok ihtiyaç olarak değerlendirilmektedir. Kadınların saç biçimi, elbise kesimleri ve kullanılan kumaşlarda pek farklılık gözlenmemiştir.

Selçuklu Dönemi

12. yüzyıl ve 13. yüzyıla ait yazılı kaynaklardan, minyatürlerden ve tabak figürlerinden elde edilen bilgilere göre Selçuklu kadınlarının saçlarını örerek omuzlarına sarkıttıkları ve keçi kılından yapılmış takma zülüf kullandıkları anlaşılmıştır. Ayrıca Kaşgarlı Mahmut'un Dîvânu Lugâti't Türk adlı eserinde o dönem kadınlarının ve erkeklerinin yaygın olarak küpe kullandıklarından

bahsedilmektedir. Bu dönemde Selçuklu askerlerinin çok çeşitli miğferler kullandığı da görülmektedir. Konya'da bulunan Kubadabad Sarayı'ndaki çinilerin üzerindeki figürlerde kadınların **bağaltak** denen üç dilimli, değerli taşlarla süslü bir başlık kullandığı görülmüştür. Bu dönemde hilal motifli başlıklar da kullanılmıştır. Selçuklu Dönemi'nde halk, **ferace** ve **kaftanların** altına dar kollu hırka ve cepken, altına da bol paçalı şalvar giymiştir (Görsel 1.36).

Görsel 1.36: Kaftan desen örnekleri

Selçuklu kadınları arasında da üç etek giyimi yaygındır. Bu giysilerin içine pamuk, ipek ve yün ipliklerden dokunan kumaşlar tercih edilmiştir. Kumaşlarda kırmızı ve yeşil renk yoğundur. Giysilerin beline deri, kumaş veya madenden yapılmış kuşaklar takmışlardır. Selçuklu giyim kuşamı, Türk giyim kuşamına sonraki yüzyıllar için temel olmuş ve bazı değişikliklerle günümüze kadar gelmiştir.

Bilgi Köşesi

Miğfer, ateşli silahların yapımından önce, savaşlarda kılıç, mızrak, ok gibi aletlerden korunmak için giyilen, bakır veya çelikten yapılmış bir tür başlıktır (Görsel 1.37).

Görsel 1.37: Osmanlı Dönemi'nde kullanılan miğfer

Osmanlı Dönemi

Bu dönemin giyim kuşamına ait yeterli bilgi Fatih Sultan Mehmet Dönemi'ne kadar toplanamamıştır. Fatih Dönemi'nden sonra İstanbul'a gelen yabancı ressamların resimlerinden, minyatürlerden ve saraylarda saklanan giyim eşyalarından o dönemdeki giyim kuşam hakkında fikir sahibi olunmuştur. Osmanlıda yaşayan, farklı dinlere mensup insanlar olması nedeniyle bu dönemde giyimde çeşitlilik oluşmuştur. Ayrıca saray halkının, esnafın, askerlerin ve din adamlarının giysileri kendi içlerinde farklılık göstermiştir (Görsel 1.38).

Görsel 1.38: Osmanlı Dönemi'nde kadın giyimi

O dönemde yaşayan kadınların giysileri: entariler, şalvar ve içlikler, etek ve ceketler olmak üzere üç grupta toplanmaktadır. Anadolu kültüründe yaygın olarak kullanılan üç etek yine bu dönemde de kullanılmıştır. Bu giysilerin boyu yere kadar uzundur. Hatta bazıları daha uzun olup uçlarından kaldırılarak beldeki kemere sokulur. Daha sonraları kadınlar tek elbise şeklindeki bindallı adlı giysileri tercih etmeye başlamışlardır.

Görsel 1.39: Osmanlı Dönemi fes örneği

Kadın giyiminde başlıklar da önemli bir yer tutmuştur. Kadınlar fes, takke, hotoz ve tepelik gibi başlıklar kullanmıştır (Görsel 1.39).

Bu başlıkların o dönemin kültüründe farklı anlamlara geldiği bilinmektedir. Kadının nişanlı, evli, dul vb. durumları bu başlıklardan anlaşılmaktadır. Ayakkabılarda da dönemsel ve yaşanılan bölgeye göre değişiklikler gözlenmiştir. En çok kullanılanlar çizme, kundura, pabuç ve mestir.

Kürk kullanımı da Fatih Dönemi'nden sonra yaygınlaşmıştır. O dönemde çoğunlukla sansar ve yaban derisi kullanılmıştır. O dönemin erkekleri ise şalvar ve potur denen bacakları dar pantolonları ve üzerine mintan denen uzun kollu gömlek ve cepkenleri tercih etmiştir. Lale Devri ve daha sonrasındaki Batılılaşma etkileri her alanda olduğu gibi Osmanlıdaki giyimi de etkilemiştir.

Cumhuriyet Dönemi

Cumhuriyet'in ilanından sonra 1925 ve 1934 yılları arasında giyim kuşam konusunda birtakım değişiklikler yapılmış, şapka ve kılık kıyafet konusunda önemli kanunlar çıkarılmıştır. Bu kanunlar kadınlar açısından daha esnektir. Buradaki amaç, kadınlara zorunluluk getirmek yerine onları daha çağdaş kıyafetler giymeye teşvik etmek olmuştur. Türk kadınının Cumhuriyet ile değişen yaşam tarzı, farklı moda anlayışlarının benimsenmesinin önünü açmıştır.

1930'larda giyimde sadelik ön plana çıkmış, dönemin kadınları daha olgun ve ölçülü kıyafetleri tercih etmiştir. Etek boyları uzundur fakat gece elbiselerinin sırtları açıktadır. 1945'te İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesinden sonra Türkiye Batı'nın ürünlerine daha rahat ulaşabilir olmuştur.

Bu sayede Batı modası etkisini göstermeye başlamıştır. 1950'li yıllarda pilili etekler, ütü gerektirmeyen yıka ve giy gömlekler ön plana çıkmıştır. 1960'lı yıllarda hazır giyim sektörünün gelişmeye başlamasıyla insanlar mağazalara yönelmiş ve terzilik önemini kaybetmeye başlamıştır. Batıdaki Rock'n Roll (Raken Rol), Hippi modası ve Hollywood (Holivud) filmlerindeki giysiler modayı etkilemiş, bu etkiler ülkemizde de gözlenmiştir.

70'li yıllarda Hippi ve Punk modası etkili olmuştur. Kıyafetlere çiçek desenleri ve egzotik desenler hâkim olmuştur. Etek boyları kalça hizasına kadar kısalmış ve etekler diz altı diz altı çorapla beraber kullanılmıştır. İspanyol paça pantolonlar hem kadınlar hem de erkekler tarafından tercih edilmiştir. Apartman topuk ayakkabılar, büyük çerçeveli gözlükler ve batik tişörtler de bu dönemde tercih edilen ürünlerden olmuştur.

1980'li yıllara gelindiğinde yaşanan önemli siyasal olayların hemen ardından yabancı sermayeler ülkemize girmiştir. Türk pazarına giren satıcıların çeşitlenmesi ile ürünler dünya ile eş zamanlı olarak tüketiciye sunulmuştur. Bu sayede modayı takip etmek daha da kolaylaşmıştır. Toplumda markalı ürünlere sahip olmak statü sembolü hâline gelmiştir. Renkli ve gösterişli giyim tarzı, abartılı makyaj ve kıvırcık saç modası 80'lerin vazgeçilmez trendleri olmuştur. Anadolu motifli gömlek altına kot pantolon ya da baskılı tişört altına şalvar giymek yine bu dönemde moda hâline gelmiştir. Cemil İpekçi, Neslihan Yargıcı gibi dönemin önemli modacıları ve tekstil firmalarının birlikte yaptığı etkinlikler, moda sektörünün gelişmesine katkı sağlamıştır.

1990'lı yıllara gelindiğinde insanlar giysiyi artık moda olduğu için değil kendine yakışan şeyleri giymeyi tercih etmiştir. Sadelik ön plana çıkmış, süs ve abartıdan uzak giysiler tercih edilmiştir. Pop müzik o dönemin modasını etkileyen diğer bir faktör olmuştur. Yüksek bel şortlar, kısa bluzlar, bandanalar ve bel çantaları o döneme damgasını vuran giyim eşyalarıdır. Kot ceketler, siyah deri ceketler ve oduncu gömleği olarak bilinen büyük kareli gömlekler de bu döneme ait özellikle erkekler tarafından tercih edilen giysilerdir.

Sıra Sizde

Aşağıda verilen moda tarihi ile ilgili kelimeleri, yanda verilen tanımlarıyla eşleştiriniz. Eşleştirmeyi yaparken kelimelerin önündeki boşluğa kelimenin tanımını gösteren harfi yazınız.

Kelimeler	Tanımları
1. ..... Cote-hardy	a. Antik Roma'da yün veya deriden yapılmış pelerin.
2. ..... Bindallı	b. Selçukluda kadınların taktığı üç dilimli ve süslü başlık.
3. ..... Fibula	c. Gotik Dönem'de dize kadar uzanan bir tür palto.
4. ..... Bağaltak	d. Antik Yunan'da kumaşları tutturmak için kullanılan iğne.
5. ..... Penula	e. Osmanlıda kadınların giydiği uzun kadife elbise
	f. Yün ya da at kılından yapılmış başlıklar.

1.1.4. Türk ve Yabancı Modacılar

Modacılar, Türk modacılar ve yabancı modacılar olmak üzere iki grup hâlinde aşağıda verilmiştir.

1.1.4.1. Türk Modacılar

- **Atıl Kutoğlu**

1968 yılında doğdu. Moda hayatına ünlü markalarda yaptığı stajla başladı. Viyana, Münih, Düsseldorf, Milano ve New York'ta düzenlenen moda haftalarına katıldı. Türk ve Osmanlı sanatından izler taşıyan tasarımlarını sundu. **En İyi Genç Modacı** ve **Avusturya'nın En İyi Modacısı** dâhil birçok ödül kazandı. Defilelerinde dünyaca ünlü modeller podyuma çıktı. 2013 yılında Avusturya'nın Onur Nişanına layık görüldü. Uluslararası medya kuruluşları ile çalıştı ve halen dünyaca ünlü müşterileri onun tasarımlarını tercih etmektedir.

- **Bahar Korçan**

Modaya olan ilgisini ortaokuldayken keşfetti. Moda tasarımcısı olmaya karar verdi ve Paris'e moda eğitimi almak için gitti fakat ünlü bir markaya yaptığı iş başvurusu kabul edilince geri dönerek burada stil asistanı olarak çalışmaya başladı. 1992'de İTKİB (İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçı Birliği)'nin düzenlediği yarışmaya **Naturel** adını verdiği koleksiyon ile katılarak birinci oldu. Uluslararası birçok basın organında bu koleksiyonun başarısı yer aldı. 1993'te Türkiye'nin ilk moda tasarımı okulunu açarak yurt dışındaki birçok firmaya koleksiyonlar hazırladı. 2003'te Moda Tasarımcılar Derneği'nin kurucu başkanı oldu. Tasarımlarını Türkiye'de birçok sanatçı tercih etmektedir. Aynı zamanda Bahar Korçan'ın kendi tasarımlarına yer verdiği bir kitabı da bulunmaktadır.

- **Cemil İpekçi**

1948'de doğdu. Londra'daki Kraliyet Sanat ve Tasarım Akademisinde desen bölümünü bitirdi. Tzgane (Tigen) adını verdiği moda evinin ilkini 1975'te açtı. Aynı isimle dört yıl sonra ise Nice (Nis)'de açarak koleksiyonlarını bu iki şehirde sergileme imkânı buldu. Tasarımlarını Türk ve Anadolu kültüründen ilham alarak yaptı. Kıyafet tasarımı yanında pırlanta ürünler de tasarlamaktadır.

- **Dilek Hanif**

1962'de İstanbul'da doğdu. Moda dünyasına 90'lı yılların başında adım attı. Mimar Sinan Üniversitesinde kara kalem, desen, kumaş boyama gibi dersler alarak kendini geliştirdi. İlk couture defilesini 2002 yılında yaptı. 2004 yılında, Paris Haute Couture (Hot kotür) Moda Haftası'nda koleksiyonunu sergileyerek, burada defile yapan ilk Türk tasarımcı ünvanına sahip oldu. 2013 yılından beri hazır giyim koleksiyonları hazırlamaktadır.

- **Hüseyin Çağlayan**

1970 yılında doğdu. Londra'daki Central Saint Martins (Sentırıl Sen Martins) Sanat Akademisinden birinci olarak mezun oldu. Londra'da 1995 yılında düzenlenen bir moda yarışmasında büyük ödülü kazanarak adını duyurdu. İngiltere'de iki yıl üst üste yılın moda tasarımcısı oldu. Tasarımlarında teknoloji, genetik, göçmenlik ve kültürel kimlik gibi çeşitli temaları işledi.

Defilelerinde tasarımlarını gösterişli koreografiler ile sundu. Dünyaca ünlü modacılar ve moda eleştirmenleri tarafından kabul görmüş bir modacı olan Hüseyin Çağlayan, yurt içinde ve yurt dışında birçok saygın ödüle layık görüldü. Tasarımcılığının yanı sıra farklı alanlarda da kendinden söz ettirdi. Birçok kısa film yönetmenliği yaptı.

- **Cengiz Abazoğlu**

1969 yılında doğdu. Modaya olan tutkusu çok erken yaşlarda başladı. Lise eğitimini yarıda bırakıp bir deri firması için tasarımlar yapmaya başladı. İlk atölyesini 1991 yılında kurdu ve yine aynı yıl ilk haute couture (hot kütür) defilesini yaptı. Tasarımlarını sergilediği gösteriler aracılığı ile yardım derneklerine destek verdi. 2006 yılında ilk hazır giyim koleksiyonunu tanıttı. 2009 yılında ise Paris Houte Couture Haftası'nda defilesi ile yer aldı.

- **Yıldırım Mayruk**

1940 yılında doğdu. Mesleğe terzi olan ablasından etkilenerek başladı.İlk kıyafetini iki buçuk yaşındaki yeğeni için dikti. Lise yıllarında şapka yapıp satmaya başladı. 1960'lı yıllarda İstanbul'da kendi moda atölyesini kurdu. Taxim Moda Laboratuarı' nda başarılı işlere imza attı. Tasarımcı koleksiyonlarını yurt içinde ve yurt dışında farklı şehirlerde sergiledi ve gelirini eğitim ve hayır kurumlarına bağışladı. 23 Eylül 2020'de yaptığı son defilesi ile meslek hayatına veda eden Yıldırım Mayruk Türkiye'nin en iyi gelinlik tasarımcılarından biri olarak bilinir.

- **Gamze Saraçoğlu**

Üniversitede işletme bölümünü okudu. Daha sonra Parsons School of Desing'da (Parsıns sıkul of dizayn) moda tasarımı alanında eğitim aldı. 2004 yılında Gamze Saraçoğlu Fashion Studio adlı markasını kurdu ve tasarımlarıyla birçok Avrupa ülkesinde tanındı. Ünlü markaların kreatif direktörlüğünü ve danışmanlığını yaptı. Ayrıca birçok önemli firma için üniforma tasarımları yaptı. Hazır giyim ve haute couture koleksiyonlarını markasının sergi salonunda sunmaya devam etmektedir.

Araştırıyorum

Gamze Saraçoğlu'nun 'Black Ink' koleksiyonunu araştırınız. Araştırmanıza aşağıda verilen sorular çerçevesinde yön veriniz. Elde ettiğiniz bilgileri sunu hâlinde sınıfta paylaşınız.

1. Defilenin teması nedir?
2. Giysilerde ne tür kumaşlar kullanılmıştır?
3. Giysilerdeki renk ve kesim detayları nelerdir?

- **Hakan Yıldırım**

1971 yılında doğdu. Marmara Güzel Sanatlar Üniversitesinde öğrenim gördü. İTKİB' in 1998 yılında yaptığı Genç Moda Tasarımcıları yarışmasında birinci oldu. Anadolu Medeniyetleri Müzesinde yaptığı Osmanlı Defilesi ile dikkat çekti. 2010 yılında düzenlenen Londra Moda Haftası kariyerinde önemli bir dönüm noktası oldu. 2011 yılında Paris Moda Haftası'nda da defile düzenledi. Tasarımlarını halen dünyaca ünlü isimler tercih etmektedir.

- **Emre Moralıoğlu**

1978 yılında Montreal'de doğdu. Ryerson (Rayısın) Üniversitesinde moda eğitimi ve Royal College of Arts'da moda yüksek lisans eğitimi aldı. Ünlü modacıların yanında (Örn. Vivienne Westwood) staj yaptı. 2005 yılında kendi markasını kurdu. British Fashion Council (Biritiş Feşın Kaunsıl) tarafından birçok ödül aldı. Hazırladığı ilk koleksiyonla Fashion Fringe (Feşın Fırinc) ödülünü aldı. Tasarımlarında çiçek desenlerini ve dantelleri sıkça tercih etmektedir. Dünyanın farklı yerlerinde yüz yetmişin üzerinde satış noktasında kendi markasının ürünlerini pazarlayan modacı, ayrıca dünyaca ünlü birçok isim tarafından da tercih edilmektedir.

1.1.4.2. Yabancı Modacılar

- **Giorgio Armani**

İtalya'nın en iyi moda tasarımcılarından olan Giorgio Armani 1934 yılında İtalya'da doğdu. Üniversitede tıp eğitimi almaya başladı ve daha sonra okulu bırakarak 1954'te vitrin dekorasyonu tasarımcısı ve stilist olarak çalışmaya başladı. 1975'te erkek giyim koleksiyonu hazırladı. Armani sonraki yirmi yılını modayı farklı açılardan inceleyerek geçirdi. Sinema ve müzik ödül törenlerine katılan ünlüler Georgio Armani'nin tasarımlarını sıkça tercih etmektedir. Ayrıca tasarımcı, Kraliyet Sanat Akademisinden fahri doktora unvanına ve sayısız ödüle layık görülmüş bir modacıdır.

Bilgi Köşesi

GEORGİO ARMANİ'DEN BİR ALINTI

Benim ilham perisini beklemek gibi bir lüksüm yok. Yeni bir koleksiyonun doğuşu şüphesiz, heyecan verici bir durumdur. Ancak eninde sonunda tek başıma oturur ve önümdeki boş sayfayı açıp tasarlamaya başlarım.

- **Gabrielle Coco Chanel**

1883 yılında Fransa'da doğdu. Yetimhanede büyüyen Chanel, dikiş dikmeyi burada öğrendi. Yirmi yaşında ilk mağazasını açtı ve burada tasarladığı şapkaları satmaya başladı. Sonradan açtığı mağazalarında giysi tasarımlarının halk tarafından kabul görmesiyle ününe ün kattı. 1920 yılında kendi adını taşıyan ilk parfümünü piyasaya sürdü.

1925 yılında şimdilerde halen çok moda olan tüvit kumaştan etek-ceket takımlarını **(döpiyes)** tasarladı (Görsel 1.40). Tasarımları devrim niteliğindedir. Erkek giysilerinden ilham alarak ceket-pantolon takımları tasarladı ve kendi ile özdeşleşen **inci kolye** ile bütünleştirdi. Kadınların korse, jartiyer vb. hareketleri sınırlayıcı kıyafetler yerine, giyilmesi kolay ve rahat kıyafetlere yönelmelerine öncülük etti. Tasarladığı **küçük siyah elbiseler** moda dünyasında büyük yankı uyandırdı. O zamanlarda sadece yas için giyilen siyah rengin, günlük hayat içinde ne kadar şık olabileceğini göstermiş oldu. Tasarımlarında gösterişten uzak zarif ve sade ögeler kullanmayı tercih etti.

Görsel 1.40: Tasarımcı Chanel'in ikonik tasarımları

Chanel'in tasarımları Atatürk'ün de dikkatini çekmiştir ve Atatürk 1930'larda Chanel'den Türk Silahlı Kuvvetlerinin üniformalarını tasarlamasını istemiştir. (Vural Gökçaylı Bibliotheque National'da Atatürk'ün Chanel'e verdiği siparişlerin belgelerini gördüğünü belirtir.) Chanel'in tasarımları ve kişisel tarzı modanın klasikleri arasına girmiştir ve günümüzde halen etkisini göstermeye devam etmektedir. Ölümünden on yıl kadar sonra tasarımcı Karl Lagerfeld (Karl Lacırfilt), Chanel mirasına devam etmek için şirketteki yerini aldı.

- **Jon Galliano**

1960 yılında doğdu. East London Kolejinde tekstil eğitimi gördü. Saint Martins Sanat ve Tasarım Akademisinden en yüksek puanla mezun oldu. 1986 ve 1988 yıllarında Londra'da yılın modacısı seçildi. Paris'te sunduğu ve ilhamını Madam Butterfly Operasından aldığı koleksiyonu ile büyük yankı uyandırdı. Tasarımlarında romantik ögelerden vazgeçmeyen modacı, 1996 yılından beri Christian Dior'un tasarım müdürü olarak koleksiyonlarını sunmaya devam ediyor.

- **Calvin Klein**

1942 yılında doğdu. New York Moda Teknoloji Üniversitesinde öğrenim gördü. Amerikan moda stilinin uluslararası alandaki imajını yöneten kişi oldu. 1970'lerde jean tasarımlarını sundu. Moda öngörüsü yüksek bir tasarımcı olan Calvin Klein, beyaz tişört ve jean modasının bir sonraki yüzyıla kadar devam edeceğini savunur. 1993 yılında hem kadın hem de erkek giyiminde yılın tasarımcısı seçildi. Parfüm, mücevher ve spor kıyafet tasarımlarıyla moda sektöründe adından söz ettirmeye devam etmektedir.

- **Karl Lagerfeld**

1933 yılında doğdu. Kariyerine yirmi yaşındayken tasarımcı asistanı olarak başladı. 1983 yılında Chanel'in kreatif direktörü oldu ve markayı yeniden yükselişe geçirdi. Klasik Chanel takımına farklı bir boyut getirdi. Markanın logosunu tişörtlerin ayakkabıların ve sırt çantalarının üzerine yerleştirerek spor bir hava kattı ve bu şekilde genç kuşağın ilgisini çekmiş oldu. Tasarımcılığının yanında fotoğrafçılık, yönetmenlik ve yazarlık da yapan modacı, kendine has stili ile de moda dünyasına damgasını vurdu. 1984 yılında kendi adını verdiği markasıyla da adından söz ettirdi. Karl Lagerfeld siyah gözlükleri, parmaksız deri eldivenleri ve bembeyaz atkuyruğu saçlarıyla da başlı başına bir stil ikonudur.

- **Elsa Schiaparelli**

1890 yılında Roma'da doğdu. Tasarımlarında **sürrealist** akımın etkileri görülmektedir. Hem giyilebilir hem de sıra dışı kıyafetler tasarladı. Özellikle Salvador Dali ile ortak çalışmaları sonucu sıra dışı şapkalar tasarladı. Verev kumaş kesimini keşfetti. Vücudu saran modelleri ile gece elbiseleri tasarladı. Kumaş ve malzemeleri farklı biçimlerde kullanarak geleneklerin dışına çıktı. Hayvanlar ve doğadaki canlılar onun ilham kaynağı oldu. 1945 yılında vücut kıvrımları şeklindeki şişe tasarımıyla dikkat çeken bir parfüm piyasaya sürdü. Defilelerinde temayı kullanan ilk tasarımcıdır.

Bilgi Köşesi

Görsel 1.41: Sürrealist düşünme biçimi ile tasarlanmış bir şapka

Sürrealizm: Gerçeküstü düşünme biçimidir. Bilinçaltındaki fikirlerin sanattaki ve edebiyattaki önemini savunmuşlardır. Geleneksel düşünce, inanç ve değerleri kabul etmeyip içinden geldiği gibi yazıp çizmek, bu düşünce akımının en belirgin özelliğidir (Görsel 1.41).

- **Stella McCartney**

1972 yılında doğdu. Londra'daki Saint Martins Sanat ve Tasarım Akademisini bitirdi. Ünlü modacılarla birlikte çalıştı ve ünlü bir markanın tasarım direktörü oldu. Ünlü bir müzik grubunun üyesi olan babasının referansını kullanmakla suçlandı. Fakat Stella McCartney (Stella Makkartni), çalıştığı markaya enerjisini ve tarzını yansıtmayı başardı. Kadınsı ve zarif tasarımlarıyla birçok ünlü ismin tercih ettiği bir modacı oldu.

- **Alexander McQueen**

1969 yılında İngiltere'de doğdu. Kariyerine ünlü terzilerin yanında çalışarak başladı. Giysi kalıbı çıkarmanın teknik yönlerinde ustalaştı. Daha sonra Saint Martin Sanat ve Tasarım Akademisine gitti. 1996 yılında İngiltere'de yılın moda tasarımcısı oldu. Alexander McQueen (Aleksandır Mekkuin) aynı yıl Givenchy (Yivanşi) markasının baş tasarımcısı oldu. 2003 yılında ise, CFDA (Amerika Moda Tasarımcıları Konseyi)'da Yılın Uluslararası Tasarımcısı ödülünü aldı.

- **Valentino Garavani**

1932 yılında İtalya'da doğdu. Milan Sanat Tasarım Akademisinde Fransızca ve moda eğitimi aldıktan sonra Paris Haute Couture Sendikasında yeteneklerini sergilemeye başladı. 1968 yılında basında büyük ilgi gören **Beyaz** adlı koleksiyonu sundu. Birçok ünlü kişiye tasarımlar yaptı. Bu tasarımların en önemlilerinden biri Elizabeth Taylor'a yaptığı düğün elbisesidir. Valentino tasarımlarında dekolteyi kullanmayı ve vücut kıvrımlarını estetik bir şekilde vurgulamayı tercih etti.

- **Chiristian Dior**

1905 yılında Fransa'da doğdu. Üniversitede siyasi bilimler alanında öğrenim görürken moda tutkusu yüzünden okulu yarıda bıraktı. Moda eskizlerini ve şapka tasarımlarını satarak para kazanmaya başladı. 1947'de ilk koleksiyonunu sundu. Modada İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı yokluk ve donuk dönemin aksine, ihtişamlı, cezbedici ve kadınsı tasarımları ile tartışma yarattı. Kadın vücudunun kıvrımlarını vurgulayan tasarımlara ağırlık verdi. 1948 yılında kendi adını taşıyan parfümünü ve aksesuarlarını piyasaya sürdü.

Dior tasarımlarında her zaman silüet ve form kaygısı taşıdı. Kendi adını taşıyan markası ölümünden sonra günümüzde hala varlığını sürdürmektedir.

Bilgi Köşesi

Görsel 1.42: Christian Dior'un New Look adını verdiği silüet tasarımı

Christian Dior silüetlerine onların şekillerine göre isim vermiştir.

New look (niv luk) (Görsel 1.42): İnce bel, geniş göğüs ve kalça hattı

Zigzag line: Asimetrik hatları olan

Vertical: Dikey silüet

Tulip: Laleden esinlenilen, yuvarlak ve net hatlı

H line: Vücuda oturan keskin hatlara sahip

A line: Göğüsten itibaren aşağıya doğru açılan

Y line: Omuz dekoltesini vurgulayan

1.1.5. Giysi Tasarımı Çeşitleri

Giysi tasarımı çeşitleri, butik tarzı çalışmada tasarım, hazır giyimde tasarım ve kitle tasarımı olmak üzere üç başlık altında sıralanabilir.

1.1.5.1. Butik Tarzı Çalışmada Tasarım (Haute Couture)

Görsel 1.43: Haute couture tasarım elbise

Butik tarzı çalışma **[haute coutore (hot kütür)]**, kişinin beğenisine göre tasarlanmış, özel tasarım kıyafetlerin yapıldığı bir çalışmadır ve ısmarlama giyim olarak da bilinir (Görsel 1.43). Bu tarz tasarımlar genellikle üst gelir seviyesinden müşterilerin beğenisine göre hazırlanır. Tasarımlar özel renk kumaşlar, aksesuarlar, taşlar vb. kullanılarak sadece o kişiye özel yapılır.

1.1.5.2. Hazır Giyimde Tasarım

Hazır giyim kıyafetleri butik tarzı tasarım ve kitle tasarımı arasında bir geçiştir. Bireysel müşteriler için yapılmamaktadır fakat kumaşın seçimine, kesimine ve aksesuarlarına büyük önem verilmektedir. Hazır giyim koleksiyonları genelde modaevleri tarafından moda haftası olarak bilinen dönemlerde, her sezonda sunulmaktadır.

1.1.5.3. Kitle (Sokak Modası) Tarzı Tasarım

Kitle modası, yüksek miktarlarda seri olarak üretilen, uygun fiyatlara satılan ve tüketicilerin büyük çoğunluğunun tercih ettiği ürünlerden oluşur. Günümüzde moda endüstrisi kitle pazar satışlarına büyük oranda bel bağlamaktadır. Kitle pazarı hazır giyim kıyafetlerini büyük miktarlarda ve standart ölçülerde üreterek geniş müşteri kitlesine hitap etmektedir (Görsel 1.44).

Görsel 1.44: Kitle (sokak modası) üretim aşaması

Tasarımlarda kullanılan ucuz malzemeler, satın alınabilir modayı üretmektedir. Kitle pazar tasarımcıları genellikle modanın ünlü isimleri tarafından belirlenmiş trendleri giysilere uyarlamaktadır.

Sıra Sizde

Aşağıda verilen giysi tasarımı çeşitlerinin özelliklerini okuyunuz. Verilen özelliklerin karşısına ilgili giysi tasarımının adını yazınız.

Özellikleri	Giysi Tasarımı Adı
Kişiye özel tasarlanır.	.....
Moda haftalarında sergilenir.	.....
Sadece bir adet üretilir.	.....
Uygun fiyatlarda satılır.	.....
Sınırlı sayıda üretim yapılır.	.....
Üretim sayısı çok fazladır.	.....

1.1.6. Modacılara Yönelik Tasarım Araştırmaları

Modacılar tasarımlarını yaparken herbiri kendine özgü bir tasarım yaklaşımı benimser. Fakat tasarımlarına asıl yön veren ve onları eşsiz kılan unsur bir esin kaynağının olmasıdır.

Araştırıyorum

John Galliano, Viviene Westwood ve Elsa Schiaparelli'nin tasarımlarını araştırınız. Bu modacıların tasarımlarını aşağıda verilen sorular çerçevesinde yorumlayarak kağıda yazınız. Çalışmanızı sınıfta paylaşınız.

1. Tasarımcıların benimsedikleri ortak tasarım yaklaşımı hangisidir?
2. Tasarımlarını yönlendiren esin kaynakları nelerdir?
3. Tasarımlarında dikkat çeken renk ve kesim detayları nelerdir?

1.2. TASARIM AŞAMALARI

Hazırlık Çalışmaları

1. Giysi tasarımı yaparken nelerden ilham alırsınız?
2. Bir giysinin tasarım olarak nitelendirilebilmesi için gereken özellikler neler olabilir?

Tasarım aşamaları, giysi (ürün) üretim süreci içinde tasarım sürecinin belirlenmesi, çalışma sorumlularının (personelin) belirlenmesi, yapılan çalışmalarla ilgili kalite kontrol sisteminin planlanması, gerekli ortam, makine, ekipman ve finansal kaynakların belirlenmesi çalışmalarını kapsar.

1.2.1. Tasarım Süreci

Giysi üretiminde tasarım süreci, ürünün ilk aşamadan son aşamya kadar istenen özelliklerine uygunluğunu sağlayan bir kontrol mekanizmasıdır.

1.2.1.1. Model Tasarımı

Tasarım sürecinin ilk aşaması olan model tasarımında, üretilmesi planlanan giysiye yönelik yapılan tasarım çalışmalarına, renk ve hikâye panolarına ve örnek ürün (numune) dikimine yönelik çalışmalara yer verilir.

Görsel 1.45: Model tasarımı aşaması

İlk olarak belirlenen temaya yönelik moda trend araştırmaları ve trend tahminleri, renk panoları, kumaş araştırmaları, hikâye panoları, ünlü modacılara ait tasarımlar, filmler, dergi ve gazeteler, müze vb. ile ilgili bilgiler toplanarak döküman hazırlanır. Üretilecek giysinin hangi yaş ve cinsiyet grubu (kadın, erkek, çocuk) için yapılacağı, hangi sezona çıkacağı, ürünün reklam ve pazarlama stratejisi vb. toplanan bilgiler doğrultusunda modelin tasarımına başlanır (Görsel 1.45).

Elde edilen tüm bu bilgileri analiz eden tasarımcı, modellerini kendine özgü fikirleri ve çizim becerileri ile birleştirerek ortaya çıkarır. Tasarım bölümü firmanın beyni konumundadır. Tasarımı yapılan modeller seçilir, belirlenen kriterlere göre elemeden geçirilir ve elde kalan tasarımların üzerinde tekrar çalışılarak koleksiyon hazırlanır.

1.2.1.2. Kalıp Tasarımı

Model tasarımı aşamasında saptanan modellerin kullanışlılığı, biçimi ve üretim teknikleri göz önünde bulundurularak kalıpların hazırlanmasına başlanır (Görsel 1.46). Hazırlanan kalıplar önce, ham kumaş kullanılarak hazırlanan numune dikimi yoluyla test edilir. Bu işlemi yapmaktaki amaç modelin üretim aşamasına hatasız olarak geçmesini sağlamak ve yanlış üretim maliyetleri ve zaman kaybının önüne geçmektir.

Görsel 1.46: Kalıp tasarımı aşaması

Her örnek dikim (numune), ürünün kullanışlılığı, kalitesi, şekil ve estetik düzeyi, tüketici tercih ve beklentileri ve ürünün maliyeti doğrultusunda maksimum uygunluk sağlanması için test edilir.

Elde edilen sonuçlar neticesinde;

- Model tasarımları
- Çalışma çizimleri
- Örnek ürün (numune)
- Modelin kalıpları
- Modelin serileştirilmiş kalıpları
- Yerleşim (pastal) planı
- Akış bütünü tasarımı (üretim işlem basamakları)
- Maliyet analizleri üretim birimine teslim edilir.

1.2.1.3. Üretim

Kalıp tasarımı aşamasında hazırlanan model kalıpları ve kalıpların serileri, üretim birimine yollanır. Burada ilk olarak modelin gerçek numunesi hazırlanır. Bu numune, üretime geçmeden önce modelde gereken düzeltmelerin yapılmasını, modeldeki ayrıntıların ve model özelliklerinin istenilen şekilde olup olmadığının belirlenmesini sağlar. Daha sonraki aşamada model, kesim planı hazırlanarak kesimhaneye yollanır. Kesilen parçalar dikimhanede akış bütünü analizine uygun olarak dikilir ve kalite kontrolleri yapıldıktan sonra paketleme bölümüne teslim edilir (Görsel 1.47).

Görsel 1.47: İşletme dikimhane bölümü

1.2.2. Giysi Türlerine Göre Tasarım Aşamaları

Tasarımcı, tasarımlarına ilham verecek her konuda araştırma yapar ve yaptığı araştırmalar ışığında seçtiği bir konu ya da temadan yola çıkarak tasarım çalışmalarına başlar. Tasarımda kullanmayı düşündüğü materyal, kumaş ve yardımcı malzemeleri içine alan renk ve hikâye panosunu hazırlayarak fikirlerini hayata geçirmeye başlar.

1.2.2.1. Tema

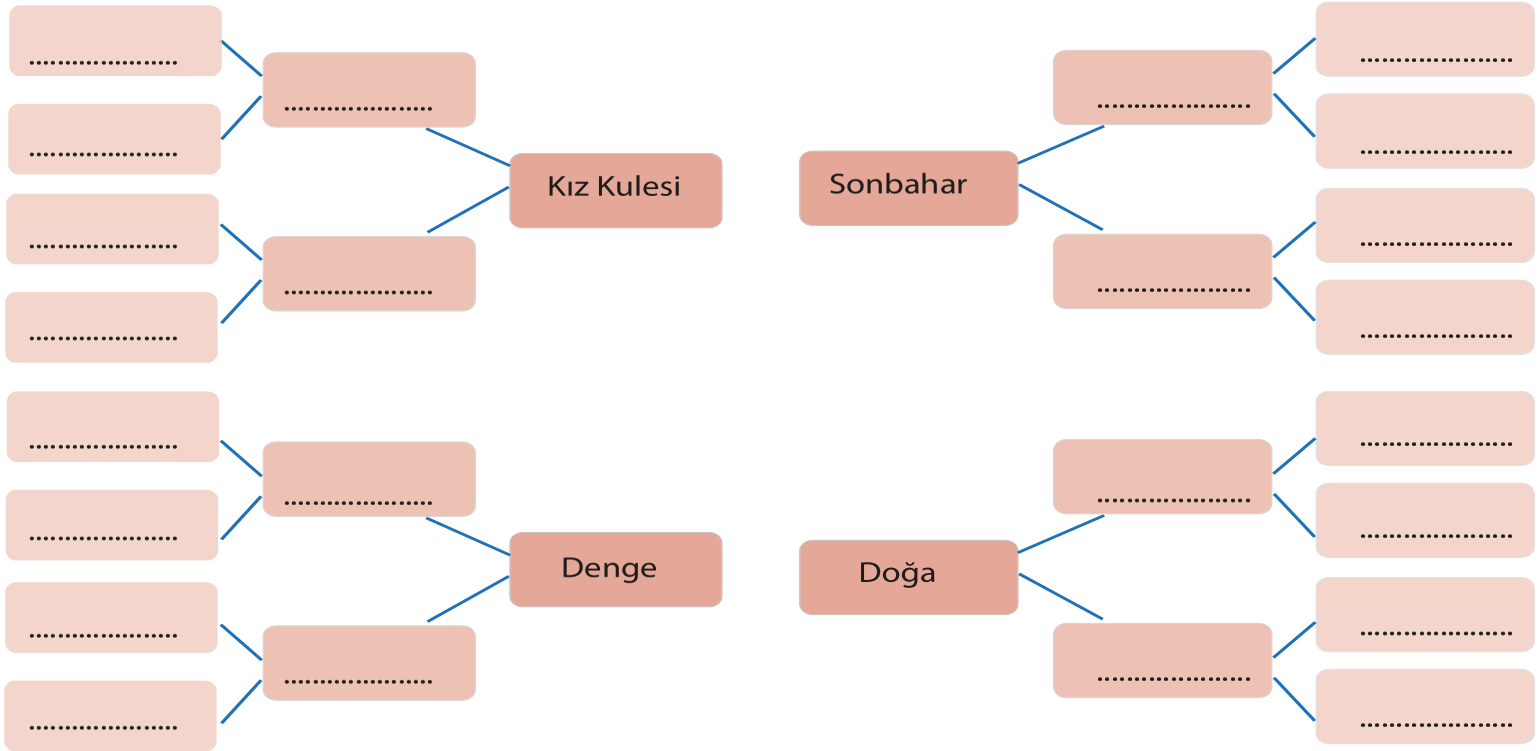
Tasarım aşamasının en temel ögesi, temadır. Tema kısaca, bir eserin, bir fikrin veya bir ürünün vermek istediği mesaj yani ana fikirdir. Doğru seçilmeyen bir tema ile hazırlanan koleksiyonlarda tasarımlar çok iyi olsa bile verilmek istenen mesaj verilemez ve çalışma başarısız olur. Tema, özgün, ilgi çekici ve etkileyici olmalıdır. Anlatmak istediği düşünce merak uyandırmalı fakat zihni çok yormamalıdır (Görsel 1.48). Döneme damga vurmuş kişiler, olaylar, filmler, moda akımları, kostümler, mimari yapılar, doğa, şarkılar, sanat eserleri vb. birçok konu tasarımcılar için ilham kaynağıdır.

Görsel 1.48: Giysi tasarımında tema belirleme

Sıra Sizde

Şekil 1.2'deki kavram haritasında giysi tasarımı için tema olarak dört kavram verilmiştir. Yönlendirici okları takip ederek bu kavramların her birinin size çağrıştırdıklarını oklarla gösterilen kutucuklara yazınız. Giysi tasarımı için verilen dört ana tema üzerinden yola çıkarak bulduğunuz yeni kavramları arkadaşlarınızla paylaşınız. Giysi tasarımınızı yapmadan önce belirlenen temanın ve temaya ait öğelerin giysi tasarımında nasıl kullanılabileceğine yönelik fikirlerinizi paylaşınız.

Şekil 1.2: Kavram haritası yoluyla tema zenginleştirme

1.2.2.2. Giysi Tasarımı (Taslak Tasarım)

Tema belirlendikten sonra üretimi yapılacak tasarımlara kesin karar vermeden önce taslak tasarımlar yapılır. Bu tasarımlar tasarı geliştirme sayfaları olarak da bilinir (Görsel 1.49). Bu çizimler tasarımcıya tasarımın giyildiğinde nasıl duracağına dair fikir vermesi açısından çok önemlidir.

Görsel 1.49: Tasarım taslak çizimleri

Çizimler gerçek vücut oranlarına uygun olarak ⅛ oranındaki silütler üzerine yapılır. Tasarımcı bu aşamada fazla sayıda çizim ortaya çıkarmalı ve detayları tasarı olarak belirtmelidir. Bu aşamanın esas amacı, belirlenen tema üzerine birçok deneysel çalışma yaparak ana tasarımlara temel olacak modellere kabaca şeklini vermektir.

Bilgi Köşesi

Moda İllüstrasyonu: İllüstrasyon Fransızca kökenli bir kelimedir. Gözle görülebilen bir şeyin abartılarak veya hayal ürünü çizgilerle resmedilmesi anlamında kullanılır. Fransız modacı Paul Poiret avangart elbise tasarımlarını tanıtmak istemiş ve bunun için illüstratörlerle çalışarak tasarımlarını çizdirmiştir. Böylece moda illüstrasyonu bir sanat dalı olarak ortaya çıkmıştır. Türklerde moda illüstrasyonuna ait ilk örneklere 1920'lerden itibaren rastlanmaktadır. Müsahipzade Celal Efendi Süs Dergisi'ne yaptığı illüstrasyon çizimlerinde modellerini zarif ve modern bir şekilde tasvir etmiştir.

Moda resmi çizimlerinde gerçekçi ve orantılı çizimler yapılırken moda illüstrasyon çizimlerinde insan bedeni sanatsal bir şekilde ifade edilir. Ayrıca moda illüstrasyonunda amaç giysileri doğru sunmak değil tasarımları cazip hale getirmek ve dikkat çekmektir. İllüstrasyon çalışmalarında model genellikle hareketli silüetler üzerinde düşünülerek çizilir. Seçilen silüet ile giysinin birbiriyle uyumu da son derece önemlidir. Özelikle vurgulanmak istenilen yerler abartılı şekilde çizilir ve bu sayede giysi ile ilgili verilmek istenen mesaj iletilmiş olur.

Moda illüstrasyonlarında vücut oranlarının birebir olması beklenmez. Özellikle bacak boyları diz hizasından uzatılarak zarif bir görünüm elde edilir. Hatta bazı çizimlerde silüetin kendinde ya da giyside bazı yerler eksik bırakılabilir.

Günümüzde moda illüstrasyon çizimleri dijital yazılımlar sayesinde profesyonel hâle gelmiştir. Bu sayede uzun zaman alan ve yinelenmesi gereken işlemler kolaylaşmış ve iş yükü de azalmıştır. Ayrıca dijital kumaş ve desenler sayesinde sınırsız seçeneklere sahip tasarımlar ortaya çıkarmayı da mümkün kılmıştır.

Günümüzde bu alanda tanınan en önemli Türk sanatçı Mustafa Soydan'dır. Moda illüstrasyonlarını özellikle dijital ortamda başarıyla sürdürmektedir. Ayrıca dünya çapında önemli markalara yaptığı tasarımlarıyla da ülkemizi temsil etmektedir.

1. UYGULAMA

Uygulama Adı: Geri Dönüşüm Odaklı Giysi Tasarımı

Uygulama Süresi: 3 ders saati

Amaç: Eski veya kullanılmayan giysilerden özgün bir tasarım yapmak.

Kullanılacak Araç Gereç

- Kullanılmış gömlek, bluz, etek, şapka vb. giysiler,
- Kullanılmış kemer, çanta, kürk, deri vb. aksesuarlar,
- Alternatif olarak kullanılabilecek deri, kürk parçaları vb. malzemeler,
- Toplu iğne, makas, dikiş sökücü,
- Cansız manken

Açıklama: Bu uygulamada sizden geri dönüşüm malzemelerini kullanarak özgün bir giysi tasarımı yapmanız istenmektedir. Çalışmanızı aşağıdaki işlem basamaklarını takip ederek yapınız. Çalışmayı sizden istenen sürede teslim ediniz. Temiz ve düzenli çalışınız.

İşlem Basamakları

1. Önlüğünüzü giyiniz. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak araç gerecinizi ve çalışma ortamınızı hazırlayınız.
2. Tüm malzemeleri masanın üzerine diziniz.
3. Geri dönüştürmek istediğiniz giysiyi mankene giydiriniz.
4. Diğer giysi parçalarını dikişlerinden sökerek veya keserek temel parçalara ayırınız.
5. Ayırdığınız bu parçaları mankenin üzerinde iğneleyerek yerleştiriniz.
6. Aksesuarları tasarımınıza ekleyiniz.

Not: Parçaları yerleştirme konusunda cesur ve özgün olunuz. Örneğin eski giyside kol olarak kullanılan parçayı cep olarak kullanabilir veya parçaları ters yüz ederek kullanabilirsiniz. Biten çalışmanızın 9. Uygulama'da kullanılacağını göz önünde bulundurarak uygulamanın değerlendirilmesinden sonra dikkatlice muhafaza ediniz.

DEĞERLENDİRME

Bu uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen ölçütler kullanılacaktır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 12, en düşük puan 4'tür. Puan 1-4 arasında ise "Geliştirilebilir", 5-8 arasında ise "İyi", 9-12 arasında ise "Çok iyi" olarak değerlendirilecektir.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ		
	ÇOK İYİ (3)	İYİ (2)	GELİŞTİRİLEBİLİR (1)
Özgün bir çalışma ortaya çıkardı.			
Malzemeleri etkili şekilde kullandı.			
Süreyi etkin kullandı.			
Temiz ve düzenli çalıştı.			
TOPLAM			

1.2.2.3. Materyal Araştırması

Giysi tasarımında seçilen model ile kullanılacak malzeme arasındaki uyum çok önemlidir. Belirlenen temaya uygun, özgün seçimler yapmak o giysiye bir stil kazandırır. Malzeme seçimi yapılırken koleksiyonun temasına ve ona hâkim olan duyguya uygun materyal seçimine dikkat edilmelidir.

Giyimde farklı materyallerin kullanılması farklı duyusal etkilere ve algıya neden olmaktadır. Örneğin dantel kullanılan bir giysi romantik ve yumuşak bir etki yaratırken zincir ve metal gibi malzemelerin kullanımı daha sert ve asi bir etki yaratmaktadır.

Günümüzde genellikle sanayi üretimi kumaş ve materyallerin kullanımı yaygındır. Değişen moda trendleri, kullanılan malzemelerin bu yönde değişmesini sağlamıştır. Sürdürülebilir moda akımları, tasarımcıları malzeme seçimlerinde doğada hazır bulunan veya atık malzeme kullanımına teşvik etmiştir. Kâğıt, seramik, tel, metal gibi geri dönüştürülebilir malzemeler ve yaprak, dal gibi doğal malzemeler kullanılarak yaratıcı ve özgün tasarımlar ortaya çıkmaya başlamıştır.

Tasarım süreçlerinde kumaş ve materyal seçimi üretim maliyetlerini etkileyen en önemli unsurlardır (Görsel 1.50, 1.51). Bu sebeple malzeme seçimleri yapılırken iyi düşünülüp sağlıklı kararlar vermek işletmeler açısından önemlidir.

Görsel 1.50: Giysi tasarımında kumaş seçimi

Görsel 1.51: Giysi tasarımında aksesuar seçimi

1.2.2.4. Hikâye Panosu

Koleksiyon hazırlama sürecinde yapılan araştırmalar sonucunda toplanan materyaller kullanılarak bir hikâye panosu oluşturulur. Hikâye panosu tasarımcının yol haritası olarak kullandığı en önemli kaynaktır. Bu çalışmada tasarımcı, belirlediği temaya uygun olarak yaptığı materyal araştırmalarından elde ettiği kaynakları kullanır.

Bunlar, renk panoları, kumaşlar, süsleme malzemeleri, iplikler, aksesuarlar, giysiler, mekân ve zaman gösteren görseller (örneğin deniz sezonu için kıyafet tasarımında sörf yapan insanlar, dalgalı deniz, yelkenlilerin kullanılması vb.) giysi modellerinin çizildiği taslak tasarımlardır (Görsel 1.52). Tüm bu materyaller tasarımcı veya tasarım ekibi tarafından özgün ve yaratıcı bir şekilde birleştirilerek hikâye panosu ortaya çıkarılır.

Görsel 1.52: Hikâye panosunun hazırlanması

2. UYGULAMA

Uygulama Adı: Vintage (Vintıc) Temalı Hikâye Panosu Hazırlama

Uygulama Süresi: 3 ders saati

Amaç: Belirlenen temaya uygun bir hikâye panosu hazırlamak.

Kullanılacak Araç Gereç

- Boya kalemleri, silgi, makas, fon karton, yapıştırıcı,
- Düğme, fermuar, çıtçıt, vb. aksesuarlar,
- Küpe, kolye vb. takılar,
- Renk kartelaları,
- Model çizimleri,
- Giysi ve kumaş parçaları,
- Temayla ilgili resimler, fotoğraflar

Açıklama: Bu uygulamada sizden vintage temalı bir hikâye panosu hazırlamanız istenmektedir. Çalışmanızı aşağıdaki işlem basamaklarını takip ederek yapınız. Çalışmayı sizden istenen sürede teslim ediniz. Temiz ve düzenli çalışınız.

İşlem Basamakları

1. Önlüğünüzü giyiniz. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak araç gerecinizi ve çalışma ortamınızı hazırlayınız.
2. Tüm malzemeleri masanın üzerine diziniz.
3. Temanıza uygun olarak seçtiğiniz alt fonu yerleştiriniz.
4. Model çizimlerinizi uygun yerlere yapıştırınız.
5. Giysi ve kumaş parçalarını dikkatlice yerleştiriniz.
6. Takı ve dikiş aksesuarlarını uygun gördüğünüz yerlerde kullanınız.

Not: Parçaları yerleştirme konusunda tercih size aittir. Hangi ögeleri ön planda tutacağınız veya hangi ögeleri geri planda bırakacağınız hakkında vereceğiniz karar tasarımınıza yön verecektir.

DEĞERLENDİRME

Bu uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen ölçütler kullanılacaktır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 12, en düşük puan 4'tür. Puan 1-4 arasında ise "Geliştirilebilir", 5-8 arasında ise "İyi", 9-12 arasında ise "Çok iyi" olarak değerlendirilecektir.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ		
	ÇOK İYİ (3)	İYİ (2)	GELİŞTİRİLEBİLİR (1)
Özgün bir çalışma ortaya çıkardı.			
Malzemeleri etkili şekilde kullandı.			
Süreyi etkin kullandı.			
Temiz ve düzenli çalıştı.			
TOPLAM			

1.3. TREND ARAŞTIRMALARI

Hazırlık Çalışmaları

1. Bir giysi satın alırken hangi özellikleri ilginizi çeker?
2. Moda sektöründe trendler sizce hangi etkenlere göre belirlenir?

'Trend', belirli bir zaman aralığında, belirli ihtiyaç ve değerlerdeki artma veya azalma durumudur. Trend kelimesi önceleri sadece ekonomistler ve istatistikçiler tarafından kullanılan bir terim olmuştur. Günümüzde ise moda endüstrisi sayesinde konuşma hayatına girmiş, moda ve stilden söz edilirken kullanılır hale gelmiştir. Trend, bir akımın popüler olup sıradan kişiler tarafından tahmin edilme eylemidir. Trend kavramı tüketiciler için sadece giyim kuşam değil, fikir, yiyecek, kitap, sinema, mekân vb. seçimler için de belirleyici olmaktadır.

Güncel trendler, tüketicilerin zevk ve ihtiyaçlarını yeniden değerlendirmesine bağlı olarak sürekli değişim gösterir. Tüketicilerin istek ve beklentilerinin iyi analiz edilerek belirlenmesi hem moda tasarımcıları hem de ürünlerini pazara sunanlar için doğru ve stratejik karar verebilme adına büyük önem taşır. Trend araştırmacıları giysilerde gelecekte moda olabilecek kumaş, renk, kesim, silüet, aksesuar gibi unsurları ortaya çıkarmaya çalışmaktadır (Görsel 1.53).

Görsel 1.53: Moda trend parçaları

Trendsetter (Trend Belirleyicisi): Kelime anlamı olarak modayı ortaya çıkaran ve modaya yön veren kimse demektir. Trendsetter (tırendsetır) ayrıca yeni bir şeyi herkesten önce yapan, kullanan ve bu şekilde diğerlerini de etkileyen anlamını taşır. Toplum bilimcilere göre bu tür kişiler daha cesur, çevresini etkileme potansiyeli bulunan kişilerdir. Genellikle gençler, sanatçılar, tasarımcılar, ünlüler, zenginler ve alt kültürden kişiler arasından çıkmaktadır. Tarihsel dönemlere bakıldığında ilk trend belirleyiciler iktidar üyeleri (hükümdarlar, kraliçeler) ve soylular olmuştur. Örneğin İngiltere kraliçesi I.Elizabeth ve Fransa kraliçesi Marie Antoniette (Meri Antonet), 20.yüzyılın en trend kadını olarak görülen Madonna başta olmak üzere günümüz oyuncular ve şarkıcılar arasında da Jennifer Lopez öne çıkmaktadır.

Bilgi Köşesi

Uzun süre moda olan bir görünüme **klasik** denir. Klasik tarzlar temel ihtiyaçları karşılar ve oldukça basit görünümlüdür. Abartılı özellikler ve süslemeler barındırmaz. Ufak tefek değişiklikler haricinde istikrarla varlığını sürdürmeye devam eder. Örnek olarak Coco Chanel'in ünlü döpiyesi ve küçük siyah elbisesini verebiliriz. Ayrıca Chanel kendi tasarımlarının modelliğini yaparak trend belirleyici biri olmuştur ve bu özelliğe sahip ender kişilerden biridir.

1.3.1. Güncel Tüketici Davranışları

Tasarımcıların, moda markalarının ve satıcılarının trendler konusunda doğru karar verebilmeleri, müşterilerinin beklenti düzeylerini, talep ve ihtiyaçlarını iyi tespit etmelerine bağlıdır. Bunu başarabilenler daha geniş kitlelere ulaşma imkânı yakalayabilirler. Aynı toplum içinde ve aynı kültüre sahip insanların dahi farklı algılama biçimlerine sahip oldukları bilinir (Görsel 1.54). Moda farkındalığı, bireyin değişimleri, duyarlılığı ve kişisel özellikleri ile ilişkilendirilmiştir. Tüketici tipleri genel olarak dört gruba ayrılır.

- Öncüler
- İlk Uyum Gösterenler
- Takipçiler
- İlgisizler

Görsel 1.54: Tüketicinin moda algısına göre seçtiği temsili ürünler

Toplumda az sayıda öncü ve ilk uyum gösteren kesim mevcuttur. Takipçiler sosyalleşme ve kabul görme baskısı ile hareket ederek bu gruba dahil olmuştur. İlgisizler grubu ise genelde sosyal ortamlara tamamen duyarsız kişilerden oluşur.

Üreticinin başarıya ulaşması için güncel tüketici davranışlarını anlayarak doğru ürünü, doğru yerde ve zamanda, doğru kişilere, doğru miktarda ve fiyatta piyasaya sürmesi önemlidir. Moda sektörü tüketicilerin değişen zevklerine ve geçici heveslerine hitap eden karmaşık bir yapıya sahiptir. Bu sebeple üreticilerin ve satıcı firmaların ürünlerini, tüketicinin talepleri doğrultusunda rahat, kaliteli, satış fiyatı uygun ve tüketicilerin beğenisine hitap edecek şekilde sunması gerekir.

1.3.2. Tüketici Eğilimi Tahminleri

Trend tahmini, çeşitli yöntemlerle tüketicilerin istek ve ihtiyaçlarını esas alarak onların fikirlerini, aktivitelerini, alışveriş alışkanlıklarını tahmin etmektir. Tüketici hakkında en güncel bilgilere sahip olmak ve onların sürekli değişen istekleri üzerinde hassasiyetle durma başarılı bir tahmin yapmak için gereklidir. Trend tahmini yapmak için bilimsel yöntemler yanında sanatsal yaklaşımların (farkındalık, önsezi, gözlem vb.) da birlikte yapılması sonuçların doğruluğu için faydalıdır.

Bilgi Köşesi

'Tüketicilerin moda ürün beklenti düzeylerinin belirlenmesi' üzerine yapılan bir araştırma sonucunda tüketicilerin giysi alışverişini öncelikle ihtiyaç için yaptığı belirlenmiştir. Yenilik ve beğeni için satın alma, ihtiyaçtan sonra seçilen kriter olmuştur. Gençlik dönemi (19-39 yaş arası) için alışveriş yapmanın, stil ve imaj için önem taşıdığı görülmüştür. Ayrıca tüketicilerin herkesle aynı zamanda ve sezonda alışveriş yaptığı görülmüştür. Alışveriş için genellikle alışveriş merkezleri tercih edilmiştir. Alışveriş yapma sıklığı ise genellikle ayda bir olarak tespit edilmiştir.

Moda tasarımı ileriye yönelik sürekli değişen ve gelişen bir süreçtir. Bu süreçte doğru tahminler yapmak önemlidir. Trend tahmincileri anketler yaparak toplumun değişik kesimleriyle görüşerek firmalarla iletişimde kalarak bilgi toplarlar. Elde ettikleri bilgileri analiz ederek gelecek sezonda trend olabilecek renkler, desenler, kumaşlar ve görünümleri belirlemeye çalışırlar (Görsel 1.55).

Görsel 1.55: Moda trendlerini yansıtan giysi örnekleri

Trend tahmincileri öngörü geliştirirken şu kaynaklardan faydalanır:

- Pazar araştırma şirketleri
- Yeni tasarımcılar
- İletişim ve network, elektronik kaynaklar
- Couture koleksiyonlar
- Kumaşlar
- Sokak manzaraları
- İnsanların toplandığı mekânlar (festivaller, konserler, toplantılar)
- Tasarımla ilgili kaynak yayınlar
- Ünlüler ve sanatçılar
- Spor faaliyetleri

Trend tahmincileri tahminlerini yürütürken iki farklı seçenek sunarlar.

- **Kısa Dönem Tahmin**: Yaklaşık iki yıl ileriye yönelik bir trend tahmini yapmak kısa dönem tahmin olarak bilinmektedir. Bu tahmin türünde temalar ve konseptler geliştirilir, renk hikâyeleri yaratılır, tekstil ve materyal seçimleri yapılır, genel görünüş ve moda silüetleri tanımlanır. Detaylar ve belirgin tasarım özellikleri vurgulanır.
- **Uzun Dönem Tahmin**: Uzun dönem tahmininde trend öngörüleri genellikle beş ila on yıl arası bir zaman dilimine yönelik yapılır. Bu tarz genişletilmiş bir tahmin süresinin amacı, çağın ruh hâlini temsil eden kültürel değişimleri, yani tarihsel bir döneme damgasını vurabilecek olay ve fikir durumlarını tespit etmektir. Uzun dönem tahmini, belirgin detaylar konusunda daha yetersizdir, ancak bir şirkete uzun süreli büyüme sağlayabilmek konusunda daha iyi veri sağlamaktadır.

Araştırıyorum

Dönemsel yaşanan olayların (ekonomik ve siyasal olaylar, doğal afetler, salgınlar vb.) moda trendleri üzerindeki etkilerini araştırınız. Elde ettiğniz bilgilere göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Yaşanan olaylar sebebiyle değişen psikolojik durumlar moda ile ilgili davranışları nasıl etkiler?
2. Moda trendlerindeki değişimler toplumun hangi kesimlerince daha çok benimsenmektedir?

1.4. MODEL ARAŞTIRMALARI

Hazırlık Çalışmaları

1. Moda tasarımında, tasarıma başlamadan önce model araştırması yapmak sizce önemli midir? Nedenleriyle açıklayınız.
2. Model araştırması yaparken sizce hangi faktörler dikkate alınmalıdır? Açıklayınız.

Özgün bir ürün ortaya çıkarırken düşünsel ya da somut çalışmaları içeren sürece **model araştırma süreci** denir.

1.4.1. Model Araştırmalarında Farklı Temaların Belirlenmesi

Model oluşturma sürecinde amaç en kısa sürede ve en anlaşılır şekilde ürün kararı vermektir. Bu süreç, tasarım aşamalarıyla paralellik göstermektedir. Mimarların tasarladığı bir evin maketini yapması ile aynı özellikleri gösteren model araştırma süreci, ürünü her açıdan kontrol edip amaca uygun olduğunu görünür kılıp üretime geçme aşamasıdır. Bu aşamada temalar hikâye panosunun zenginliği ile doğru orantılı olarak belirlenmektedir.

1.4.2. Çocuk Giysi Kataloğu Hazırlama

Türk Dil Kurumuna göre katalog; kitaplıktaki kitapları veya belli daldaki gereci, nitelikleri bakımından tanıtmak, arandıklarında bulunmalarını sağlamak amacıyla yer numaraları belirtilerek hazırlanmış kitap, defter veya fişten oluşan bütün, fihrist şeklinde tanımlanmaktadır.

Moda sektöründe ise tüketici gruba sunulmak üzere tasarlanmış giysi ve aksesuar dizisinin görsel basılı sunumuna **giysi kataloğu** denir. Çocuk giyimi, moda tasarım sektöründe önemli bir yer tutmasına karşın öğrenciler tarafından göz ardı edilmektedir. Bebeğin dünyaya gözlerini açmasıyla ihtiyaç duyduğu giysiler moda sektöründe geniş ürün yelpazesi oluşturmaktadır. Katalog oluşturma süreci, bu ürünlerin doğru proje yöntemlerini kullanarak tüketiciye etkili bir tanıtım ve sunum kaynağı oluşturmaktadır.

Katalog oluştururken tümdengelim yönteminin kullanılması gereken bir süreçtir. Katalog oluşturma süreci, birbirini takip eden ve zincirleme işlem basamaklarının yapılmasını zorunlu kılması nedeni ile detayları önceden düşünerek tüm malzemeleri eksiksiz bulundurmayı gerektirmektedir.

Katalog oluşturma sürecinin aşamaları şu şekilde sıralanır:

- Proje tarzının belirlenmesi, katalog hazırlanırken kıyafetlerin hangi tarza uygun olacağının göz önünde bulundurulması (Görsel 1.56, 1.57).

Görsel 1.56: Katalog tarzı

Görsel 1.57: Katalog tarzı

- Aksesuar seçimlerinin tarza uygun yapılması, hangi tarza karar verildiyse o tarzın aksesuarlarının kullanılmaya özen gösterilmesi (Görsel 1.58, 1.59).

Görsel 1.58: Aksesuar örneği

Görsel 1.59: Aksesuar örneği

- Zaman ve mekân seçiminin yapılması, ürünlerin hangi mevsime yönelik olduğuyla doğru orantılı olarak zaman ve iç (stüdyo)-dış mekân seçimi yapılması (Görsel 1.60, 1.61).

Görsel 1.60: İç mekân

Görsel 1.61: Dış mekân

- Fotoğraf çekimini en iyi yapan makine ve ekipmanların belirlenmesi, çözünürlük kalitesi, ışığın doğru ayarlanmasına yarayan ekipmanların birlikte ve doğru şekilde kullanılması (Görsel 1.62, 1.63).

Görsel 1.62: Profesyonel fotoğraf çekim ekipmanları

Görsel 1.63: Profesyonel fotoğraf çekim ekipmanları

- Dekor malzemelerinin eksiksiz hazırlanması, katalog çekimleri sırasında karar verilen tarza uygun kullanılan aksesuar ve mekânda, canlı cansız dekor ürünlerinin eksiksiz seçilmesi (Görsel 1.64, 1.65).

Görsel 1.64: Dekor

Görsel 1.65: Dekor malzemeleri

- Ürünlerin çekime hazır halde muhafaza edilmesi, katalog çekimleri sırasında kullanılacak olan tüm ürün aksesuar ve ekipmanların çekime hazır bulundurulması (Görsel 1.66, 1.67).

Görsel 1. 66: Çekim ürünlerini muhafaza

Görsel 1.67: Çekim ürünlerini muhafaza

Araştırıyorum

Değişik markalara ait moda ve diğer ürün kataloglarını araştırınız. Katalogları getirerek sınıfta inceleyiniz. Kataloglar arasındaki farklılıklar ile ilgili fikirlerinizi sınıfta paylaşınız.

3. UYGULAMA

Uygulama Adı: Özgün Katalog Oluşturma

Uygulama Süresi: 3 ders saati

Amaç: Belirlenen temada çocuk giyim modellerinden oluşan katalog hazırlamak.

Kullanılacak Araç Gereç

- Karar verilen tarza uygun kıyafetler,
- Katalog tarzına uygun aksesuar,
- Katolog tarzına uygun dekor ürünleri,
- Profesyonel çekim ekipmanları (fotoğraf makinesi, softbox, paraflaş, beyaz fon vb.) (Okulunuzun grafik ve fotoğrafçılık bölümünden faydalanabilirsiniz.),
- Çekim ürünlerini saklama ve muhafaza ürünleri (kıyafet askıları, çoklu kıyafet askılığı, cansız manken vb.).

Açıklama: Katalog oluşturma prensiplerini dikkate alarak istediğiniz bir kategoride katalog oluşturunuz. Çalışmanızı aşağıdaki işlem basamaklarını takip ederek yapınız. Çalışmayı sizden istenen sürede teslim ediniz. Temiz ve düzenli çalışınız.

İşlem Basamakları

1. Önlüğünüzü giyiniz. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak araç gerecinizi ve çalışma ortamınızı hazırlayınız.
2. Karar verdiğiniz projenin tarzını belirleyiniz.
3. Projeye uygun aksesuar seçimlerini kendi tarzınıza uygun şekilde yapınız.
4. Projeye uygun zaman ve mekân seçimini yapınız.
5. Çekim için makine ve ekipmanları hazır bulundurunuz (Varsa okulunuzun grafik tasarım ve fotoğrafçılık bölümü stüdyosundan faydalanabilirsiniz.).
6. Dekor malzemelerinin düzenlenmesini katalog tarzınıza uygun şekilde yapınız.
7. Ürünleri çekime hazır ve eksiksiz bir şekilde stüdyoda bulundurunuz.
8. Çekimleri öğretmenin isteğine göre dijital ortamda hazırlayınız veya basılı olarak dosya hâline getiriniz. Çalışmanızı istenilen zaman içerisinde teslim ediniz.

Not: Basılı, görsel moda dergilerinden ve çeşitli alanlar için hazırlanmış kataloglardan faydalanabilirsiniz.

DEĞERLENDİRME

Bu uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen ölçütler kullanılacaktır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 12, en düşük puan 4'tür. Puan 1-4 arasında ise "Geliştirilebilir", 5-8 arasında ise "İyi", 9-12 arasında ise "Çok iyi" olarak değerlendirilecektir.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ		
	ÇOK İYİ (3)	İYİ (2)	GELİŞTİRİLEBİLİR (1)
Özgün bir çalışma ortaya çıkardı.			
Malzemeleri etkili şekilde kullandı.			
Süreyi etkin kullandı.			
Temiz ve düzenli çalıştı.			
TOPLAM			

1.4.3. Kadın Giysi Kataloğu Hazırlama

Kadın giyim sektöründe de çocuk giyimde olduğu gibi kıyafet ve aksesuarlardan oluşan moda ürünlerine yer verilir.

Katalog oluşturma aşamaları çocuk giyim kataloğu ile aynıdır. Tek fark, kadın giyim sektöründe daha çeşitli ve geniş konseptlerden faydalanılır.

Yetişkin kadın giysi kataloglarında güncel bir konudan yola çıkılabileceği gibi küresel veya daha yerel konulardan da etkilenerek çalışmalar yapılabilir.

Aşağıda kadın giyim katalog çekimlerinden bazı görseller sunulmuştur.

- Proje tarzının belirlenmesi (Görsel 1.68, 1.69),

Görsel 1.68: Haute couture tarzı katalog

Görsel 1.69: Günlük/sportif tarz katalog

- Aksesuar seçimlerinin tarza uygun yapılması (Görsel 1.70, 1.71),

Görsel 1.70: Aksesuar örneği

Görsel 1.71: Aksesuar örneği

- Zaman ve mekân seçiminin yapılması (Görsel 1.72, 1.73),

Görsel 1.72: Sonbahara ait dış mekân çekimi

Görsel 1.73: Kış mevsimine ait stüdyo (iç mekân) çekimi

- Fotoğraf çekimini en iyi yapan makine ve ekipmanların belirlenmesi (Görsel 1.74, 1.75),

Görsel 1.74: Profesyonel fotoğraf çekim ekipmanları (softbox)

Görsel 1.75: Profesyonel fotoğraf çekim ekipmanları

- Dekor malzemelerinin eksiksiz hazırlanması (Görsel 1.76, 1.77),

Görsel 1.76: Canlı cansız varlıklarla dekor

Görsel 1.77: Objelerle dekor

- Ürünlerin çekime hazır halde muhafaza edilmesi (Görsel 1.78, 1.79).

Görsel 1.78: Çekim ürünlerini muhafaza

Görsel 1.79: Çekim ürünlerini muhafaza

UYGULAMA

4. UYGULAMA

Uygulama Adı: Özgün Katalog Oluşturma

Uygulama Süresi: 3 ders saati

Amaç: Belirlenen temada kadın giyim modellerinden oluşan katalog hazırlamak.

Kullanılacak Araç Gereç

- Karar verilen tarza uygun kıyafetler,
- Katalog tarzına uygun aksesuar,
- Katolog tarzına uygun dekor ürünleri,
- Profesyonel çekim ekipmanları (fotoğraf makinesi, softbox, paraflaş, beyaz fon vb.) (Okulunuzun grafik ve fotoğrafçılık bölümünden faydalanabilirsiniz),
- Çekim ürünlerini saklama ve muhafaza ürünleri (kıyafet askıları, çoklu kıyafet askılığı, cansız manken vb.).

Açıklama: Katalog oluşturma prensiplerini dikkate alarak istediğiniz bir kategoride katalog oluşturunuz. Çalışmanızı aşağıdaki işlem basamaklarını takip ederek yapınız. Çalışmayı sizden istenen sürede teslim ediniz. Temiz ve düzenli çalışınız.

İşlem Basamakları

1. Önlüğünüzü giyiniz. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak araç gerecinizi ve çalışma ortamınızı hazırlayınız.
2. Karar verdiğiniz projenin tarzını belirleyiniz.
3. Projeye uygun aksesuar seçimlerini kendi tarzınıza uygun şekilde yapınız.
4. Projeye uygun zaman ve mekân seçimini yapınız.
5. Çekim için makine ve ekipmanları hazır bulundurunuz (Varsa okulunuzun grafik tasarım ve fotoğrafçılık bölümü stüdyosundan faydalanabilirsiniz.).
6. Dekor malzemelerinin düzenlenmesini katalog tarzınıza uygun şekilde yapınız.
7. Ürünleri çekime hazır ve eksiksiz bir şekilde stüdyoda bulundurunuz.

8. Çekimleri öğretmenin isteğine göre dijital ortamda hazırlayınız veya basılı olarak dosya hâline getiriniz. Çalışmanızı istenilen zaman içerisinde teslim ediniz.

Not: Basılı, görsel moda dergilerinden ve çeşitli alanlardaki kataloglardan faydalanabilirsiniz.

DEĞERLENDİRME

Bu uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen ölçütler kullanılacaktır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 12, en düşük puan 4'tür. Puan 1-4 arasında ise "Geliştirilebilir", 5-8 arasında ise "İyi", 9-12 arasında ise "Çok iyi" olarak değerlendirilecektir.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ		
	ÇOK İYİ (3)	İYİ (2)	GELİŞTİRİLEBİLİR (1)
Özgün bir çalışma ortaya çıkardı.			
Malzemeleri etkili şekilde kullandı.			
Süreyi etkin kullandı.			
Temiz ve düzenli çalıştı.			
TOPLAM			

1.4.4. Erkek Giysi Kataloğu Hazırlama

Erkek giysi katalogları diğer katalog hazırlama yöntemleri ile aynı aşamalardan geçmektedir. Yetişkin erkek kataloglarında kullanılan aksesuarlar, kadınlara göre daha sınırlıyken tema, dekor ve konsept açısından daha geniş bir ürün yelpazesine sahiptir. Aşağıda erkek giysi katalog çekimlerinden bazı görseller sunulmuştur.

- Proje tarzının belirlenmesi (Görsel 1.80, 1.81),

Görsel 1.80: Klasik giyim tarzı katalog çekimi

Görsel 1.81: Gündelik giyim tarzı (Casual) katalog çekimi

- Aksesuar seçimlerinin tarza uygun yapılması (Görsel 1.82, 1.83),

Görsel 1.82: Aksesuar örneği

Görsel 1.83: Aksesuar örneği

- Zaman ve mekân seçiminin yapılması (Görsel 1.84, 1.85),

Görsel 1.84: Dış mekân çekimi

Görsel 1.85: İç mekân çekimi

- Fotoğraf çekimini en iyi yapan makine ve ekipmanlarının belirlenmesi (Görsel 1.86, 1.87),

Görsel 1.86: Profesyonel fotoğraf çekim ekipmanları

Görsel 1.87: Profesyonel fotoğraf çekim ekipmanları

- Dekor malzemelerinin eksiksiz hazırlanması (Görsel 1.88, 1.89),

Görsel 1.88: Objelerden dekor

Görsel 1.89: İç mekân dekoru

- Ürünlerin çekime hazır halde muhafaza edilmesi (Görsel 1.90, 1.91).

Görsel 1.90: Çekim ürünlerini muhafaza

Görsel 1.91: Çekim ürünlerini muhafaza

UYGULAMA

5. UYGULAMA

Uygulama Adı: Özgün katalog oluşturma

Uygulama Süresi: 3 ders saati

Amaç: Belirlenen temada erkek giyim modellerinden oluşan katalog hazırlamak.

Kullanılacak Araç Gereç

- Karar verilen tarza uygun kıyafetler,
- Katalog tarzına uygun aksesuar,
- Katolog tarzına uygun dekor ürünleri,
- Profesyonel çekim ekipmanları (fotoğraf makinesi, softbox, paraflaş, beyaz fon vb.) (Okulunuzun grafik ve fotoğrafçılık bölümünden faydalanabilirsiniz.),
- Çekim ürünlerini saklama ve muhafaza ürünleri (kıyafet askıları, çoklu kıyafet askılığı, cansız manken vb.).

Açıklama: Katalog oluşturma prensiplerini dikkate alarak istediğiniz bir kategoride katalog oluşturunuz. Çalışmanızı aşağıdaki işlem basamaklarını takip ederek yapınız. Çalışmayı sizden istenen sürede teslim ediniz. Temiz ve düzenli çalışınız.

İşlem Basamakları

1. Önlüğünüzü giyiniz. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak araç gerecinizi ve çalışma ortamınızı hazırlayınız.
2. Karar verdiğiniz projenin tarzını belirleyiniz.
3. Projeye uygun aksesuar seçimlerini kendi tarzınıza uygun şekilde yapınız.
4. Projeye uygun zaman ve mekân seçimini yapınız.
5. Çekim için makine ve ekipmanları hazır bulundurunuz.
6. Dekor malzemelerinin düzenlenmesini katalog tarzınıza uygun şekilde yapınız.

7. Ürünleri çekime hazır ve eksiksiz bir şekilde stüdyoda bulundurunuz.

8. Çekimleri öğretmenin isteğine göre dijital ortamda hazırlayınız veya basılı olarak dosya hâline getiriniz. Çalışmanızı istenilen zaman içerisinde teslim ediniz.

Not: Basılı, görsel moda dergilerinden ve çeşitli alanlardaki kataloglardan faydalanabilirsiniz.

DEĞERLENDİRME

Bu uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen ölçütler kullanılacaktır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 12, en düşük puan 4'tür. Puan 1-4 arasında ise "Geliştirilebilir", 5-8 arasında ise "İyi", 9-12 arasında ise "Çok iyi" olarak değerlendirilecektir.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ		
	ÇOK İYİ (3)	İYİ (2)	GELİŞTİRİLEBİLİR (1)
Özgün bir çalışma ortaya çıkardı.			
Malzemeleri etkili şekilde kullandı.			
Süreyi etkin kullandı.			
Temiz ve düzenli çalıştı.			
TOPLAM			

1.5. ANA VE YARDIMCI MALZEME ARAŞTIRMALARI

Hazırlık Çalışması

Giysi üretiminde kullanılan malzemelerin, ürünün kaliteli ve kullanışlı olmasına etkisini yorumlayınız.

Kıyafetin üretim aşamasında kullanılan malzemeler, ana ve yardımcı malzeme olmak üzere ikiye ayrılır.

1.5.1. Ana ve Yardımcı Malzeme Tanımı

Ana Malzeme: Moda sektöründe kullanılan ana malzeme, kumaş olarak tanımlanmaktadır.

Kumaş: Çeşitli türdeki ipliklerin (yün, ipek, pamuk vs.) bir araya getirilerek farklı yönlerde dokunmasıyla meydana getirilen kaplayıcı yüzeye **kumaş** denir.

Kumaşlar elde edilme yöntemlerine göre üçe ayrılır.

- **Dokuma Kumaş**: Atkı ve çözgü ipliklerinin belli bir düzen içerisinde dokunarak elde edilen kumaş türüdür. Yüzey yapıları gözeneksizdir ve neredeyse hiç esnemez, tutum şekli (tuşesi) ipliğin cinsine ve sıklığına göre değişir. Bu tarz kumaşlarda ütü ihtiyacı oldukça çeşitlidir (Görsel 1.92, 1.93).

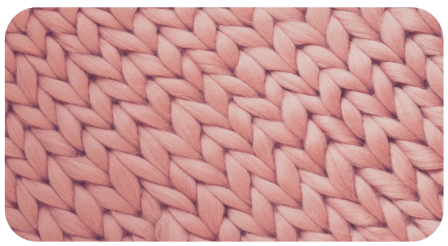

Görsel 1.92: Dokuma kumaş

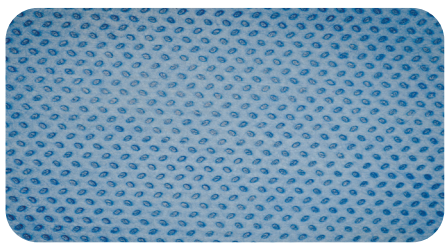
Görsel 1.93: Dokuma kumaş

- **Örme Kumaş:** Tek yönlü ipliklerin kullanılarak iğne ve örücü elemanların ilmek formu verilmesi ile oluşan yüzeylere denir. Oldukça esnek bir yapıya sahiptir. Kullanım alanı oldukça çeşitlidir (Görsel 1.94).

Görsel 1.94: Örme kumaş

- **Dokusuz Yüzeyler:** Elyaf uzunlukları farklı olan yüzeylerin kimyasal işlemlerle ve ısı yoluyla tekstil materyali hâline getirilmesidir. Bu yüzeyleri deri, keçe, nonwoven (dokusuz) yüzey olarak sıralanabilir (Görsel 1.95).

Görsel 1.95 Dokusuz (nonwoven) yüzey

- **Yardımcı Malzeme**: Moda sektöründe, giysi üretiminde kumaşın dışında kalan diğer tüm malzemelere verilen addır. Bu malzemeler, kıyafetin iç veya dış kısmında kullanılabilir. Yardımcı malzemeler şu şekilde sıralanabilir (Görsel 1.96):

Görsel 1.96: Yardımcı malzemeler

  - Astar
  - Tela
  - Dikiş ipliği
  - Etiket
  - Vatka
  - Süsleme malzemeleri (kurdele, kordon, şerit, vs.)
  - Kapama malzemeleri (düğme, fermuar, çıtçıt, kopça)

1.5.2. Sipariş Tanımı ve Çeşitleri

Sipariş: Üretim yapan çeşitli firmaların, belli özellikleri yerine getirmek suretiyle, müşteri tarafından sözlü ve yazılı olarak alınan ürün talebidir.

Bir sipariş formunda şu bilgiler bulunur:

- Ürün adı ve modeli
- Üründe kullanılacak kumaş ve özelikleri
- Talep edilen adet
- Sipariş numarası
- Teslimat tarihi

Sipariş Çeşitleri: Siparişler çeşitlerine göre dörde ayrılır.

- **Ön Sipariş:** Üretime geçilmeden önce müşterinin ürün için beğenisini ve talebini ölçmek maksadıyla sınırlı sayıdaki üretim için verilen siparistir.
- **Asıl Sipariş:** Ön siparişte onaydan geçen modellerden üretilmesi istenen ve pazara sunulmak üzere yüksek miktarda talep edilen sipariş türüdür.
- **Ek Sipariş:** Sipariş edilen ürünün fazla talep görmesi ile devam niteliğinde, aslı kadar olmasa da yüksek miktarlı sipariş türüdür.
- **Tekli Sipariş:** Piyasa araştırması esnasında üretici firmalara onay vermeden önce istenen tek adetli siparişlerdir. Bu siparişlerde kumaşlar birkaç metre ile sınırlıdır. Yardımcı malzemeler ise birkaç adet şeklindedir.

1.5.3. Ana ve Yardımcı Malzemeler İçin Piyasa Araştırması

Giysi üretimi için hazırlanan numuneler üzerinden üretici firmanın ihtiyaç talebinin karşılanması maksadıyla yapılan araştırmadır. Piyasada araştırma yaparken ana ve yardımcı malzemeler için en az üç firmadan teklif alınmalıdır. Bu süreçte göz önünde bulundurulan kriterler şöyledir:

- İstenen malzemenin kalitesi
- Sunulan fiyat listesi
- Siparişlerin teslim süresi

Bu teklifler yazılı olarak alınır.

Ana Malzeme Siparişi: Piyasa araştırmasından sonra karar verilen kumaşın yazılı olarak sipariş edilmesidir. Burada sipariş veren kişi tüm sorumluluğu üzerine aldığı için oldukça dikkat edilmesi gereken bir süreçtir.

Ana malzeme sipariş edilirken dikkat edilmesi gereken hususlar şöyle sıralanır:

- Kumaşın çeşidi
- Lif karışımı
- Renk isimleri ve numaraları
- Renklere göre ağırlık ya da uzunlukları
- Kumaşın en ve metre tül ağırlığı
- Sipariş numarası

Yardımcı Malzeme Siparişi: Piyasa araştırması yapıldıktan sonra karar verilen malzemelerin yazılı olarak sipariş edilmesidir. Burada da sipariş veren kişi oldukça büyük bir sorumluluk taşımaktadır.

Yardımcı malzeme siparişinde dikkat edilmesi gereken hususlar şöyle sıralanır:

- Çeşidi
- Adedi
- Rengi
- Ağırlığı ya da uzunluğu
- Sipariş numarası

Araştırıyorum

1. Kendi tasarımınız olan bir giysinin üretiminde kullanılacak ana ve yardımcı malzemeleri araştırınız.
2. Tasarımınızın hangi bölümlerinde ne tür malzemeler kullanacağınızı gösteren bir föy hazırlayarak sınıf panosuna asınız.

1.5.4. Örnek Sipariş Formu Oluşturma

Bir sipariş formu oluşturulurken aşağıdaki şu bilgiler bulunmalıdır:

- Sipariş veren ve alan firma veya şahıs ismi
- Sipariş verilme tarihi ve sipariş teslim tarihi
- Ürün cinsi, miktarı, adeti, rengi, kodu, tutarı, ebat, uzunluğu, ağırlığı, özellikleri
- Sipariş numarası

6. UYGULAMA

Uygulama Adı: Sipariş Formu Oluşturma

Uygulama Süresi: 1 ders saati

Amaç: İhtiyaca uygun olarak sipariş formu hazırlamak.

Kullanılacak Araç Gereç

- Kağıt, kalem, dosya,
- Kendinize ait kaşe, amblem, logo

Açıklama: Bu uygulamada üretimini yapmayı düşündüğünüz bir giysi için gerekli malzemeleri gösteren örnek bir sipariş formu hazırlamanız istenmektedir. Çalışmanızı aşağıdaki işlem basamaklarını takip ederek yapınız. Çalışmayı sizden istenen sürede teslim ediniz. Temiz ve düzenli çalışınız.

İşlem Basamakları

1. Önlüğünüzü giyiniz. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak araç gerecinizi ve çalışma ortamınızı hazırlayınız.
2. Kağıdınıza sipariş formu olacak şekilde sayfa düzeni oluşturunuz.
3. Üst bölüme sipariş veren firma ya da şahıs ismini yazınız. Projeye uygun zaman ve mekân seçimini yapınız.
4. Sağ üst köşeye sipariş tarihi ve teslim alma tarihini yazınız.
5. Sipariş edilen ürünün cinsini, miktarını, rengini, kodunu, ebadını, uzunluğunu, ağırlıklarını yazınız.
6. Son olarak sipariş numarasını veriniz.
7. Sol üst köşeye amblem veya logonuzu belirtiniz.

Not: Çeşitli firmaların sipariş formunu inceleyerek faydalanabilirsiniz.

DEĞERLENDİRME

Bu uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen ölçütler kullanılacaktır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 12, en düşük puan 4'tür. Puan 1-4 arasında ise "Geliştirilebilir", 5-8 arasında ise "İyi", 9-12 arasında ise "Çok iyi" olarak değerlendirilecektir.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ		
	ÇOK İYİ (3)	İYİ (2)	GELİŞTİRİLEBİLİR (1)
Özgün bir çalışma ortaya çıkardı.			
Malzemeleri etkili şekilde kullandı.			
Süreyi etkin kullandı.			
Temiz ve düzenli çalıştı.			
TOPLAM			

1.6. MARKA ARAŞTIRMASI

Hazırlık Çalışması

Hazır giyim markaları arasında en çok beğendiğiniz markaların benzer ve farklı yönlerini değerlendiriniz.

1.6.1. Bilinirlik ve Algı

Marka bilinirliği, bir ürünün hedef kitlesi tarafından tanınırlığıyla ilişkilidir. **Marka algısı** ise markanın hedef kitlesine duygusal ve zihinsel anlamda ne gibi mesajlar ilettiği ile ilintilidir. Örneğin markalar, karşısındaki kitlede gençlik, yetişkinlik, zenginlik, güvenirlilik ve benzeri duyguları oluşturmaktadır.

1.6.2. Kamuoyu Araştırması

Markaların hedef kitleleri ve toplum içerisinde tanınmışlık düzeylerini belirlemek için yapılan araştırmalardır. Bu araştırmalar yapılırken dikkat edilmesi gereken en önemli husus objektiflik, bağımsızlık, profesyonelliktir. Bu araştırmalar bağımsız ve güvenilir şirketler tarafından yapılırken belli bir örneklem üzerinden doğru hedef kitle tespit edilerek hazırlanmalıdır. Örneklemin dışında dikkat edilecek bir diğer husus ise soruların ve varsa gösterilecek veya izlenecek görsellerin yönlendirici nitelikte olmamasıdır.

1.6.3. Markanın Pazardaki Konumu ve Önemi

Markanın konumu ve önemi, hedef kitle tarafından pazardaki yeri, tüketici özellikleri ve kişilerin zihninde oluşturduğu bakış açısı olarak tanımlanabilir. Markanın pazarda konumlanması sürecinde en önemli farkındalığın doğru rekabet yöntemiyle elde edeceği unutulmamalıdır. Markalar rakiplerinin pazardaki konumunu analiz ederken kendi konumlarını da tespit etme imkânı elde edecektir. Bu süreçte rakiplerle benzerlik ve farklılıklar üzerinden analizler yapılması doğru olacaktır. Markaların kalıcı ve başarılı bir çizgiye ulaşmaları, farklılıklarının çokluğu ile doğru orantılı olacaktır.

1.6.4. Pazarlamanın Satın Alma Sürecine Etkisi

Mevcut pazardaki müşterilere ürünlerin çeşitli yeniliklerle entegre edilerek satış devamlılığının sürdürülmesi durumudur.

1.6.5. Marka İçin Olmazsa Olmazların Sıralanması

Marka, TDK'ye göre ticari bir malı her hangi bir nesneyi tanıtmaya, benzerlerinden ayırmaya yarayan özel ad veya işarettir (tanınmış ürün, saygın kişi) şeklinde tanımlanmıştır.Bir ürünün başarılı bir marka oluşturabilmesi için şu kriterleri mutlaka yerine getirmesi gerekir:

- Hedef kitlesini tanımlama
- Hedefin belirlemesi
- Rakiplerin farkının belirlenmesi
- Markanın mesajının ve dilinin belirlenmesi
- Kimliğini oluşturması
- Tutarlı olması
- Tutku ve duygunun oluşturulması
- İletişimin sürekli olması

Araştırıyorum

Markaların kendine ait logosunu, mesajını ve kullandığı renkleri araştırınız. Elde ettiğiniz bilgileri sunu hâlinde sınıfta paylaşınız.

1.6.6. Markanın Vizyona ve Kimliğe Uygun Entegre Edilmesi

Markaların olmazsa olmazlarından biri vizyonunun belirlenmiş olmasıdır. Vizyon, markaların bugüne ve geleceğe bakışlarını ifade eder. Öte yandan vizyon oluşturma, uzun vadeli bir marka kültürü oluşturmanın ilk adımıdır denilebilir. Vizyonun yanı sıra markanın sistem içerisinde zamana bağlı olmayan esaslarını yansıtan öz kimlikle doğru şekilde harmanlanmasıdır.

1.6.7. Kullanılan Yöntemlerin Marka Başarısına Etkisi

Tüketici ile bağ kurmanın en etkili yolu markalaşmaktır. Marka yaratma sürecindeki aşamalar ne kadar doğru ve akılcı yapılırsa markalaşma sürecinde de başarı doğru oranda yakalanacaktır. Bu süreci gerçekleştirirken gözetilmesi gereken bir takım hususlar vardır. Bunlar şu şekilde sıralanabilir:

- Hedef kitlenin ve rakiplerin doğru belirlenmesi ve analiz edilmesi
- Marka kimliğinin vizyonla örtüşmesi
- Markanın isminin etkili, kolay, akılda kalıcı olması
- Etkili bir slogan seçimi
- Markanın görünümün seçimi (renkler, simgeler, semboller, yazı biçimi)
- Etkili bir logo seçimi

1.6.8. Alan İle İlgili Öne Çıkan Markalar

Giyim sektöründe modaya yön veren, başarısı ve kalıcılığı kanıtlanmış yerli ve yabancı bir takım markalar vardır.

Araştırıyorum

Hazır giyim sektöründe yerli ve yabancı markaların pazar paylarını araştırınız. Elde ettiğiniz verileri tablo hâline getirerek sınıfta paylaşınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A- Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Cümlelerin başındaki boşluğa cümleler doğru ise "D" yanlış ise "Y" yazınız.

1. **( )** Gotik Dönem'de dikey ve sivri hatlar giyimde etkisini göstermiştir.

2. **( )** New Look Christian Dior tarafından yaratılan yeni bir silüet biçimidir.

3. **( )** Stilist, istenilen modelin kalıbını çıkarıp serilemesini yapan kişidir.

4. **( )** Tasarım yapılırken her zaman aynı silüet kullanılmalıdır.

5. **( )** Katalog oluşturmanın ilk basamağı tarzın belirlenmesidir.

6. **( )** Giyim üretiminde ana malzeme kumaştır.

7. **( )** Sipariş formunda sadece teslim tarihi bulunur.

8. **( )** Marka kimliği firma vizyonuyla örtüşmeyebilir.

B- Aşağıda verilen cümleleri okuyunuz. Boş bırakılan yerleri uygun sözcüklerle tamamlayınız.

9. Tasarımın hareket noktası ..... ve pazar olmalıdır.

10. Modada ..... yaklaşımının temel amacı, üretilen ürünlerde geri dönüştürülebilir, yüksek kalitede ve düşük üretim miktarı sağlamaktır.

11. Tasarım sürecinde ..... ilk aşamadır.

12. Moda sektöründe tüketici gruba sunulmak üzere tasarlanmış giysi ve aksesuar dizisinin görsel ve basılı sunumuna ..... denir.

13. Atkı ve çözgü ipliklerinin belli bir düzen içerisinde dokunarak elde edilen kumaş türüne ..... denir.

14. Markaların hedef kitleleri ve toplum içerisinde tanınmışlık düzeylerini belirlemek için yapılan araştırmalara ..... denir.

C- Aşağıda verilen soruları okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

15. **Aşağıdakilerden hangisi moda tüketici tiplerinden biridir?**

A) Bekleyenler B) Bilginler C) Gezginler D) Öncüler E) Uyumlular

16. **Aşağılardakilerden hangisi houte couture (kişiye özel) tasarımın bir özelliğidir?**

A) Düşük fiyatlı ve kalitesizdir. B) Geniş kitlelerce satın alınabilir.

C) Sadece yabancı tasarımcılar tarafından yapılır. D) Tasarımlar sadece kişiye özel yapılır.

E) Tasarımlarda genellikle siyah renk kullanılır.

17. **Aşağıdakilerden hangisi giysi tasarım aşamalarından biri değildir?**

A) Giysi (taslak) tasarımı B) Hikâye panosu C) Materyal araştırma D) Tema E) Üretim

18. **Aşağıdakilerden hangisi yardımcı malzeme değildir?**

A) Astar B) Dikiş makinesi C) Düğme D) Tela E) Vatka

19. **Aşağıdakilerden hangisi sipariş çeşitlerinden biri değildir?**

A) Asıl B) Çoklu C) Ek D) Tekli E) Ön

20. **Marka bilinirliği aşağıdakilerden hangisi ile doğru orantılıdır?**

A) Kişide oluşturduğu güven duygusuyla B) Kişide oluşturduğu zihinsel mesajla

C) Hazırlanan örneklemle D) Hedef kitle tarafından tanınmasıyla

E) Rakip firma tarafından tanınmasıyla

II.ÖĞRENME BİRİMİ

ARTİSTİK ÇİZİM

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

1. ARTİSTİK ÇİZİM PRENSİP VE YÖNTEMLERİ
2. SİLÜET ÜZERİNE ARTİSTİK ÇOCUK GİYİM ÇİZİMLERİ
3. SİLÜET ÜZERİNE ARTİSTİK KADIN GİYİM ÇİZİMLERİ
4. SİLÜET ÜZERİNE ARTİSTİK ERKEK GİYİM ÇİZİMLERİ
5. SİLÜET ÜZERİNE ARTİSTİK ÇEŞİTLİ KOSTÜM ÇİZİMLERİ
6. SİLÜET ÜZERİNE ARTİSTİK YÖRESEL KIYAFET ÇİZİMLERİ

Temel Kavramlar

- Artistik çizim
- Figür
- Silüet
- Çocuk silüeti
- Kadın silüeti
- Erkek silüeti
- Kostüm
- Yöresel kıyafet

2. ARTİSTİK ÇİZİM

Moda tasarımı alanında tasarımı ifade edecek artistik çizimleri elde etmenin bir kaç farklı yöntemi vardır. Bu yöntemler kadın, erkek ve çocuk artistik çizimlerinde benzerlik gösterseler de kendi içlerinde farklı noktaları da vardır. Kostüm ve yöresel kıyafetlerin çizimlerinde yine artistik çizim yöntem ve teknikleri kullanılmasına rağmen giysinin gerektirdiği bir takım farklı teknikler uygulanabilir.

2.1. ARTİSTİK ÇİZİM PRENSİP VE YÖNTEMLERİ

Hazırlık Çalışması

Kadın, erkek ve çocuk vücut yapıları arasındaki farklar neler olabilir?

Giyim endüstrisinin üretim odağı insandır dolayısıyla tasarımda insan bedeni çizimleri kullanılır. Bu çizimler kullanım yeri ve amacına göre değişkenlik gösterir.

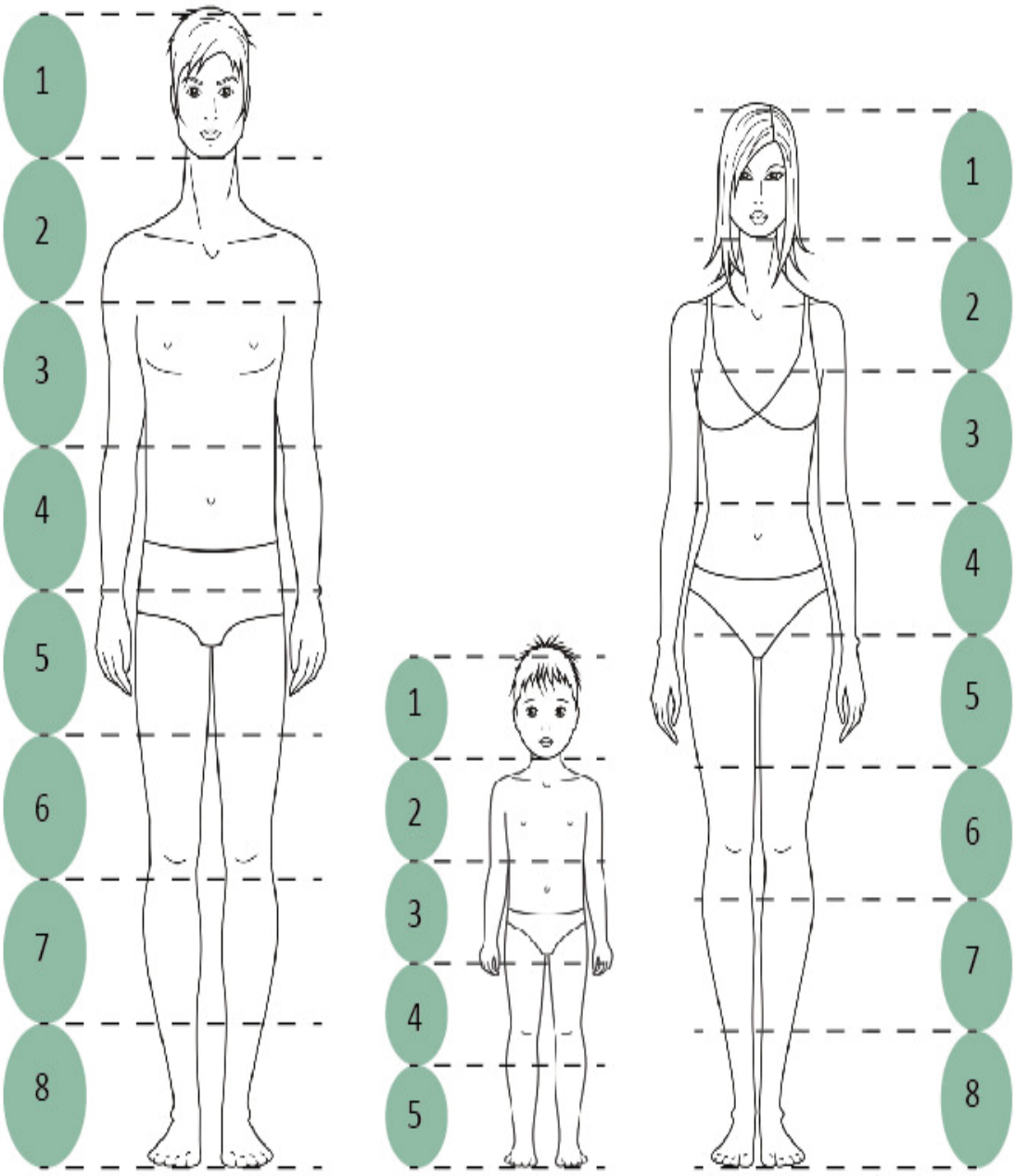
Giyim tasarımı yapan kişinin, giysilerin sunulacağı artistik çizimi de yapabilmesi için insan vücudunun ölçü ve oranlarını bilmesi ve insan figürü çizebilmesi gerekir. İnsan figürünü silüete ve sonra artistik silüete çevirme, stilize etme becerisi kazanıldıktan sonra artistik silüet üzerine tasarlanan giysiler giydirilir. Stilize edilmiş bu silüetlere giydirme yapılırken de tasarım prensip ve yöntemlerini dikkate almak gerekir.

2.1.1. İnsan Figüründe Ölçü ve Oranlar

Resim ve heykel sanatında varlıkların biçimine **figür** denilmektedir. Figür çizimini öğrenmenin en genel ve alışılmış yaklaşımı canlı modelden çalışmaktır. Bu yaklaşımda anatomik yapının tanınması, ölçü ve oranların kavranması, duruşların ve hareketlerin bilgisinin birleşmesiyle insan çizme becerisi gelişir.

Aslında bir müzik terimi olan **kanon** görsel sanatlarda insan vücudunun oran ve boyutlarını saptamak için bir ölçme sistemi olarak da kullanılır. Çizilecek figürün baş ölçüsü ölçme birimi olarak dikkate alınır.

- **Yedi buçuk başlık kanon**, gündelik hayattan seçilen, normal insan figürleri için kullanılır.
- **Sekiz başlık kanon**, genellikle sanatçılar tarafından, altın oran kuralına uygun figürlerin çiziminde kullanılır (Görsel 2.1).
- **Sekiz buçuk ve daha fazla başlık kanon**, moda figürleri çiziminde kullanılır.

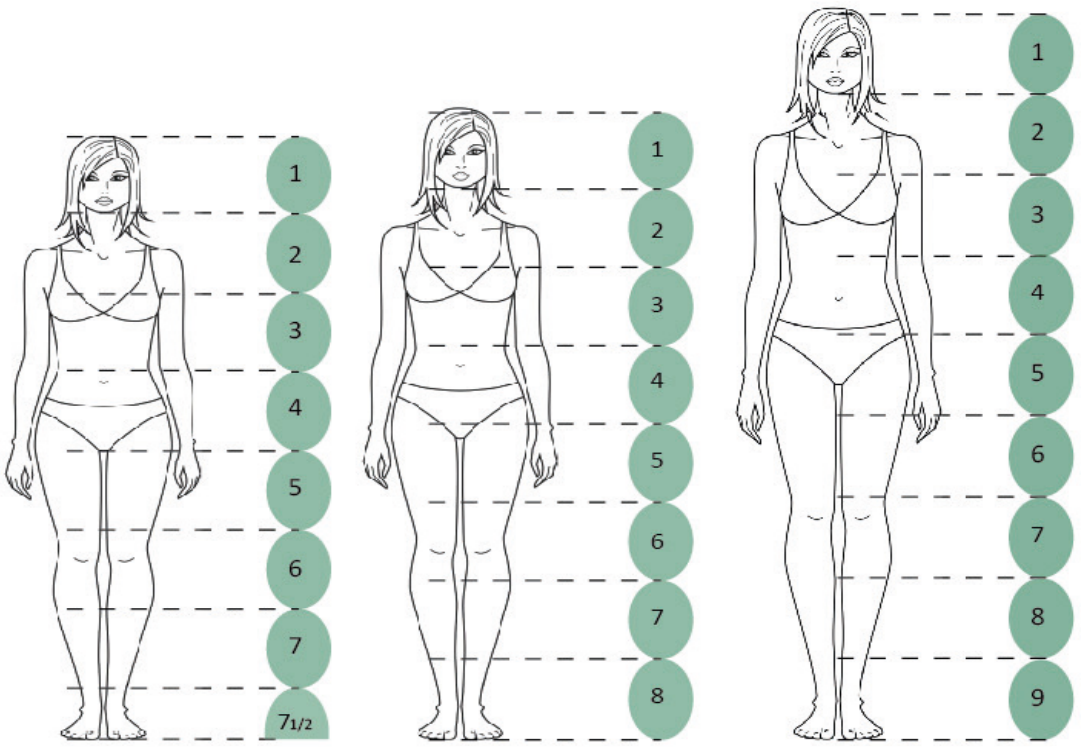

Görsel 2.1: 8 kanonluk erkek, çocuk ve kadın figürleri

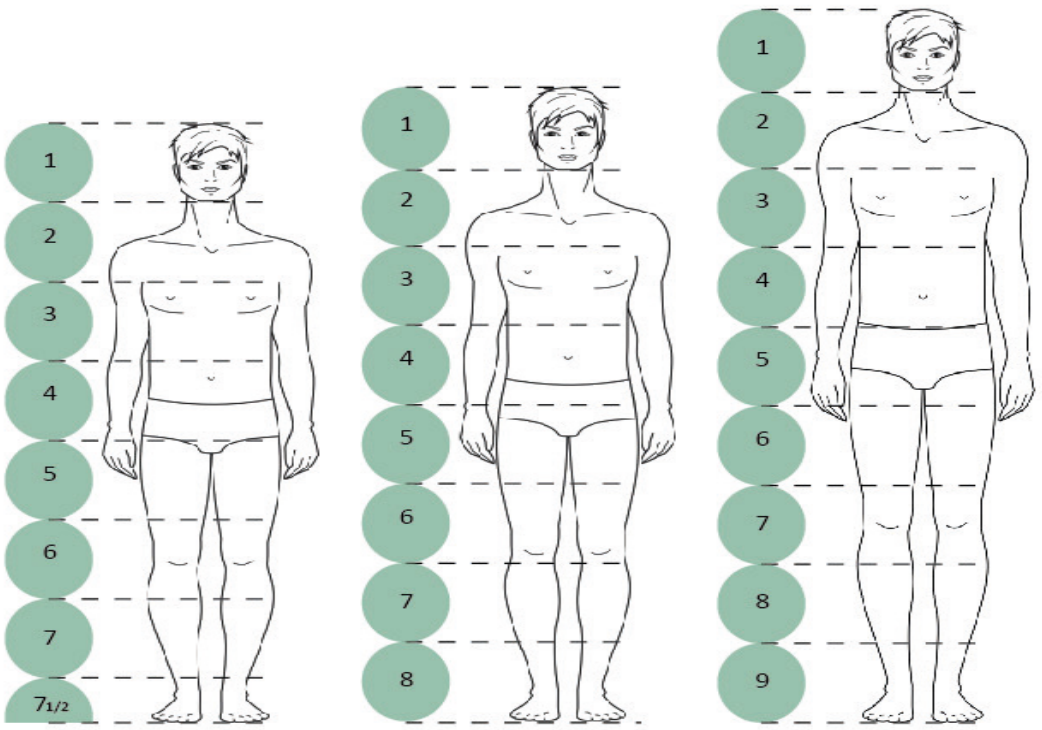
Bilgi Köşesi

Ergenlik dönemi ve hemen sonrasındaki figür yapısı genellikle altı buçuk kanondur.

İnsan figürü çiziminde yaygın olarak kullanılan üç kanon vardır (Görsel 2.2, 2.3).

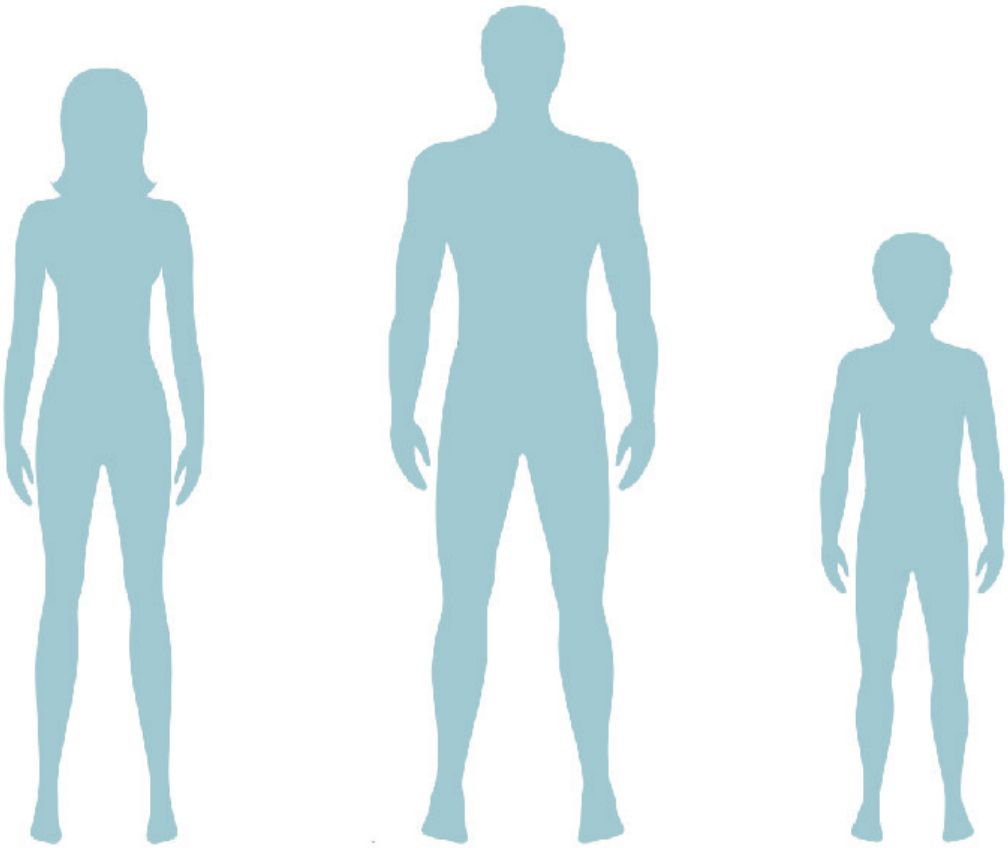
Görsel 2.2: Üç farklı kanon ölçüsünde çizilmiş kadın figürleri

Görsel 2.3: Üç farklı kanon ölçüsünde çizilmiş erkek figürleri

Sıra Sizde

Aşağıdaki görselde verilen figürleri inceleyiniz (Görsel 2.4). Her bir figürün kaç kanon olduğunu ölçünüz. Ölçüm sonuçlarını görselin altında verilen boşluğa yazınız.

Görsel 2.4: Kadın, erkek ve çocuk figürleri

Kadın .....

Erkek .....

Çocuk .....

2.1.2. Silüet

Silüet, herhangi bir nesnenin sadece kenar çizgileri çizilerek yapılan resmidir, Fransızca silhouette kelimesinden gelmiştir. Buna **gölge görüntü, gölge çizim** de denir (Görsel 2.5). Giyim tasarımı alanında insan figürünün silüeti, teknik veya artistik çizim yöntemlerinden biri seçilerek kullanılır (Görsel 2.6).

Görsel 2.5: Kadın artistik çizim silüeti

Görsel 2.6: Erkek, çocuk ve kadın teknik çizim silüetleri

Sıra Sizde

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz (Görsel 2.7, 2.8).

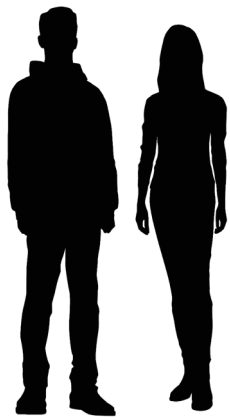
1) Görseller arasındaki farkları bulunuz.

2) Elde ettiğiniz verileri aşağıda verilen boşluklara yazınız.

3) Bulduğunuz farklara göre silüetin tanımını yapınız.

Görsel 2.7: Resimsel figür

Görsel 2.8: Erkek, kadın silüetleri

Farklar .....

.....

.....

Silüetin tanımı .....

2.1.3. Artistik Çizim

Görsel 2.9: Artistik çizim

Moda tasarımı alanında kullanılan silüetin ölçü ve oranlarının, giysiyi daha hoş göstermek için değiştirilerek çizilmesine **artistik çizim** denir (Görsel 2.9). Genel eğilim silüetin inceltilip uzatılması yönünde olsa da tasarımcının yorumu giysiye, kumaşa ve güncel eğilimlere göre farklılık gösterebilir. Kullanılan bu silüete **moda figürü** veya **moda illüstrasyonu** da denilebilir.

Moda illüstrasyonunda giysi; çizgi, biçim, oran, renk, fon, doku gibi ögelerle sanatsal olarak yorumlanabilir, bu nedenle moda illüstrasyonu sadece giysi çiziminden ibaret değildir (Görsel 2.10, 2.11).

Görsel 2.10: Dekorla beraber çalışılmış bir moda illüstrasyonu

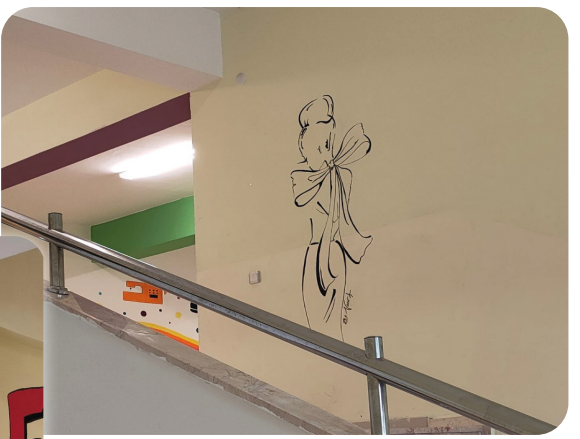
Görsel 2.11: Dekorla beraber çalışılmış, mesleki teknik eğitim okullardan birinin duvarındaki illüstrasyon

Giyim tasarımcıları, tasarımlarını anlatmak için bilgi amaçlı çizimler yapsa da her zaman iyi bir illüstratör olmayabilir, bu yüzden tasarımlarını resmetmesi için bir moda illüstratöründen destek alabilir. Geçmişten günümüze, dünyaca ünlü pek çok moda illüstratörü vardır. 1920'li yıllar boyunca ünlü bir moda dergisinde çizimleri yayınlanan **Georges Lepape** (Jorj Lüpap), Paul Poiret'in (Pol Puare) ve Chanel'in (Şanel) tasarımlarının illüstrasyonlarını hazırlayan **Paul Iribe** (Pol Iribi), bale gösterileri ve tiyatro kostümleri için illüstrasyonlar çizmiş **Leon Bakst** (Lion Bekst), canlı modelden illüstrasyonlar çizen **David Downton** (Deyvid Davntın)**,** Türk tasarımcı **Nur Sezgin** bunlardan birkaçıdır.

Araştırıyorum

Moda illüstratörlerinin çalışmalarını araştırınız. Elde ettiğiniz verileri sınıfta paylaşınız.

Artistik çizim genellikle, koleksiyon sunumunda kullanılır. Tasarımcı, üretici firma bünyesinde çalışmıyorsa temaya bağlı ilham panosu/Mood Board (muud bord), teknik çizimler, kullanılması tasarlanan kumaş ve aksesuar örnekleri ve diğer üretim tasarımı bilgilerinin bulunduğu portfolyo ile birlikte koleksiyon sunumunu yapar. Tasarımcı, üretici firmaya bağlı çalışıyorsa artistik çizimler üretim sonunda tüketicilere koleksiyonun sunumu ve tanıtımı aşamasında kullanılması için hazırlanır. Bu çizimler ürünün reklamı için sergi salonlarında, defile alanlarında, koleksiyonun tanıtılacağı moda dergilerinde veya etkinliklerde kullanılabilir. Moda tasarımı alanında eğitim veren okulların sergi salonları, koridor ve atölyelerinin duvarlarında da artistik çizimlere rastlanmaktadır (Görsel 2.12, 2.13).

Görsel 2.12: Moda tasarımı alanında eğitim veren okullardan birinin duvarındaki moda illüstrasyonu

Görsel 2.13: Moda tasarımı alanında eğitim veren okullardan birinin atölye katındaki moda illüstrasyonu

Bilgi Köşesi

Moda tasarımı alanında kullanılan **portfolyo**, belli bir amaç doğrultusunda hazırlanan, tasarımcının en iyi çalışmalarının ve bunlara ait detayların yer aldığı dosyadır. Sunulacağı yere göre kapak, öz geçmiş ve referans mektubu içerebilir.

Sıra Sizde

Aşağıda verilen teknik çizimi inceleyiniz (Görsel 2.14). Bu çizimin artistik çizim hâline dönüşebilmesi için yapılması gerekenleri aşağıda verilen boşluklara yazınız.

Görsel 2.14: Teknik çizimle hazırlanmış etek ceket

.....

.....

.....

.....

.....

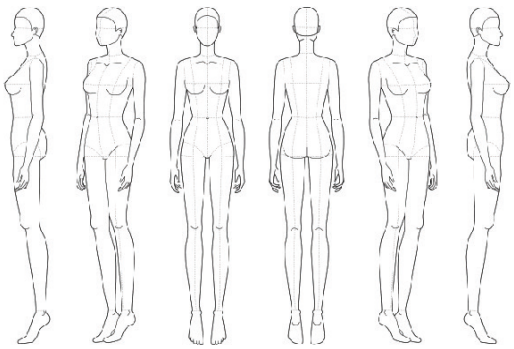
.....

.....

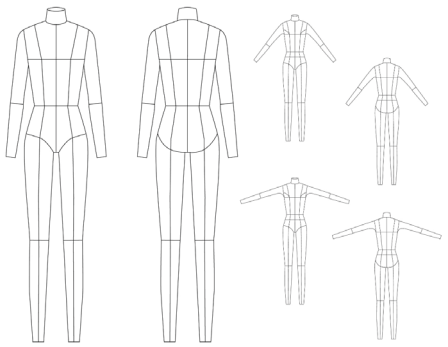
.....

2.1.4. Artistik Çizim ve Teknik Çizim Arasındaki Farklar

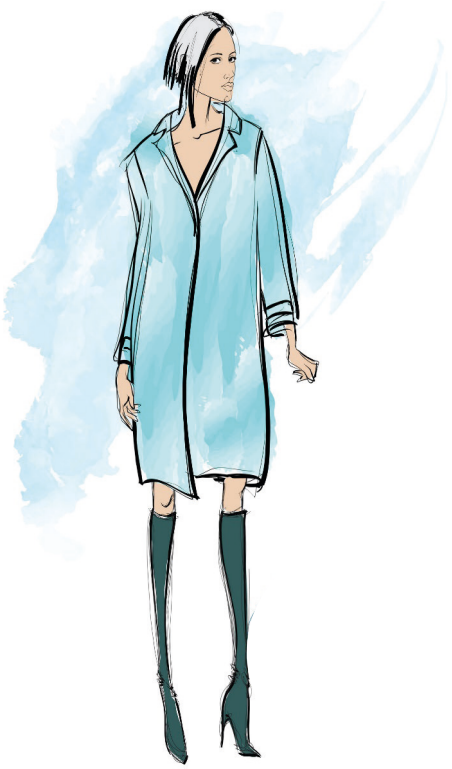
Giyim tasarımı alanında sıklıkla iki tip silüet kullanılır, bunlardan biri **teknik çizim silüeti** diğeri **artistik çizim silüetidir**. Teknik çizim silüeti hazırlanırken ideal insan figürü için kullanılan sekiz başlık kanon ölçüleri dikkate alınır ve gerçekçi bir duruşla hazırlanır (Görsel 2.15). Üretimin bazı noktalarında kullanılan bu çizimlerde çoğu zaman el ayak ve baş detayları gerekli değildir ve çizilmez (Görsel 2.16). Artistik silüet, gerçek ölçülerden nispeten uzak bir görüntüyü aktarmaktadır (Görsel 2.17).

Görsel 2.15: Çeşitli açılardan hazırlanmış teknik çizim silüetleri

Görsel 2.16: Baş, el ve ayak çizilmeden hazırlanmış teknik çizim silüetleri

Görsel 2.17: Bacakları çok inceltilerek gerçek ölçüleri abartılmış bir artistik çizim silüeti

2.1.5. Artistik Çizim ve Teknik Çizim Arasındaki Farkı Ayırt Etme

Teknik çizimde üretimde kullanılacak detayların belirgin ve anlaşılır olmasına dikkat edilirken artistik çizimde estetik detaylar önem kazanır.

Sıra Sizde

Görsel 2.18 ve Görsel 2.19'u inceleyiniz. Teknik çizim ve artistik çizim arasındaki farkları aşağıda verilen boşluklara yazınız.

Teknik Çizim

Görsel 2.18: Etek ve bluz teknik çizimleri

Artistik Çizim

Görsel 2.19: Etek ve bluz artistik çizimi

.....

.....

.....

2.1.6. Artistik Çizim Yaparken Dikkat Edilecek Noktalar

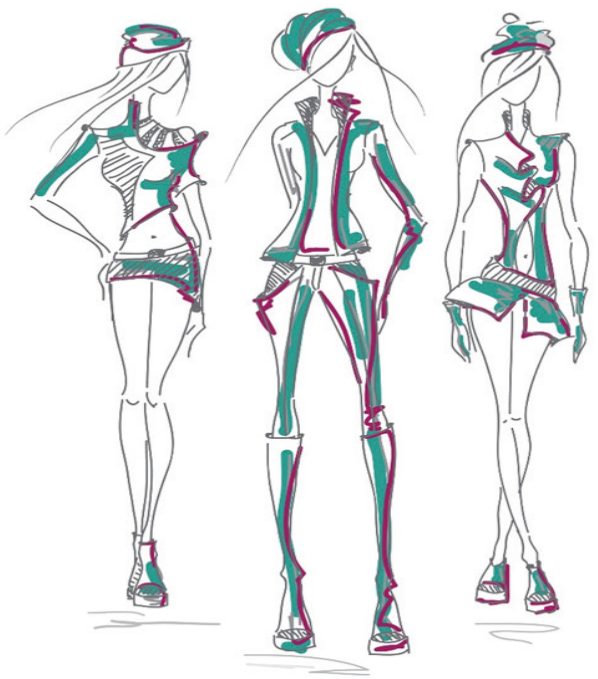
Tasarımcı yeni ve dikkat çeken fikirler veya ürünler ortaya çıkarmaya çalışır. Bunun için zaman zaman geleneksel fikir ve yöntemleri geri planda tutulabilir. Giyim tasarımı yaparken unutulmaması gereken husus, giysileri insan vücuduna uygun çizmektir. Bunun için dikkat edilmesi gereken noktalar şöyle belirtilmiştir:

- Moda silüetleri, normal insan vücudundan daha ince ve daha uzun çizilir ancak değişen moda akımlarıyla insan beden yapıları ve moda silüetleri de zaman zaman değişiklik gösterir.

- Silüetin duruşu, giysinin görünümünü de etkileyeceği için giysiye uygun bir silüet duruşu seçilmelidir.
- Silüetin ve giysinin denge noktaları bozulmadan giydirme yapmaya dikkat edilmelidir.
- Giysi bedene yapışık çizilmemeli, tasarımda kullanılması planlanan malzemenin kalınlığı dikkate alınarak çizilmelidir.
- Tasarlanan kumaşın özelliğine göre (dokuma kumaş, örme kumaş, pamuklu kumaş, ipek kumaş, deri vb.) giysi üzerindeki kıvrım ve dökümler oluşturulmalıdır.
- Artistik çizim silüetini giydirirken el ayak yüz ve saç detaylarını çizmek çoğu zaman gerekli değildir. Çok güzel çizilmiş bu detaylar dikkati giysiden uzaklaştırıp kendisine çekebileceği gibi muntazam çalışılmaması durumunda da yine dikkatleri çekecek fakat görsel olarak hoş karşılanmayacak, tasarımın özelliklerini geride bırakacaktır. El, ayak, yüz ve saçlar için tasarımı destekleyecek bir detay veya bir aksesuar tasarlandıysa çizmek daha destekleyici olacaktır.

Sıra Sizde

Aşağıdaki görselde (Görsel 2.20) yer alan artistik çizimleri inceleyiniz. Çizim yapılırken dikkat edilen hususlara dair gözlemlerinizi verilen boşluklara yazınız.

Görsel 2.20: Artistik çizimle çalışılmış üç silüet

Gözlemler : .....
.....
.....
.....

2.1.7. Artistik Çizim Prensipleri

Moda tasarım alanında koleksiyon hazırlanırken koleksiyonun kendi iç dengesini veya her bir parçanın koleksiyonun bütünüyle ilişkisini dengelemek için tasarım prensiplerinden yararlanılır. Bu prensiplerle tasarlanan koleksiyon, artistik çizime aktarılırken de aynı prensipler göz önünde bulundurulur.

Bütünlük (Uyum): Renk, çizgi, yüzey, doku, desen gibi unsurlar bütün koleksiyonun ahengi demektir. Tasarım elemanlarının dengeli ve düzenli dağılımı ile sağlanır. Koleksiyonun parçaları bütüncül bir görsel tema gibi çalışır. Bütünlüğün ve uyumun eksik olduğu tasarımlar parçalı ve düzensiz bir algı yaratır ve gözü yorar.

İllüstratör Görsel 2.21'de yer alan kompozisyonda, koleksiyonun bütünlük sağlayan parçalarını seçip bütünü destekleyecek aksesuarlarla birlikte resmetmiş.

Görsel 2.21: Bütünlük prensibine dikkat edilerek hazırlanmış bir illüstrasyon

Vurgu: İlk olarak akılda kalması istenilen özellik için dikkat çekmektir. Tasarımın odak noktası da denilebilir, artistik çizim yaparken modelin odak noktası belirlenip çizim bu doğrultuda yapılır. Birkaç şekilde vurgu oluşturulabilir; vurgulanmak istenen özelliğin ölçüsü büyütülebilir, kontrast renkler kullanılabilir, vurgulanmak istenilen şeyin arka planı aydınlatılabilir (daha açık renkte bir zemine yerleştirilebilir). Çizgiler veya şekillerden yararlanılabilir. Vurgu için tasarımda dikkat çekmek istenilen yere karar verilmelidir. Koleksiyonun teması mı, renkleri mi, kullanılan aksesuarlar mı sorularına cevap aranmalıdır.

1920’ler temasına vurgu yapılmış Flapper kız modası (Görsel 2.22, 2.23).

Görsel 2.22: 1920’li yıllar vurgusu yapılmış bir illüstrasyon

Görsel 2.23: Flapper kız modası vurgusu yapılmış bir illüstrasyon

Görsel 2.24'te aksesuara vurgu yapılmak istendiği için sadece aksesuarın öne çıktığı alan çizilip renklendirilmiş.

Görsel 2.24: Aksesuara vurgu yapılmış bir illüstrasyon

Denge: Bir giyside yer alan her tasarım unsurunun bir ağırlığı vardır. Bu ağırlık renk, boyut veya dokudan gelebilir. Tüm tasarım ögelerinin estetik bir biçimde giysinin üzerine dağıtılmasıyla denge sağlanır. Simetrik denge, asimetrik denge, radyal denge, yatay denge, dikey denge, yanıltıcı denge olarak çeşitlendirilebilir.

Görsel 2.25'te kolleksiyonun parçaları benzer renkleri taşıyan aksesuarlar eklenerek desteklenmiş böylece renk dengesi sağlanmış. Arkaya doğru eğim verilen silüetin bir bacağı ve kolu öne alınarak figürün dengesi sağlanmış.

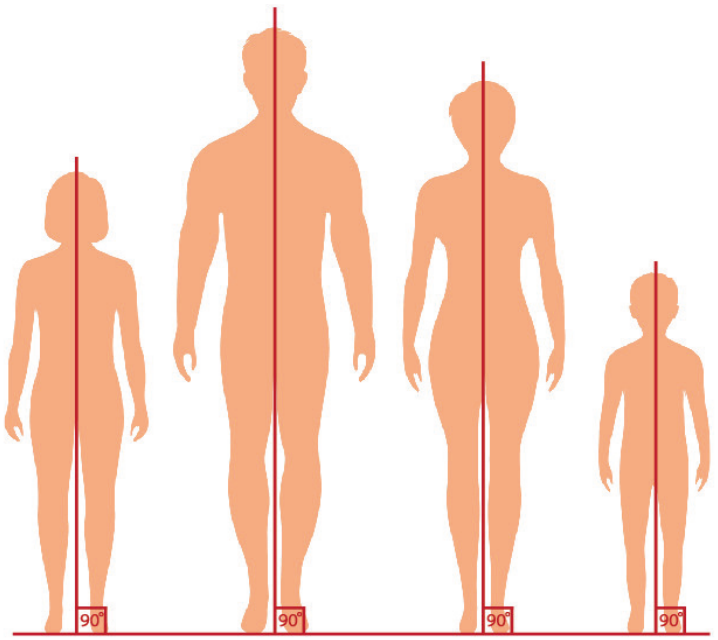
Görsel 2.25: Renkler ve hareketle sağlanan denge

Görsel 2.26'da çocuk giyimine yönelik bir koleksiyonun illüstrasyonu oluşturulurken koleksiyondan, renk dengesini sağlayacak parçalar seçilip resmedilmiş.

Görsel 2.26: Aralarında renk dengesi olan çocuk giyim koleksiyonu illüstrasyonu

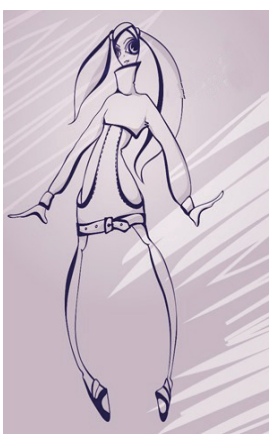
İnsan bedeninin de bir dengesi vardır, dengeli bir artistik çizim için bedenin tam ortasından yere dik olarak uzayan bir **aks** (denge) çizgisi düşünülür ve silüet bu aks çizgisine göre çizilir (Görsel 2.27).

Görsel 2.27: Aks (denge) çizgileri olan silüetler

Ölçek (Oran): Koleksiyonun tamamında veya tek bir parçada kullanılan unsurların boyutsal, oransal ve birimsel ilişkileridir. Normalde bir giyside en, boy ve derinlik olarak altın orana bağlı bir ilişki vardır ancak tasarımcı bu oranlarla oynayıp farklı görüntüler de tasarlayabilir.

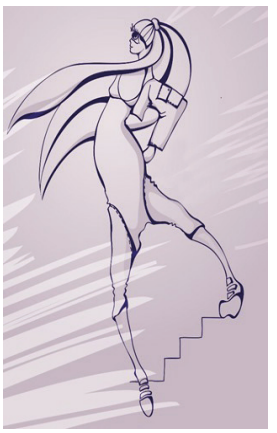
İnsan bedeninin de sahip olduğu bir oran vardır, artistik çizim yapılırken bu oranlar değiştirilebilir. Ancak bu oranların gerçekten çok uzaklaşmaları silüetin dengesini bozabilir (Görsel 2.28, 2.29, 2.30, 2.31). Bu oranlardaki değişimler genellikle güncel algı ve eğilimlere göre yapılır.

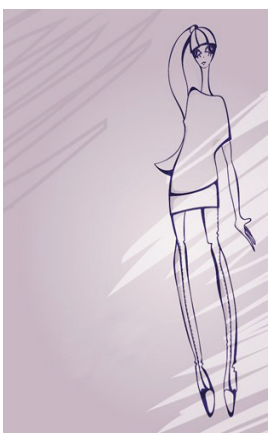
Görsel 2.28: Oransal dengesizlikleri olan illüstrasyon

Görsel 2.29: Oransal dengesizlikleri olan illüstrasyon

Görsel 2.30: Anatomik dengesizlikleri olan illüstrasyon

Görsel 2.31: Anatomik dengesizlikleri olan illüstrasyon

Zıtlık/Yüzey İlişkisi (Kontrast)

Tasarımda **zıtlık (kontrast)**, dikkatin istenilen noktaya odaklanması için odaklanılması istenilen nesne veya alanın tasarımın geri kalanıyla zıtlık oluşturmasıdır. Birkaç farklı yöntem kullanılarak bu zıtlık elde edilebilir. Bu yöntemlerden biri siyah ve beyaz kullanılarak zıtlık oluşturmaktır. Oluşturulan bu zıtlığa **ton kontrastı** denir (Görsel 2.32).

Görsel 2.32: Ton kontrastına sahip illüstrasyon

Diğer bir yöntem zıt renkler kullanmaktır. Zeminde/fonda kullanılan renk ile tasarımın rengi zıtlık oluşturabileceği gibi tasarımın ögeleri kendi arasında zıt renklerden meydana gelebilir (Görsel 2.33). Zıt renkler renk çarkında zıt konumdadır, birbirlerinin tam karşısında yer alır. Tasarım nesnelerinin ölçeği, büyük ve küçük olmaları da zıtlık oluşturmanın diğer bir yöntemidir. Karşıt olmayan tasarım nesneleri birbirine karışmaya meyillidir fakat karşıt şeyler dikkat çeker ve tasarımdan uzaklaştıkça bile akılda kalır.

Görsel 2.33: Zıt renkler kullanılarak kontrast oluşturulmuş illüstrasyon

Sıra Sizde

Görsel 2.34'ü artistik çizim prensipleri yönünden inceleyiniz. Gözlemlerinizi aşağıdaki kavramların karşısına yazınız. Çalışmanızı sınıfta paylaşınız.

Görsel 2.34: İllüstrasyon

Bütünlük (Uyum): .....
Vurgu: .....
Denge: .....
Ölçek (Oran): .....
Zıtlık/Yüzey İlişkisi (Kontrast): .....

2.1.8. Artistik Çizim Yöntemleri

Artistik çizimde tercih edilebilecek birkaç yöntem vardır.

- Canlı modelden,
- Kolaj yöntemiyle,
- Gerçek insan görsellerinden kopyalama yöntemiyle,
- Doğrudan dokuz başlık silüet çizerek,
- Hazır silüet kullanarak,
- Bilgisayar programları kullanılan yöntemlerdir.

Canlı Modelden Silüet Elde Etme

Canlı modele bakarak çizim yapmak insan vücudu ölçü ve oranlarının kavranmasını kolaylaştırır. Canlı modelden silüet elde ederken pozu yakalamak önemlidir. Pozu yakalayabilme becerisi geliştirmek için sıklıkla birkaç dakikalık çizim egzersizleri yapılmalıdır. Bu egzersizler gözlem tekniklerini hızlandırıp keskinleştirir. Bu egzersizlerde ana hatların kusursuz olması beklenmez, giysilerin en can alıcı noktalarının vurgulanması yeterlidir.

Sıra Sizde

Sınıfta gönüllü üç öğrencinin duruşlarını kurşun kalem kullanarak çiziniz. Her bir duruş için beş dakika çalışınız. Her çizim için ayrı bir A4 kağıdı kullanıp çizimleri tüm sayfayı dolduracak şekilde çalışınız. Çiziminiz ile ilgili bilgileri sınıfta paylaşınız.

Canlı modelden çalışma imkânının olmadığı durumlarda ressamların kullandığı ahşap maket model kullanımı da figürlerin doğru ve gerçekçi bir şekilde çizilmesine yardımcı olur. Modelin nerelerinden büküldüğünün ve vücut uzuvlarının birbirine nasıl bağlandığının incelenmesi gerekir (Görsel 2.35, 2.36).

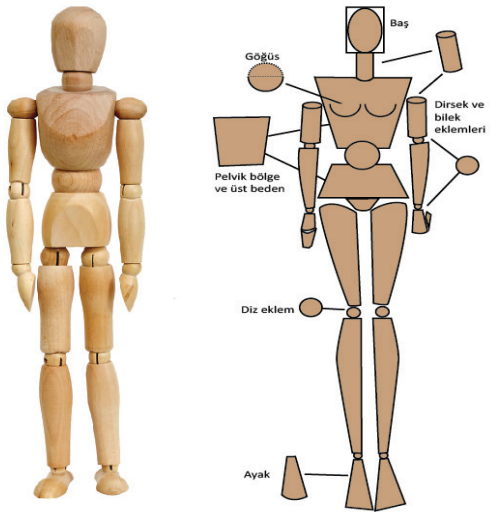

Görsel 2.35: Ahşap maket model

Görsel 2.36: Ahşap maket model

Ahşap maket modelden veya doğrudan dokuz başlık silüet çizme yöntemlerinin her ikisinde de çizime başlarken insan bedenini benzer basit geometrik formlarda çizmek bedenin genel yapısını kâğıda aktarma becerisini geliştirir. Moda illüstrasyonu çiziminde bu basit geometrik formlar, çizimlerin başlangıcında sıklıkla kullanılır (Görsel 2.37).

Görsel 2.37: Ahşap maket modelden yararlanılarak basit geometrik formlarda çizilen moda illüstrasyonu

Sıra Sizde

Aşağıda verilen ahşap maket modelin duruşunu inceleyiniz. Modelin yanında verilen boşluğa ahşap modeli kendi tarzınızda stilize ederek çiziniz (Görsel 2.38).

Görsel 2.38: Örnek ahşap model maket

Gerçek İnsan Görsellerinden Kopyalama Yöntemiyle Silüet Elde Etme Tekniği

Moda dergilerinden ya da gerçek insan fotoğraflarından yararlanarak silüet elde etmek için sadece görselin üzerine bir eskiz kâğıdı koyup ana hatlarından kopya almak yeterli olacaktır. Kadın silüetlerinde biraz incelterek, erkek silüetlerinde biraz kas ekleyerek çizmek silüeti daha artistik hale getirir. Daha sonra bir miktar uzatarak moda silüetine dönüştürülebilir.

Bu işlemi yaparken öncelikle bacaklardaki uzun kemikler iki eşit parçaya bölünüp arası uzatılır. Buradaki uzunluk yeterli gelmezse bedende tam kaburga kemiklerinin altından kesip uzatmak suretiyle bir miktar daha uzunluk elde edilir. Uzatma işlemine devam edilmek isteniyorsa en son eklem yerlerinden az miktarda uzatılabilir ancak unutulmamalıdır ki gerçek ölçülerden uzaklaştıkça silüetin ölçü dengesinin bozulması ihtimali yüksektir.

Çalışmaya başlamak için düz duruşu olan ve tamamen önden görünen bir görsel bulmak elbette silüet çizimini kolaylaştırır ancak hafif yandan ve hareketli bir insan fotoğrafı da çalışmak için uygundur (Görsel 2.39). Görselin fotokopisi alındıktan sonra çalışmaya başlanabilir (Görsel 2.40).

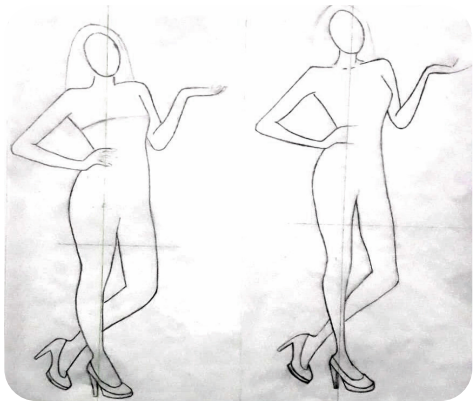

Görsel 2.39: Silüet oluşturmak için rastgele seçilmiş bir fotoğraf

Görsel 2.40: Fotokopisi alınıp üzerine eskiz kâğıdı konulup kopyası alınan fotoğraf

Kopyalanan görsel dış hatlarından inceltilip bir miktar üst bacaktan kesilip uzatılarak dokuz baş ölçüsünde artistik silüete dönüştürülmüştür (Görsel 2.41). Bu temel silüetin üzerine giydirme yapıldıktan sonra istenilen eklemeler yapılarak görüntü zenginleştirilebilir.

Görsel 2.41: Alınan kopya ve inceltilip uzatılmasıyla oluşturulan yeni silüet

Sıra Sizde

Aşağıda Görsel 2.42'de verilen modellerin duruşunu inceleyiniz. Görselin üzerinden kopyasını alınız. Aldığınız kopyayı modellerin yanında verilen boşluğa artistik çizim hâline getirerek çiziniz (Görsel 2.42).

Görsel 2.42: Canlı model görseli

Kolaj Yöntemiyle Silüet Elde Etme

Bir illüstrasyonda en özgür çalışılabilecek yöntem kolajdır. Hem silüet hazırlarken hem de illüstrasyonun çeşitli detaylarında kullanılabilecek bu yöntemde renkli kâğıtlar, dergiler, gazeteler, kumaşlar, özel dokulu kâğıtlar kullanılabilir. Günümüzde gelişen dijital teknoloji ile dijital kolaj da kullanılan teknikler arasında yer almaktadır. Bu teknik canlı modelden yapılan çizimlerin üzerine uygulanabileceği gibi serbest olarak da çalışılabilir. Canlı model pozları direkt kolajla kâğıda aktarılabilir (Görsel 2.43).

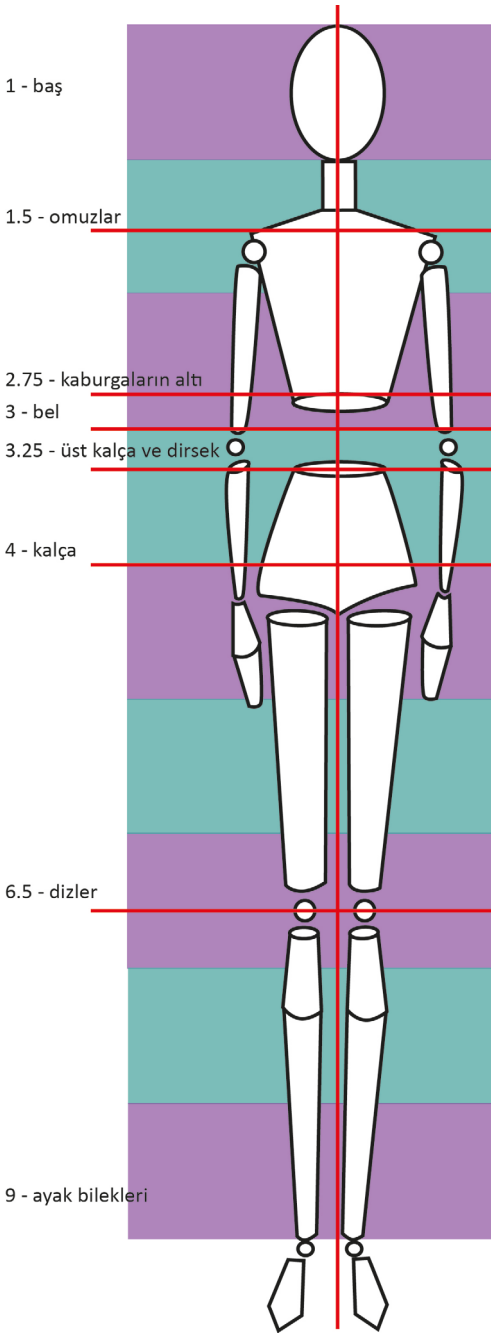
Görsel 2.43: Canlı modelden kolaj yöntemiyle elde edilen silüet

Doğrudan Dokuz Başlık Silüet Çizme

Doğrudan dokuz başlık silüet çizerken en sık kullanılan yöntem, bedenin çizilecek parçalarına benzeyen geometrik formları kullanmaktır (Görsel 2.44). Bu formlarla beden bütünlüğü oluşturulduktan sonra dış hatlarından birleştirilip bedenin yapısı oluşturulur. Temel bilgiler edinildikten sonra illüstrasyonu yapacak kişi, kendi yorumuyla silüetini düzenler.

Doğrudan dokuz başlık silüet çizme işlemi şu adımlar takip edilerek tamamlanır:

1. Adım**:** Kâğıdın tam ortasına yukarıdan aşağıya doğru dikey bir çizgi çizilir (bu çizgi aks çizgisi veya denge çizgisi olarak adlandırılan çizgidir). Baş ölçüsüne karar verilip aks çizgisi bu ölçüde dokuz bölüme ayrılır.
2. Adım: İlk bölüme baş yerleştirilir. Şekli yumurta gibi oval çizilir. Baş çiziminden sonra uzunluk ölçüleri işaretlenir. 1,5 baş noktasında omuzlar, 2,75 baş noktasında kaburga altı, 3,25 baş noktasında üst kalça ve dirsek, 4 baş noktasında alt kalça, 6,5 baş noktasında dizler ve 9 baş noktasında bilekler işaretlenir.
3. Adım: Genişlik ölçüleri işaretlenir. Omuzlar 1,5 baş genişliğindedir, bel 0,75 baş genişliğinde, alt kalça 1,25 baş genişliğindedir.
4. Adım: Kol uzunlukları işaretlenir. Üst kol bel hattından bir miktar daha aşağıdadır. Bilek kalçanın en geniş noktasında biter. Ellerin uzunluğu başın dörtte üçü kadardır.
5. Adım: Bu ölçüler arasına Görsel 2.44'te görüldüğü gibi geometrik formlar çizilir. Çizimin üzerine yeni bir kâğıt veya eskiz kâğıdı denge çizgileri üst üste gelecek şekilde konulur (konulan bu kâğıda denge çizgisi çizilmiş olmalı). Geometrik formlar, dış hatlarından insan vücut yapısına uygun şekilde birleştirerek kopyalanıp silüet tamamlanır.

Görsel 2.44: Ölçüleriyle birlikte dokuz başlık silüet

Hazır Silüet Kullanmak: Moda silüeti çizmeye yeni başlamış kişilerin yararlanması için hazırlanmış yayınlar son yıllarda oldukça çoğalmıştır. Bunlardan birini edinip aynı şekilde veya biraz yorum katarak kullanmak mümkündür.

Bilgisayar Programları Kullanarak Silüet Elde Etme: Dijital ortamda silüet elde etmek veya elde çizilmiş silüetleri dijital ortama yükleyip çalışmak için geliştirilmiş birçok program vardır. Vektör programlarıyla ağırlıklı olarak çizim yapılır, raster (tarama) programlarıyla ise genellikle boyama yapılır. Her iki tip programın da sayısız işlevi vardır (Görsel 2.45).

Vektör programlarında temiz keskin çizgiler vardır. Büyütüldüklerinde görüntü kalitesi düşmez, detaylar korunur. Teknik çizimlerde ve birbirini takip eden kumaş desenlerinde kullanmak için çok uygun programlardır. Raster yazılımlarının görselleri ise küçük noktaların ve karelerin (piksellerin) bir yüzeyde birleşmesinden oluşur. Görsel büyüdükçe bu kareler ve aralarındaki kalan boş alanlar daha görünür bir hal alır, resmin netliği azalır kenarları pürüzlü görünür.

Görsel 2.45: Bilgisayar yazılımları kullanarak silüet elde etme

2.1.9. Tasarım Prensip ve Yöntemlerinin Seçimi

Tasarım prensip ve yöntemleri tasarlanan ürüne, tasarımcının bakış açısına, zamana, temaya ve kullanılan malzemeye göre değişir. Ürün tasarımı tamamlandıktan sonra ikinci aşama olan sunumda kullanılacak prensip ve yöntemlerin seçimi de en az tasarım aşaması kadar önemlidir. İllüstrasyonu yapacak kişi mevcut imkânlara göre kullanacağı silüetin elde edilme yöntemine ve sunum tasarımında kullanacağı tasarım prensiplerine karar verir.

7. UYGULAMA

Uygulama Adı: Kapsül koleksiyon çizimi

Uygulama Süresi: 3 ders saati

Amaç: Teknik çizimleri hazırlanmış bir koleksiyonun çizimini artistik çizim prensiplerinden birini seçerek yapmak.

Kullanılacak Araç Gereç

- Resim kâğıdı, eskiz kâğıdı, kurşun kalem, silgi, şeffaf bant, makas

Açıklama: Bu uygulamada sizden, teknik çizimi verilen kapsül koleksiyonun (Görsel 2.46) artistik çizimini yapmanız istenmektedir. Uygulamanızı yaparken aşağıdaki noktalara dikkat ediniz.

- Kitabınızda verilen veya kendi hazırladığınız silüetlerden birini seçiniz.
- Çalışmaya başlamak için artistik çizim prensiplerinden birini seçiniz.
- Malzemeleri ekonomik kullanınız.
- Temiz ve düzenli çalışınız.
- Çalışmanızı sizden istenen sürede teslim ediniz.

İşlem Basamakları

1. Önlüğünüzü giyiniz. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak araç gereci ve çalışma ortamını hazırlayınız.
2. Silüetin çizili olduğu kâğıdın üzerine eskiz kâğıdını koyunuz.
3. Silüetin çizili olduğu kâğıdı ve eskiz kâğıdını masaya bant yardımıyla sabitleyiniz.
4. Koleksiyonda teknik çizimi verilen bluzlardan birini seçiniz (Görsel 2.46).
5. Önden görünümünü, silüet üzerine kumaş kıvrımlarına dikkat ederek çiziniz.
6. Koleksiyonda teknik çizimi verilen eteği, silüet üzerine kumaş kıvrımlarına dikkat ederek çiziniz.
7. Işıklı masa yardımıyla eskiz kâğıdına yaptığınız çizimi resim kâğıdına aktarınız.

Not: Çizimleri yaparken kâğıdı ortalayınız.

DEĞERLENDİRME

Bu uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen ölçütler kullanılacaktır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 12, en düşük puan 4'tür. Puan 1-4 arasında ise "Geliştirilebilir", 5-8 arasında ise "İyi", 9-12 arasında ise "Çok iyi" olarak değerlendirilecektir.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ		
	ÇOK İYİ (3)	İYİ (2)	GELİŞTİRİLEBİLİR (1)
Özgün bir çalışma ortaya çıkardı.			
Malzemeleri etkili şekilde kullandı.			
Süreyi etkin kullandı.			
Temiz ve düzenli çalıştı.			
TOPLAM			

Görsel 2.46: Kapsül koleksiyon teknik çizim

2.2. SİLÜET ÜZERİNE ARTİSTİK ÇOCUK GİYİM ÇİZİMLERİ

Hazırlık Çalışması

Çocuk giysi modellerini silüet üzerine çizerken dikkat edilmesi gereken hususlar neler olabilir?

Hazır silüet üzerine artistik çizim yapılırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır ki bu hususlar kadın, erkek ve çocuk çizimlerinin tamamında yapılan çalışmalarda aynı öneme sahiptir.

- Ön ortası ve arka ortası hatlarının işaretlenmesi çizimin başlangıcındaki ilk adım olmalıdır.
- Çizimin nereden başlayacağı önemli olmaksızın hatlar, çizgi şekil ve diğer unsurlar uyum içinde olmalıdır.
- Alt beden ile üst beden birbirini takip etmelidir. Örneğin kup ve pens çizgilerinin uzunluğu, birbirlerine olan uzaklığı bir oran ölçüsünde çizilmelidir.
- Önden açık modellerde kapama payına dikkat edilmelidir (Kadın giysilerinde sağ sola doğru, erkek giysilerinde sol sağa doğru kapanır.).
- Cep, cep kapağı, manşet, kemer, yaka, düğme, fermuar, kup, pens gibi ayrıntılar modele uygun boyutta çizilmelidir.
- Kareli veya çizgili kumaş çizimlerinde, çizgiler birbirini takip etmelidir.
- Kupların, penslerin veya üst spor dikişlerin çizimi, ince uçlu kalem ya da rapido (özel bir tür çizim kalemi) ile olmalıdır.
- Dönüş yerlerinin hareket yönüne ve paralelliğine dikkat edilmelidir.

Etek çizimlerinde dönüş yönlerine ve paralelliğe dikkat edilmiş. Desenler uygulanırken giysinin kıvrımları dikkate alınmış. Etek ucundaki dantel, rapido kalemle çizilmiş çocuk moda illüstrasyonları (Görsel 2.47).

Görsel 2.47: Çocuk moda illüstrasyonları

Bilgi Köşesi

Rönesans dönemi ressamları, Leonardo da Vinci de dâhil olmak üzere, perspektif ve yetişkin insan figürü çiziminde usta olsalar da tablolarındaki çocuklar hep yetişkin insanlar gibi göründüler (Görsel 2.48). Rönesans'ı takip eden dönemlerde yavaş yavaş çocuk silüetleri gerçekçi bir görünüme kavuştu.

Görsel 2.48: Rönesans dönemi tablosu

2.2.1. Çocuk Silüetlerinin Özellikleri

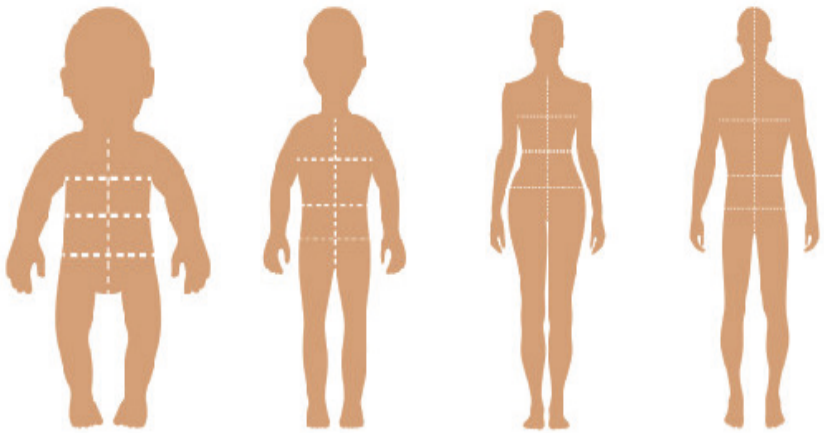
Çocuk silüetinin baş ölçüsü yetişkin insan vücudu oranlarına göre daha büyüktür ancak yetişkin silüetlerinden farkı sadece ölçü ve oranları değildir, yüzleri yuvarlak ve ifadeleri yumuşaktır (Görsel 2.49). Yüz ve vücuttaki kemiklerinin ve kaslarının fark edilmesi zordur (Rönesans döneminin hatası da buradadır, onlar sadece ölçüleri küçültmüşlerdir.).

Görsel 2.49: Yüzleri yuvarlak çocuk silüetleri

Sıra Sizde

Görsel 2.50'de aynı uzunlukta çizilmiş olan silüetleri inceleyiniz. Verilen soruların cevaplarını ilgili sorunun karşısına yazınız. Çalışmanızı sınıfta paylaşınız.

Görsel 2.50: Aynı boy ölçüsünde çizilmiş silüetler

Bebek silüeti kaç kanondur?.....

Çocuk silüeti kaç kanondur?.....

Bebek silüetinin omuzları kaç kanondur? .....

Çocuk silüetinin omuzları kaç kanondur?.....

Kadın silüetinin omuzları kaç kanondur? .....

Erkek silüetinin omuzları kaç kanondur?.....

2.2.2. Modelin Verdiği Poz ile Giyeceği Giysi Arasındaki Uyum

Modelin verdiği poz ile giyeceği giysi arasındaki uyum, giysinin görsel algılanma düzeyini artırır. Örneğin şapka giymiş bir modelin baş kısmı net olarak görülmelidir. Modelin duruşunu belirlerken esas alınması gereken nokta, kıyafetin en belirgin özelliklerine vurgu yapmak olmalıdır. Modelin düz duruşu ile yürüyen ya da oturan model arasındaki çizim farklarına ve giysi uyumuna dikkat edilmelidir.

Moda tasarımı alanında illüstrasyonlar hazırlanırken yaygın olarak kullanılan duruş tipleri vardır.

- **I Biçimi Duruş:** Sütun biçiminde duruştur. Bazen ellerden biri veya bacaklardan biri hafif açık olabilir. Giysi detayının çok fazla olmadığı, basit modellerin gösterilmesinde bu duruş çok kullanılır. Hareket etkisi oluşturmaz.
- **S Biçimi Duruş:** Omuzlardan, belden ve kalça hattından kıvrımlara sahiptir. Modele canlılık ve hareket verir.

- **T Biçimi Duruş:** Kollar iki tarafa açılmış veya tek bir kol tamamen açılmış bazen de kollar başın arkasında çizilir. Bu duruş şeklinde vücudun üst tarafındaki detaylar önemlidir.
- **A Biçimi Duruş:** Bacaklar veya giysinin alt tarafı 'A' harfi gibi iki yana açıktır. Şekil itibariyle vücudun alt tarafına vurgu yapılır.
- **Elmas Duruş:** Çoğunlukla eller belde veya kalça hattındadır. Duruş elmas şeklini çağrıştırır. Vurgulanmak istenen nokta, modelin merkezidir.

Bahar sezonu için çalışılmış bu koleksiyonun çiziminde, silüetler hareketli, 'A' ve 'T' biçimi duruşlarda hazırlanmıştır (Görsel 2.51).

Görsel 2.51: 'A' ve 'T' duruşlarda çizilmiş artistik çocuk silüetleri

Sonbahar-kış için hazırlanmış bu koleksiyonda silüetler, hareketsiz, önden, ayakta ve 'T' biçimi duruşla çizilerek hem sezonun özelliğine uygun çalışılmış hem de giysilerin tüm özelliklerinin görünmesi sağlanmıştır (Görsel 2.52).

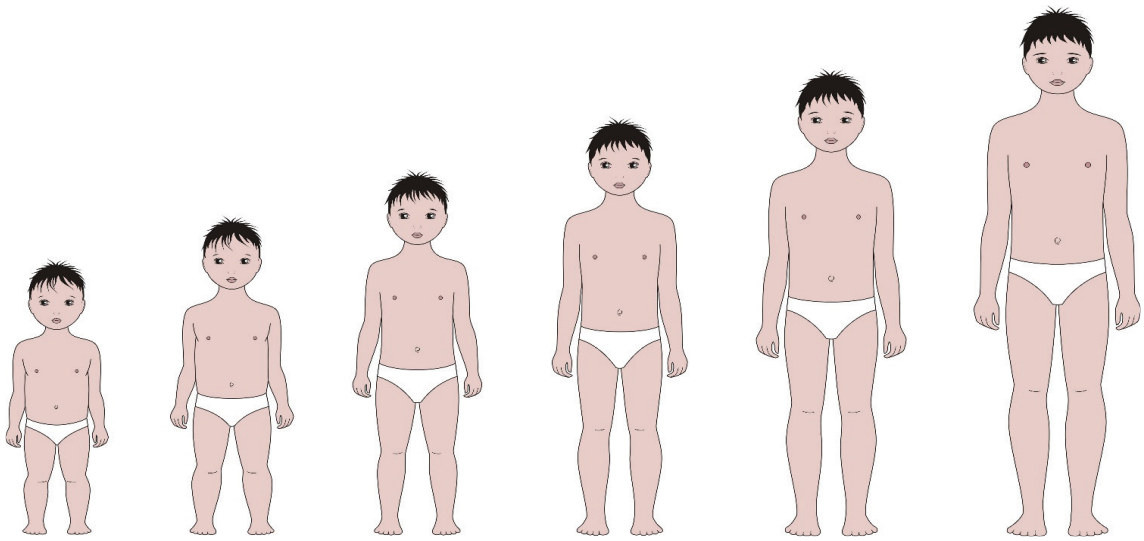

Görsel 2.52: 'T'duruş kullanılarak çizilmiş artistik çocuk silüetleri

2.2.3. Hazır Silüet Üzerine Artistik Çocuk Giyim Çizimleri

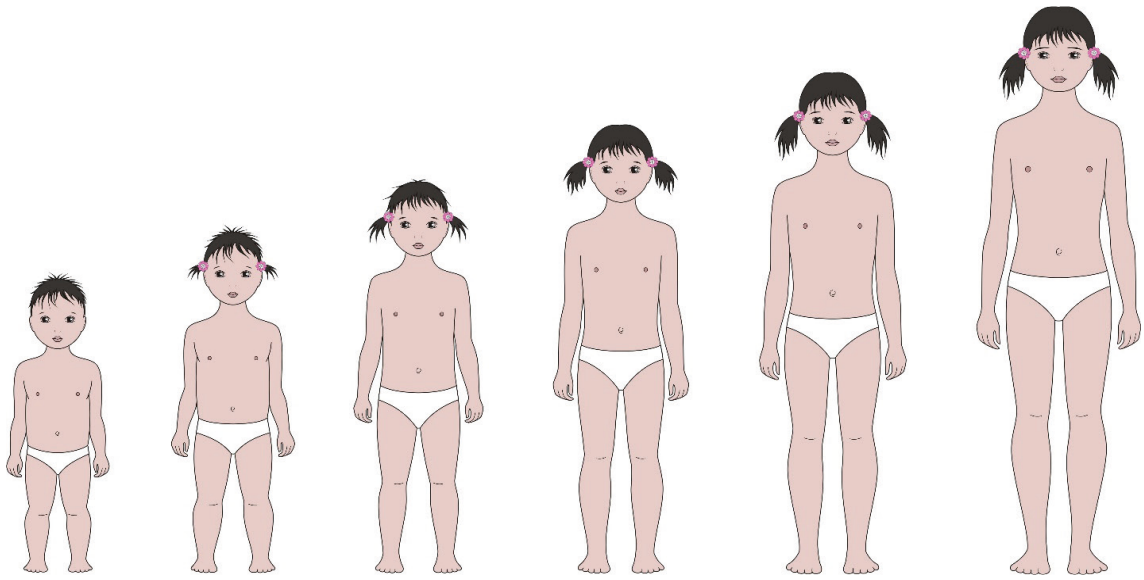
Yeni hazırlanan sezonun her bir parçası için yeni bir silüet hazırlamak çok zaman alır bu yüzden çok kullanılan bir yöntem değildir. İllüstrasyonu yapacak kişilerin genelde önceden hazırladıkları silüetler vardır. Hazır silüetler, illüstrasyonu yapacak kişinin kendi oluşturduğu silüetler olabileceği gibi bu amaçla hazırlanıp satılan silüet görsellerinin olduğu kaynaklar da olabilir.

Artistik çizim için hazırlanmış 2, 4, 6, 8, 10 ve 12 yaş erkek çocuk silüeti (Görsel 2.53).

Görsel 2.53: 2-12 yaş arası çizilmiş artistik çocuk silüetleri

Artistik çizim için hazırlanmış 2, 4, 6, 8, 10 ve 12 yaş kız çocuk silüeti (Görsel 2.54).

Görsel 2.54: 2-12 yaş arası çalışılmış artistik kız çocuk silüeti

Duruşlar ne kadar düz olursa olsun illüstratörün ekleyeceği detaylar çizimi daha albenili hale getirir (Görsel 2.55, 2.56).

Görsel 2.55: 'I' tipi duruşla çizilip detaylar eklenmiş artistik kız çocuk silüeti

Görsel 2.56: 'I' tipi duruşla çizilip detaylar eklenmiş artistik kız çocuk silüeti

2.2.4. Çizimlerin Renklendirilmesi

Artistik çizimden sonraki aşama, oluşturulan çizimin renklendirilmesidir. Çizgi ve renk iki ana unsur olmakla birlikte kullanılan aksesuar ve kumaşın renklendirilmesi de model kadar önemlidir. Artistik renklendirme çalışması yapılırken güncel renklerden faydalanılabilir. Vücut özelliği, giysinin kullanım yeri ve mevsim de renk seçiminde dikkate alınan noktalardandır.

Artistik çizimlerin renklendirilmesinde kullanılan farklı teknikler vardır. İllüstrasyonu yapacak kişi hepsini deneyip koleksiyonu en iyi ifade edecek yöntemleri seçip uygulamalıdır. Bu yöntemler aşağıdaki gibidir:

- Markör kalemler
- Sulu boya/Guaj boya
- Kuru boya/Pastel boya
- Bilgisayar yazılımları
- Kolaj
- Karışık teknik

Markör Kalemler: Markör kalemleri kullanırken çok hızlı çalışmak gerekir aksi takdirde kuruyup iz bırakabilir. Geniş bir alan renklendirilecekse boya dairesel hareketlerle alana yayılmalıdır. Çizime canlı bir etki verir.

Sulu Boya/Guaj Boya: Sulu boya renkleri tonlama ve kumaş dokularını daha başarılı yansıtma imkânı sağlar. En ince şifonlardan en karışık yapılı kumaş ve ipliklere kadar geniş bir alanda uygulanabilir. Keskin hatların olmadığı detaylarda rahatlıkla kullanılabilir. Sulu boyanın saydam özelliğine karşın guaj boyanın kapatıcı bir etkisi vardır (Görsel 2.57). Sulu boyaya benzer bir teknikle kullanılsa da daha az su kullanıldığı için yoğun bir kıvamı vardır ve kıvam doğru ayarlanmazsa çatlama ihtimali bulunduğundan dikkatli çalışılması gereken bir boyadır.

Görsel 2.57: Guaj boya kullanılarak renklendirilmiş artistik çocuk illüstrasyonları

Kuru Boya/Pastel Boya: Bu teknikte, boyalar yüzeyde açıktan koyuya doğru kullanılır. Renkler üst üste sürülebilir. Çok küçük detayların ve yüzeylerin renklendirilmesine uygundur. Boyayı aynı yönde kullanmak gereklidir. Silgi kullanılarak farklı efektler oluşturulabilir. Pastel boya tekniğinde saydam, dumanlı hafif sisli ya da renkler üst üste kullanılıp cilalı etkiler sağlanır. Ayrıntılı çalışmalarda kullanılmamalıdır.

Bilgisayar Yazılımları: Moda illüstrasyonlarında bilgisayar yazılımları neredeyse sınırsız olanaklar sağlar. Dokuma ve baskı desenleri, teknik çizimler, ilham ve hikâye panoları oluşturma, 3 boyutlu tasarım ve sanal defile gibi hemen hemen her aşamada yararlanılabilecek yaygın olarak kullanılan uygulamalar vardır. Bu tür yazılımların kullanılması koleksiyonun tüm unsurlarıyla birlikte elektronik ortamda sunulabilmesi avantajını sağlar (Görsel 2.58).

Görsel 2.58: Bilgisayarda çizilip renklendirilmiş artistik çocuk illüstrasyonları

Kolaj: Kumaşın belirgin özelliklerini ön plana çıkarmak için en iyi yöntemdir. Uygulamaya üç boyutluluk hissiyatı verir. Giysinin renklerinin daha güçlü ve kolay anlaşılır hale gelmesinde bu teknik idealdir. Kolaj tekniği renge, şekle ve harekete odaklanılmasını sağlar bu nedenle tasarımı sıradanlıktan uzaklaştırır.

Karışık Teknik: Bütün teknikleri veya birkaçını birlikte kullanmaktır. Kullanılan tekniklerin avantajlarından faydalanmayı sağlar (Görsel 2.59).

Görsel 2.59: Karışık teknik kullanılarak renklendirilmiş artistik çocuk illüstrasyonu

8. UYGULAMA

Uygulama Adı: Artistik Çocuk Giyim Çiziminin Hazırlanması

Uygulama Süresi: 4 ders saati

Amaç: Hazır bir silüetin üzerine artistik çocuk giyim çizimleri yapmak.

Kullanılacak Araç Gereç

- Resim kâğıdı, eskiz kâğıdı, kurşun kalem, silgi, şeffaf bant, makas, kuru boya, pastel boya

Açıklama: Bu uygulamada sizden teknik çizimi verilen giysinin artistik çizimini yapmanız istenmektedir (Görsel 2.60). Uygulamanızı yaparken aşağıdaki noktalara dikkat ediniz.

- Artistik çizim yaparken Görsel 2.53, 2.54'te veya Ek-4'te verilen silüetlerden yararlanınız.
- Çalışmaya başlamak için artistik çizim prensiplerinden birini seçiniz.
- Malzemeleri ekonomik kullanınız.
- Temiz ve düzenli çalışınız.
- Çalışmanızı sizden istenen sürede teslim ediniz.

İşlem Basamakları

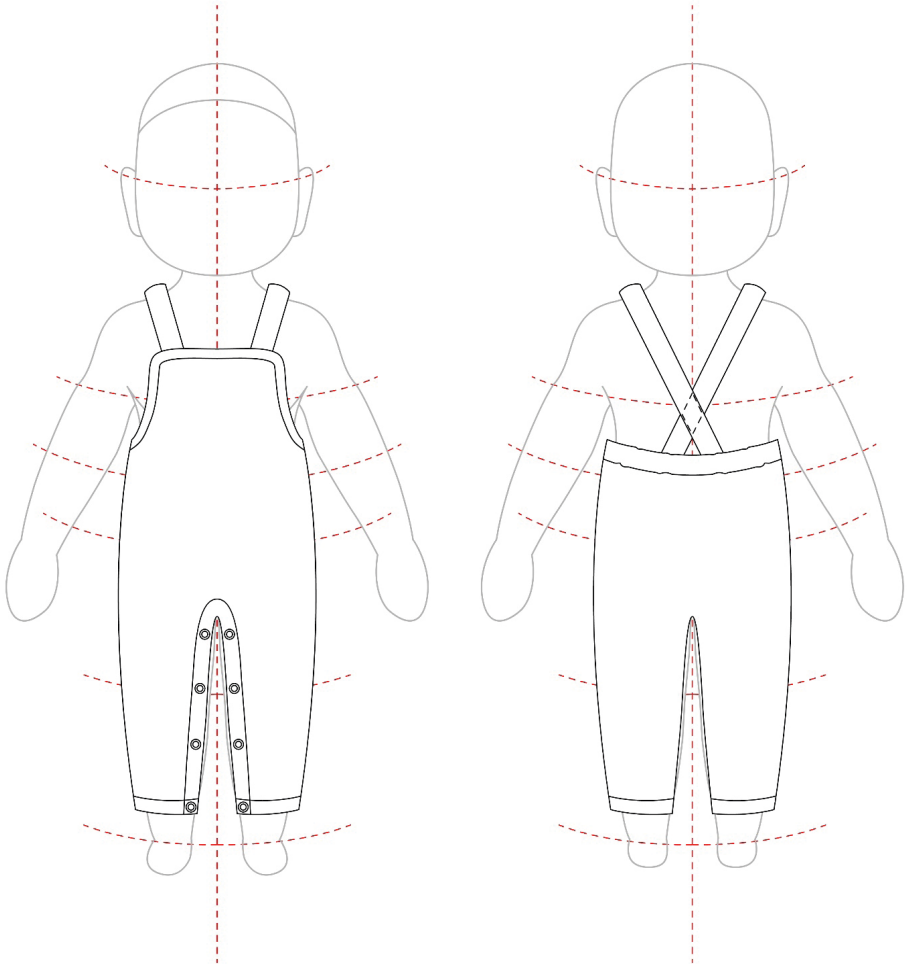
1. Önlüğünüzü giyiniz. İş güvenliği ve tedbirlerini alarak araç gereci ve çalışma ortamını hazırlayınız.
2. Silüetin çizili olduğu kâğıdın üzerine eskiz kâğıdını koyunuz.
3. Silüetin çizili olduğu kâğıdı ve eskiz kâğıdını masaya bant yardımıyla sabitleyiniz.
4. Teknik çizimi verilen tulumun artistik çiziminin önünü, kumaş kıvrımlarına dikkat ederek çiziniz.
5. Teknik çizimi verilen tulumun artistik çiziminin arkasını, kumaş kıvrımlarına dikkat ederek çiziniz.
6. Giysi çizimini bitirdiğiniz çalışmanın detaylarını çiziniz.
7. Işıklı masa yardımıyla eskiz kâğıdına yaptığınız çizimi, resim kâğıdına kopyasını alınız.
8. Çalışmanızı renklendiriniz.

Not: Çizimleri yaparken kâğıdı ortalayınız.

DEĞERLENDİRME

Bu uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen ölçütler kullanılacaktır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 12, en düşük puan 4'tür. Puan 1-4 arasında ise "Geliştirilebilir", 5-8 arasında ise "İyi", 9-12 arasında ise "Çok iyi" olarak değerlendirilecektir.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ		
	ÇOK İYİ (3)	İYİ (2)	GELİŞTİRİLEBİLİR (1)
Özgün bir çalışma ortaya çıkardı.			
Malzemeleri etkili şekilde kullandı.			
Süreyi etkin kullandı.			
Temiz ve düzenli çalıştı.			
TOPLAM			

Görsel 2.60: Tulum teknik çizimi

2.3. SİLÜET ÜZERİNE ARTİSTİK KADIN GİYİM ÇİZİMLERİ

Hazırlık Çalışması

Kadın giysi modellerini silüet üzerine çizerken silüet seçimi hangi etkenlere göre belirlenir?

Moda çiziminde kadın silüeti çizerken amaç, zarif ve ince bir beden ortaya çıkarmaktır. Bunun için en sık kullanılan yöntem, boynu, kolları ve bacakları biraz uzatmaktır. Ancak silüeti artistik çizim hâline getirirken kadın silüetinin özelliklerini bilmek gerekir.

2.3.1. Kadın Silüetlerinin Özellikleri

Erkek ve kadın silüetlerinin birbirinden açıkça farklı olan özellikleri vardır. Daha dar omuzlar, ince bel, geniş kalça ve daha ince el ayak bilekleri gibi (Görsel 2.61). Kadın silüetleri erkeklere göre daha zarif ve yumuşak hareket ifadelerine sahiptir.

Görsel 2.61: Omuzları dar, beli ve bileği ince kadın silüeti

2.3.2. Modelin Verdiği Poz ile Giyeceği Giysi Arasındaki Uyum

Kadın giyiminde kullanılan duruşlar giysinin özelliğine göre değişir (Görsel 2.62). 'S' tipi duruş, çocuk ve erkek giyimine kıyasla daha sık kullanılır (Görsel 2.63).

Görsel 2.62: Spor giyimli rahat bir duruşu olan artistik kadın illüstrasyonu

Görsel 2.63: 'S' tipi duruşa sahip artistik kadın illüstrasyonları

2.3.3. Hazır Silüet Üzerine Artistik Kadın Giyim Çizimleri

Kadın giyiminde hazır silüet elde etmek çocuk ve erkek giyimine göre oldukça kolaydır (Görsel 2.64). Bu alanda yayınlanan birçok materyalden yararlanılabileceği gibi illüstrasyonu yapacak kişi önceden bahsedilen silüet elde etme yöntemlerinden birini kullanarak hazırladığı silüetleri tüm çalışmalarında kullanabilir (Görsel 2.65).

Görsel 2.64: Bilgisayarda oluşturulmuş hazır artistik kadın silüeti illüstrasyonu

Görsel 2.65: Dokuz başlık silüet elde etme yöntemiyle oluşturulmuş hazır artistik kadın silüeti illüstrasyonu

Hazır bir silüetten yararlanılıp stilize edilmiş kadın silüeti (Görsel 2.66).

Görsel 2.66: Hazır silüet kullanılarak stilize edilmiş artistik kadın illüstrasyonu

2.3.4. Çizimlerin Renklendirilmesi

Kadın giyiminde kullanılan renklendirme yöntemleri, çocuk giyimindeki yöntemlerle aynıdır (Görsel 2.67, 2.68). Kadın giyiminde kullanılan şifon ve tüllerin ifadeleri için sulu boya yöntemi tercih edilmektedir (Görsel 2.69). Bilgisayarlı sistemler de elbette hızlı çalışmayı sağladığı için tercih edilen yöntemler arasındadır (Görsel 2.70, 2.71).

Görsel 2.67: Kuru boya tekniği kullanılarak renklendirilmiş artistik kadın illüstrasyonu

Görsel 2.68: Kuru boya tekniği kullanılarak renklendirilmiş artistik kadın illüstrasyonu

Görsel 2.69: Sulu boya tekniği kullanılarak renklendirilmiş artistik kadın giyim illüstrasyonu

Görsel 2.70: Bilgisayarda renklendirilmiş artistik kadın illüstrasyonu

Görsel 2.71: Bilgisayarda renklendirilmiş artistik kadın illüstrasyonu

9. UYGULAMA

Uygulama Adı: Artistik Kadın Giyim Çizimi

Uygulama Süresi: 4 ders saati

Amaç: Hazır bir silüetin üzerine artistik kadın giyim çizimleri yapmak.

Kullanılacak Araç Gereç

- Resim kâğıdı, eskiz kâğıdı, kurşun kalem, silgi, şeffaf bant, kuru boya, pastel boya, markör kalemler, kolaj yapmak için çeşitli kumaş ve kağıtlar, makas, yapıştırıcı

Açıklama: Bu uygulamada sizden uygulama 1'de atık malzemelerden tasarladığınız giysinin artistik çizimini yapıp renklendirmeniz istenmektedir. Uygulamanızı yaparken aşağıdaki noktalara dikkat ediniz.

- Artistik çizim yaparken Görsel 2.72 ve 2.73'de verilen silüetlerden veya Ek-1, Ek-3'teki görsellerden yararlanınız.
- Çalışmaya başlamak için artistik çizim prensiplerinden birini seçiniz.
- Malzemeleri ekonomik kullanınız.
- Temiz ve düzenli çalışınız.
- Çalışmanızı sizden istenen sürede teslim ediniz.

İşlem Basamakları

1. Önlüğünüzü giyiniz.İş güvenliği ve tedbirlerini alarak araç gereci ve çalışma ortamını hazırlayınız.
2. Silüetin çizili olduğu kâğıdın üzerine eskiz kâğıdını koyunuz.
3. Silüetin çizili olduğu kâğıdı ve eskiz kâğıdını masaya bant yardımıyla sabitleyiniz.
4. Tasarladığınız giysinin artistik çiziminin önünü, kumaş kıvrımlarına dikkat ederek çiziniz.
5. Giysi çizimini bitirdiğiniz çalışmanın detaylarını çiziniz.
6. Işıklı masa yardımıyla eskiz kâğıdına yaptığınız çizimi resim kâğıdına aktarınız.
7. Çalışmanızı renklendiriniz.

Not: Çizimleri yaparken kâğıdı ortalayınız.

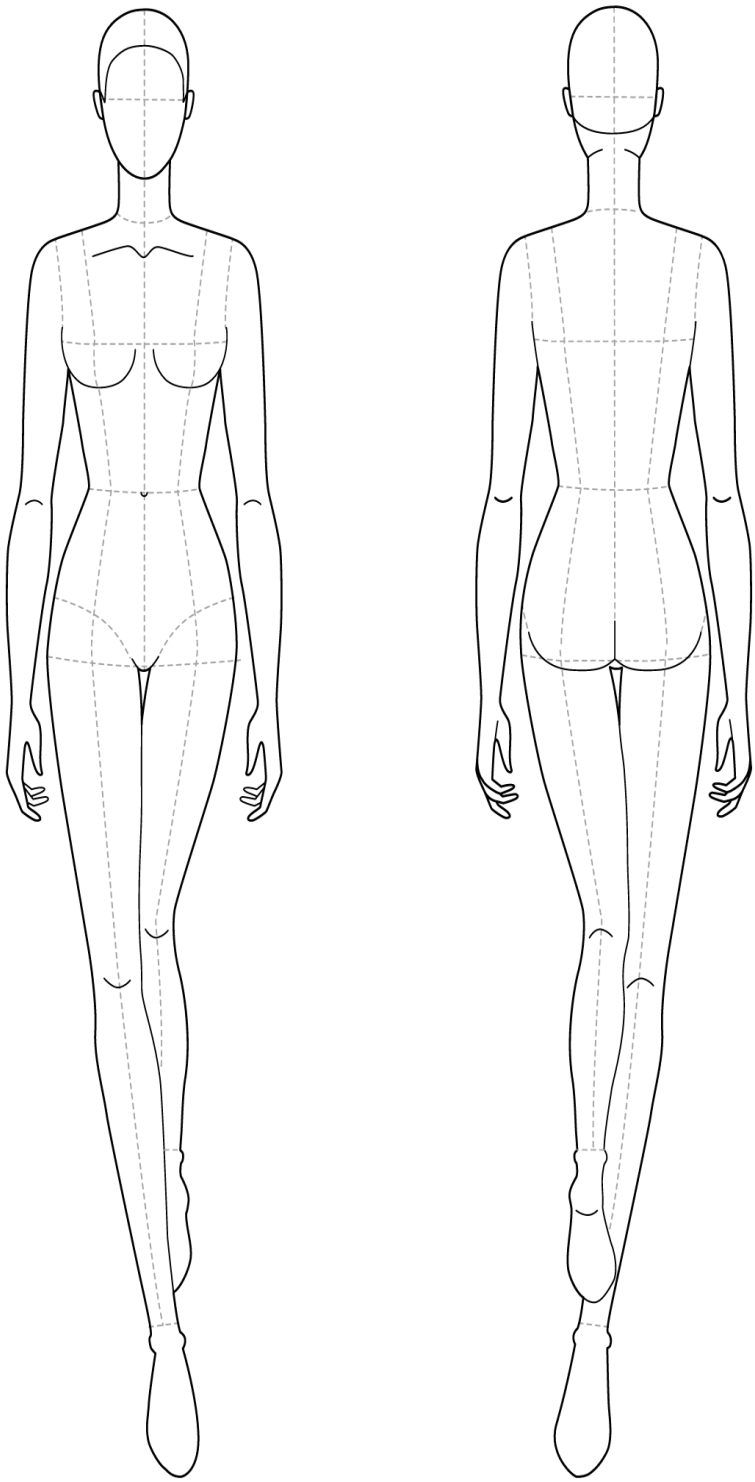
DEĞERLENDİRME

Bu uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen ölçütler kullanılacaktır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 12, en düşük puan 4'tür. Puan 1-4 arasında ise "Geliştirilebilir", 5-8 arasında ise "İyi", 9-12 arasında ise "Çok iyi" olarak değerlendirilecektir.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ		
	ÇOK İYİ (3)	İYİ (2)	GELİŞTİRİLEBİLİR (1)
Özgün bir çalışma ortaya çıkardı.			
Malzemeleri etkili şekilde kullandı.			
Süreyi etkin kullandı.			
Temiz ve düzenli çalıştı.			
TOPLAM			

Görsel 2.72: Kadın silüeti

Görsel 2.73: Kadın silüeti

2.4. SİLÜET ÜZERİNE ARTİSTİK ERKEK ÇİZİMLERİ

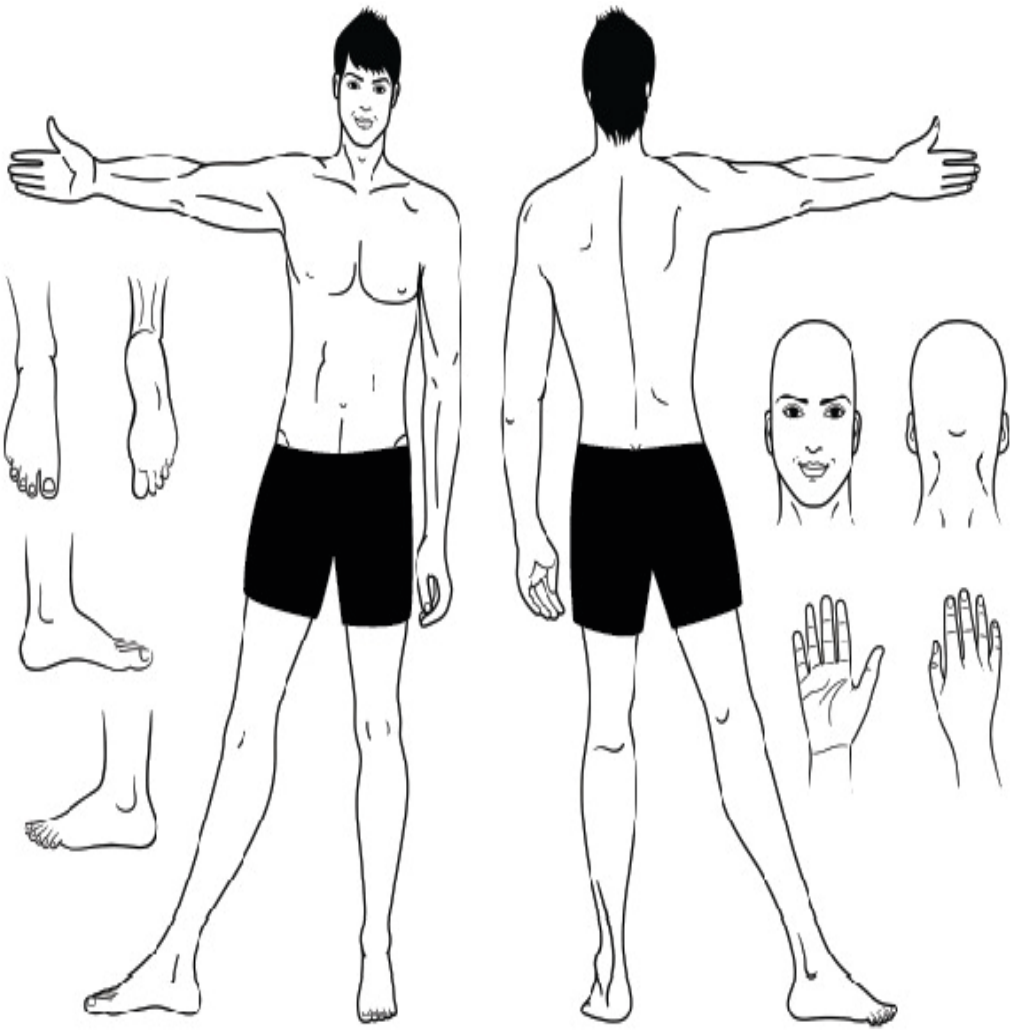
Hazırlık Çalışması

Erkek kıyafeti denilince (renk, model, kullanılan kumaş ve aksesuarlar açısından) aklınıza ne tür giysiler gelmektedir? Açıklayınız.

2.4.1. Erkek Silüetlerinin Özellikleri

Erkek silüetiyle kadın silüetindeki teknik çizim özellikleri benzerlik göstermekte olup artistik çizim özellikleri farklıdır.

Görsel 2.74: Silüet ön-arka uyumu

DİKKAT: Silüet oluştururken ya da silüete giysi giydirilirken dikkat edilecek noktalardan biri sağ yön, sol yön, ön ve arka uyumudur (Görsel 2.74).

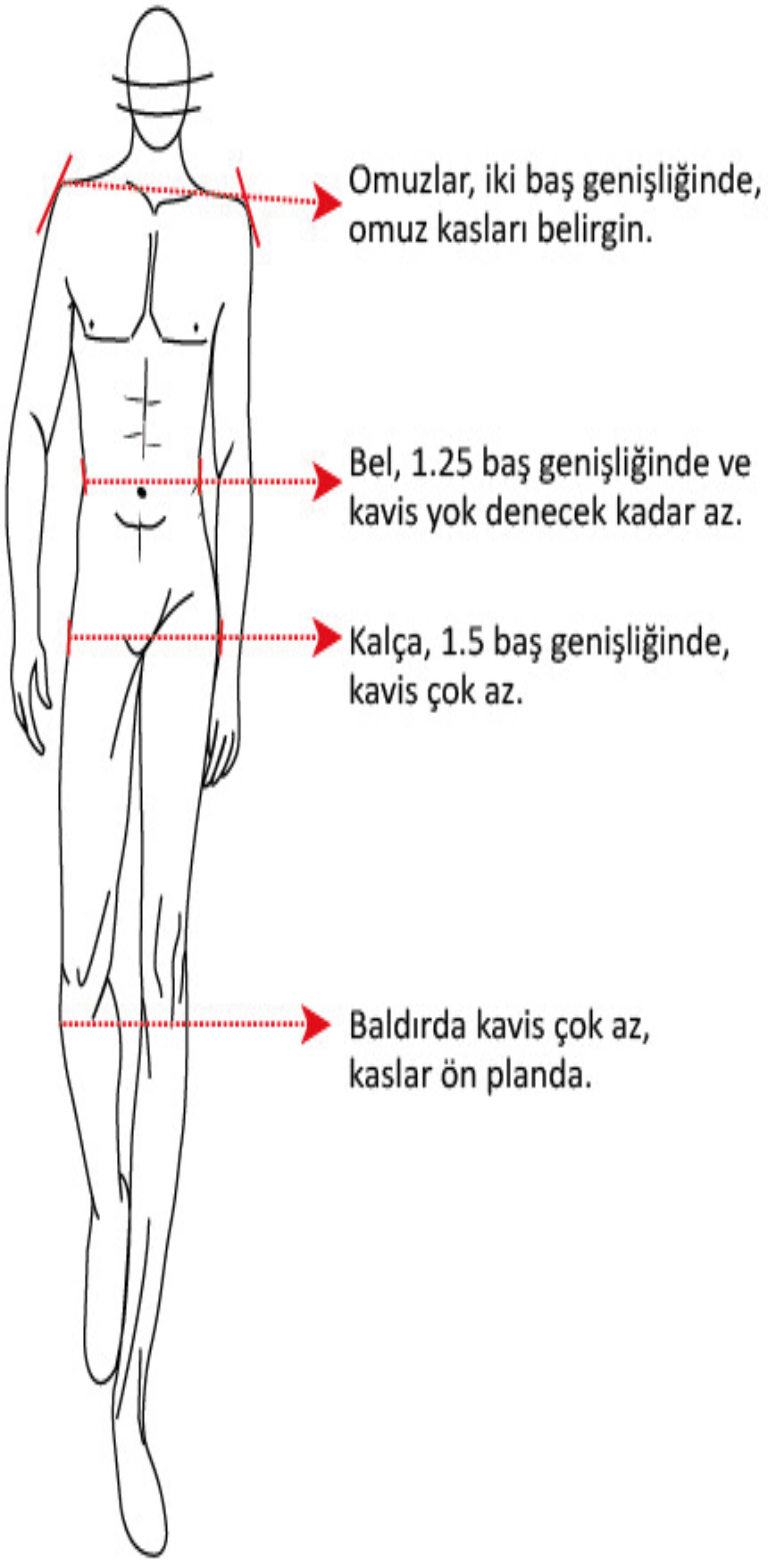
Artistik Erkek Çizim Silüetinin Özellikleri

1. Silüetin boyunun, başın dokuz katı olması (Bu oran 1/9, 1/10, 1/11……1/15 vb. oranlarda farklılık gösterebilir.),

2. Silüetin, teknik çizim silüetine göre hareketli, zarif ve etkileyici olması,

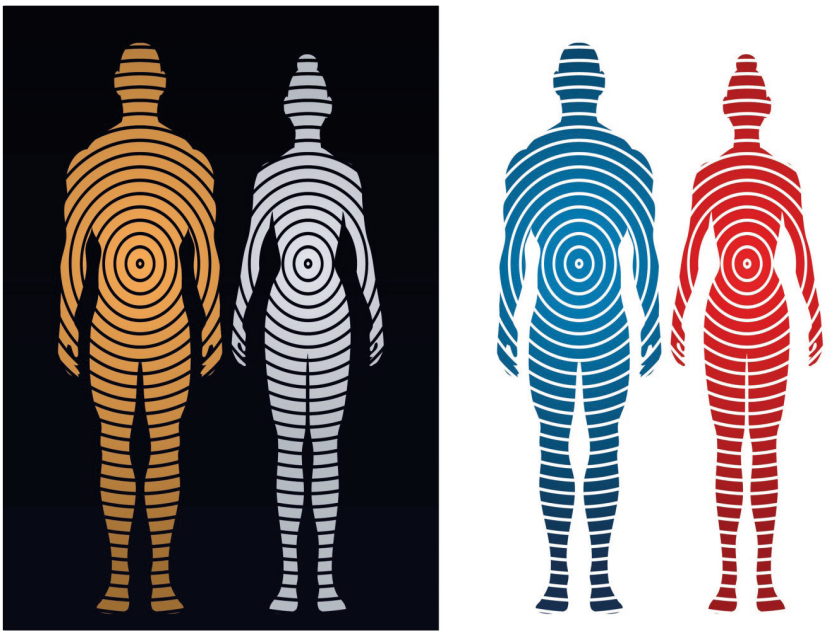
3. Silüetin verdiği poz ile giyeceği giysi arasında uyum olması,

4. Silüetin sert geçişlerinin olmasıdır (Görsel 2.75).

Görsel 2.75: Erkek silüeti

Erkek silüeti, kadın silüetine oranla daha cüsselidir. Daha uzun boylu ve geniş omuzludur. Oransal olarak silüetin baş kısmı daha büyüktür. Göğüs kısmı geniş, gövde kısmı daha uzun, kalçaları dardır. Erkek silüetinin bel kemiği kadınınki gibi **S** şeklinde bir kıvrım almaz. Yani bel ve kalça açısı kadın silüetinde olduğu kadar belirgin değildir (Görsel 2.76).

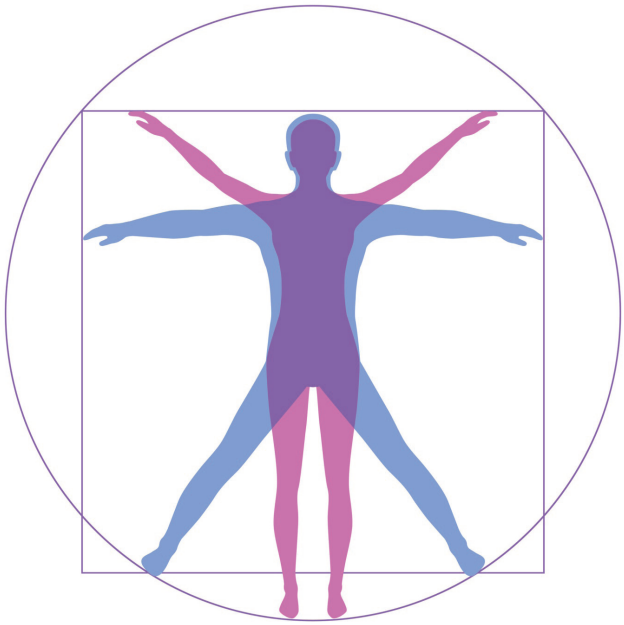
Görsel 2.76: Kadın-erkek silüeti

2.4.2. Modelin Verdiği Poz ile Giyeceği Giysi Arasındaki Uyum

Modelin duruşunu belirlerken esas alınması gereken nokta, kıyafetin en belirgin özelliklerine vurgu yapmak olmalıdır. Modelin düz duruşu ile yürüyen ya da oturan model arasındaki çizim farklarına ve giysi uyumuna dikkat edilmelidir. Erkek modelin duruş şekilleri kadın ve çocuktaki duruşlarla benzerlik göstermekte olup erkekler genellikle sporcu duruşları sergilerler.

Araştırıyorum

Moda dergilerindeki erkek model görsellerini inceleyiniz. Seçtiğiniz iki örneği sınıfa getirip modelin özelliklerini ve duruş şekillerini değerlendiriniz. Görsellere dair fikirlerinizi sınıfta paylaşınız.

Görsel 2.77: T ve A biçimi duruş

- Yukarıdaki görsel **T biçimi duruş** ve **A biçimi duruş** modellerine örnektir. Bu silüetler giysinin kol detayları, yırtmaç detayları gösterilmek istendiğinde çokça kullanılmaktadır. Model her iki kolunu ya da tek kolunu yanlara açarak bir duruş sergiler (Görsel 2.77).

Görsel 2.78: Elmas duruş

- Yukarıdaki görselde **elmas duruş** tipi gösterilmiş, cepte olan eller, giysinin rahat görünmesini sağlamıştır. Bu duruşta kemer, kuşak veya pantolon cebinin vurgusu önemlidir (Görsel 2.78).

Görsel 2.79: I tipi duruş

- Yukarıdaki görselde **I tipi duruş** gösterilmiştir. Bu duruş hareket etkisi göstermez. Genellikle model özelliği çok olmayan, sıradan günlük kıyafetlerin sunumunda kullanılır (Görsel 2.79).

Görsel 2.80: Duruş şekilleri

- Görselde farklı modellerde giysiler giydirilen figürler incelendiğinde duruşun kıyafete yansımasının önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Kıyafet duruşa göre rollere bürünür, tasarım vurgularında çizim ne kadar etkiliyse duruş da bir o kadar etkilidir (Görsel 2.80).

Sıra Sizde

Aşağıda farklı duruşları verilmiş görselleri inceleyiniz. Modellerin duruş tipinin adını, altta verilen boşluklara yazınız (Görsel 2.81, 2.82).

Görsel 2.81: Artistik çizim

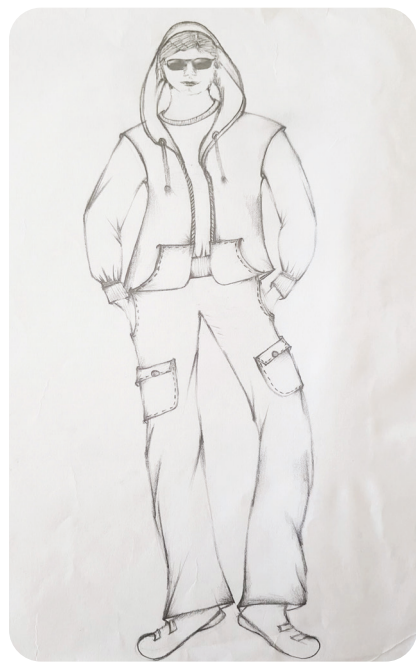
Görsel 2.82: Artistik çizim

....

2.4.3. Hazır Silüet Üzerine Artistik Erkek Çizimleri

Hazır silüet üzerine artistik erkek çizimi yapılırken kadın ve çocuk çizimlerindeki teknik kurallar geçerli olup tek fark erkek silüetinin geçişlerinin daha sert çizgide olmasıdır.

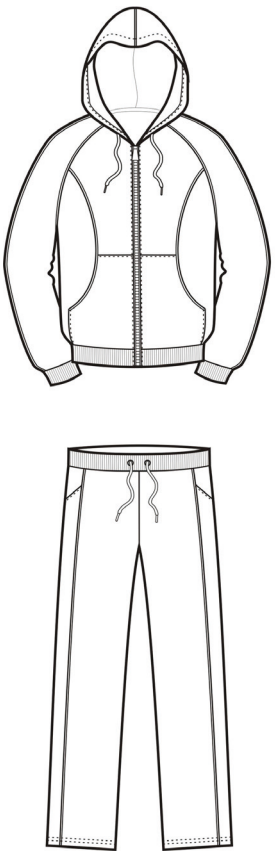
Görseldeki modelde, giysinin dönüş yerleri, kıvrım ve katlanma yerleri daha koyu ton ile gölgelendirilmiştir. Spor dikişleri daha ince uçlu bir kalemle çizilmiştir. Cep, cep kapağı, manşet, fermuar oranları belirli bir ölçüde olup paralelliğe ve simetriye dikkat edilmiştir. Alt beden ve üst beden birbirini takip eder niteliktedir (Görsel 2.83).

Görsel 2.83: Elde artistik çizim

Sıra Sizde

Aşağıda teknik çizimi verilen giysiyi, erkek silüetinin kopyasını alarak, artistik çizim tekniklerine uygun olarak silüete giydiriniz (Görsel 2.84).

Görsel 2.84: Teknik çizim

Bilgi Köşesi

İş giysilerinin ve resmi kıyafetlerin sunumunda, daha sade, hatta tek düze bir duruş şekli kullanılır (Görsel 2.85).

Görsel 2.85: İş kıyafetleri

10. UYGULAMA

Uygulama Adı: Artistik Erkek Giyim Çizimi

Uygulama Süresi: 4 ders saati

Amaç: Hazır bir silüetin üzerine artistik erkek giyim çizimleri yapmak.

Kullanılacak Araç Gereç

- Resim kâğıdı, eskiz kâğıdı, kurşun kalem, silgi, şeffaf bant

Açıklama: Bu uygulamada sizden artistik erkek çizimi yapmanız istenmektedir. Çalışmanızı aşağıdaki işlem basamaklarını takip ederek yapınız. Uygulamanızı yaparken aşağıdaki noktalara dikkat ediniz.

- Artistik çizim yaparken Görsel 2.74, 2.75'te ve Ek-2'de verilen silüetlerden yararlanınız.
- Çalışmaya başlamak için artistik çizim prensiplerinden birini seçiniz.
- Malzemeleri ekonomik kullanınız.
- Temiz ve düzenli çalışınız.
- Çalışmanızı sizden istenen sürede teslim ediniz.

İşlem Basamakları

1. Önlüğünüzü giyiniz. İş güvenliği ve tedbirlerini alarak araç gereci ve çalışma ortamını hazırlayınız.
2. Silüetin çizili olduğu kâğıdın üzerine eskiz kâğıdını koyunuz.
3. Silüetin çizili olduğu kâğıdı ve eskiz kâğıdını masaya bant yardımıyla sabitleyiniz.
4. Tasarladığınız giysinin artistik çiziminin önünü, kumaş kıvrımlarına dikkat ederek çiziniz.
5. Giysi çizimini bitirdiğiniz çalışmanın detaylarını çiziniz.
6. Işıklı masa yardımıyla eskiz kâğıdına yaptığınız çizimi resim kâğıdına aktarınız.

Not: Çizimleri yaparken kâğıdı ortalayınız.

DEĞERLENDİRME

Bu uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen ölçütler kullanılacaktır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 12, en düşük puan 4'tür. Puan 1-4 arasında ise "Geliştirilebilir", 5-8 arasında ise "İyi", 9-12 arasında ise "Çok iyi" olarak değerlendirilecektir.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ		
	ÇOK İYİ (3)	İYİ (2)	GELİŞTİRİLEBİLİR (1)
Özgün bir çalışma ortaya çıkardı.			
Malzemeleri etkili şekilde kullandı.			
Süreyi etkin kullandı.			
Temiz ve düzenli çalıştı.			
TOPLAM			

2.4.4. Çizimleri Renklendirme

Artistik çizimden sonraki aşama, oluşturulan çizimin renklendirilmesidir. Çalışmalarda birkaç tekniği bir arada kullanmak görsel olarak ifade zenginliği sağlar. İllüstrasyon tekniği, elde yapılan iki ya da üç tekniğin sanki bilgisayar ortamında uygulanmış hâlidir. Aşağıdaki görsellerde gerçeğe en yakın şekilde uygulanan illüstrasyon tekniği ile renklendirilmiş erkek modelleri verilmiştir (Görsel 2.86,2.87).

Görsel 2.86: İllüstrasyon tekniği

Görsel 2.87: İllüstrasyon tekniği

11. UYGULAMA

Uygulama Adı: Artistik Erkek Giyim Çiziminin Renklendirilmesi

Uygulama Süresi: 4 ders saati

Amaç: Artistik erkek giyimine ait çizimi verilen görselin üzerinde renklendirme yapmak.

Kullanılacak Araç Gereç

- Resim kâğıdı, eskiz kâğıdı, kurşun kalem, silgi, şeffaf bant, makas, kuru boya veya guaj boya

Açıklama: Bu uygulamada sizden artistik çizimi verilen model üzerine renklendirme yapmanız istenmektedir. Çalışmanızı aşağıdaki işlem basamaklarını takip ederek yapınız. Uygulamanızı yaparken aşağıdaki noktalara dikkat ediniz.

- Artistik çizim yaparken Görsel 2.88 'de verilen silüetten yararlanınız.
- Çalışmaya başlamak için renklendirme çeşitlerinden birini seçiniz.
- Malzemeleri ekonomik kullanınız.
- Temiz ve düzenli çalışınız.
- Çalışmanızı sizden istenen sürede teslim ediniz.

İşlem Basamakları

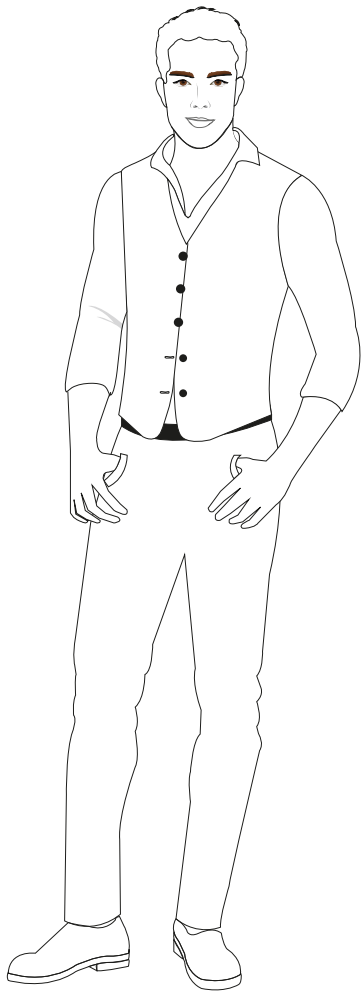
1. Önlüğünüzü giyiniz. İş güvenliği ve tedbirlerini alarak araç gereci ve çalışma ortamını hazırlayınız.
2. Artistik çizimin olduğu kâğıdın üzerine resim kâğıdını koyunuz.
3. Kullanacağınız renklendirme tekniğine karar verip çizimin ana hatlarını resim kağıdına geçiriniz.
4. Artistik çiziminizi genel hatlardan detaylara doğru renklendiriniz.
5. Renklendirme yaparken kumaş kıvrımlarına, dikiş yerlerine dikkat ediniz.
6. Işığın geldiği yöne göre gölgelendirme yapınız (Görsel 2.88).

Not: Renklendirme yaparken kâğıdı ortalayınız.

DEĞERLENDİRME

Bu uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen ölçütler kullanılacaktır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 12, en düşük puan 4'tür. Puan 1-4 arasında ise "Geliştirilebilir", 5-8 arasında ise "İyi", 9-12 arasında ise "Çok iyi" olarak değerlendirilecektir.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ		
	ÇOK İYİ (3)	İYİ (2)	GELİŞTİRİLEBİLİR (1)
Özgün bir çalışma ortaya çıkardı.			
Malzemeleri etkili şekilde kullandı.			
Süreyi etkin kullandı.			
Temiz ve düzenli çalıştı.			
TOPLAM			

Görsel 2.88: Artistik çizim

Sıra Sizde

Aşağıda sulu boya tekniği ile boyanmış artistik çizimleri verilen görsellerin kopyasını alınız. Aldığınız kopya üzerine kolaj tekniğini uygulayınız (Görsel 2.89). Çalışmanızı sınıf panosunda sergileyiniz.

Görsel 2.89: Sulu boya tekniği ile artistik çizim

2.5. SİLÜET ÜZERİNE ARTİSTİK KOSTÜM ÇİZİMLERİ

Hazırlık Çalışması

Kostüm tasarımı yapmış olsaydınız hangi özellikleri ön plana çıkarırdınız?

2.5.1. Kostüm Çeşitleri

Tiyatro, oyun, görsel sanat, dans vb. etkinliklerde kullanılan giysi ve aksesuarlara **kostüm** denir. Kostüm çeşitlerini şöyle sıralayabiliriz:

- Palyaço Kostümleri
- Ülke Kostümleri
- Güncel Kostümler
- Tarihi Kahramanların Kostümleri
- Masal ve Çizgi Film Kahramanlarının Kostümleri

Araştırıyorum

Yukarıda ismi geçen kostümlerin dışında size farklı gelen kostüm çeşitlerini araştırınız. Elde ettiğiniz bilgileri sunum hâlinde sınıfta paylaşınız.

Palyaço Kostümleri: Daha çok çocukları eğlendirmek amaçlı organizasyonlarda kullanılır. Bu nedenle göz alıcı renkteki kumaşlar ve büyük ebatlı aksesuarlarla tamamlanır. Abartılı makyaj ve kırmızı yuvarlak ponpona benzeyen burun aksesuarı, palyaço kostümünün en bilinen özelliğidir (Görsel 2.90, 2.91).

Görsel 2.90: Palyaço kostümü

Görsel 2.91: Palyaço

Ülke Kostümleri: Günlük hayatta çok kullanılmasa da ülke tanıtımlarında o ülkeye ait kültürel yansımaları en iyi anlatan simgelerden olduğu için önem taşımaktadır. Örneğin Japonya denilince hafızada canlanan ilk görsel, Japon halkının giydiği **kimono** olarak adlandırılan giysidir (Görsel 2.92).

Görsel 2.92: Kimono

Hindistan'da **sari** denilen giysiler kullanılırken İskoçya'da erkekler **kilt** denilen kısa, ekose desenli etek giyerler. Bahsedilen ülkelerden anlaşılacağı üzere dünyanın her yerinde kültürleri yansıtan sembolik giysiler bulunmaktadır (Görsel 2.93, 2.94).

Görsel 2.93: Sari

Görsel 2.94: Kilt

Güncel Kostümler: Öncelikle kostümün kullanılacağı organizasyona bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir. Örneğin bir gösteride hayalet rolünü canlandıracak biri, kostümün karakter özelliklerini bu role göre belirler. Aksesuar, peruk, maske ve buna benzer materyallerle kostüm canlandırması yapılır. Okul gösterileri, maskeli balolar, belirli gün ve haftalar gibi organizasyonlarda yapılacak animasyon veya gösterilerde bu tarz kostümlerle sıkça karşılaşılır (Görsel 2.95).

Görsel 2.95: Güncel kostüm

Tarihi Kahramanların Kostümleri: Ülke ve dünya çapındaki tarihi olaylarda, ön planda olan insanların kendileriyle özdeşleşen kıyafetleridir. Bu insanlar kral, asker, lider, devlet adamı gibi görevler ile tarihe adını yazdırmış önemli ve tanınan kişilerdir. Tarihi kahramanların kostümleri şu şekilde örneklendirilebilir:

Her padişahın kendine has bir kavuk kullanması, Atatürk'ün askeri kıyafetleri, Orta Çağ savaşçılarının metalden yapılan kostümleri gibi. Bu kostümler o kahramanların başarılarını günümüze yansıtan semboller olarak değer taşımaktadır (Görsel 2.96, 2.97).

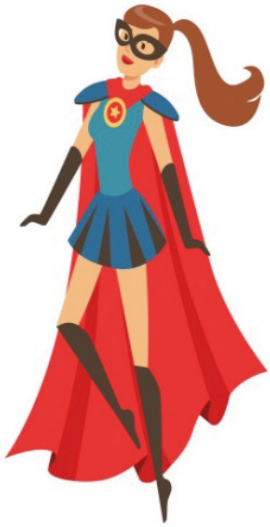
Görsel 2.96:Tarihi kostüm

Görsel 2.97: Orta Çağ savaşçısı

Masal ve Çizgi Film Kahramanlarının Kostümleri: Günümüzde çeşitli alanlarda kullanılan en belirgin kostümlerdir. Bu kostümler sevimlilikleriyle, dikkat çekme özellikleriyle daha çok çocuklara hitap eder. Çocukların hayal gücünü artırmak, sosyalleşmelerini sağlamak ve bir kahramanın rolüne bürünmeyi benimsemek amacıyla bu tarz kostümler çocukların hayatında önemli bir yer tutar.

Örneğin prenses karakterlerindeki kabarık elbise modeli kız çocukları için cazipken Batman karakterinin uçuşan pelerini de erkek çocuklarını cezbeder (Görsel 2.98, 2.99, 2.100).

Görsel 2.98: Çizgi film kahramanı

Görsel 2.99: Masal kahramanı

Görsel 2.100: Masal kahramanı

2.5.2. Modelin Verdiği Poz ile Giyeceği Giysi Arasındaki Uyum

Modelin vereceği poz, giyeceği kostümün modeline uygun olmalıdır. Omuzların vücuda hizalanması, bakışların odaklanmasının yanı sıra kostümün, modelin hem vücut yapısına hem de kullanılacak ortama uygunluğu önemlidir. Fon ve dekor ile birlikte kumaş deseni, dikiş ve süsleme özellikleri ve radyal denge de dikkate alınmalıdır. Kostüm yatay ve dikey çizgilerden oluşabilir. Yine kostümü taşıyacak kişinin kostümü ne için, kim için, nerede giyeceği gibi soruları kostümüyle cevapsız bırakmaması gerekir. Kostüm önden yırtmaçlı bir model ise modelin duruşu düz olmamalı, model bacak dekoltesini gösterecek pozisyonda durmalıdır. Kostümün kol detayı önemli bir paya sahip ise duruş ya yandan ya da kollar hafif aralıklı bir biçimde olmalıdır. Eğer animasyon tarzında bir kostüm tasarımı yapılacaksa giyecek modelin duruşunun rahat bir formda olması gereklidir.

Yandaki görsel dans kostümü giymiş, hafif sağa dönerek kostümünün bütün detaylarını vurgulamış bir modeldir. Hareketli bir duruş göstererek taşıdığı giysiyi de hareketlendirmiştir (Görsel 2.101).

Görsel 2.101: Dans kostümü

Görsel 2.102: Savaşçı kostümü

Yandaki görsel savaşçı kostümü giymiş, yine bu görsel de hafifçe sağa dönüp poz vermiştir (Görsel 2.102). Kullandığı bütün aksesuarlar göz önündedir. Örneğin hem dans kostümü giymiş model hem de savaşçı kostümünü taşıyan model düz bir duruş yani **I tipi duruş** sergilemiş olsaydı, aynı kostümlerin izleyicide uyandırdığı etki daha yalın, daha belirsiz olacaktır.

2.5.3. Hazır Silüet Üzerine Artistik Kostüm Çizimleri

Hazır silüet üzerine artistik kadın ya da erkek giysi çizimi yapılırken bahsedilen teknik kurallar, artistik kostüm çizimi için de geçerlidir. Tek fark, kostüm çiziminin diğer çizimlere göre daha abartılı olduğudur.

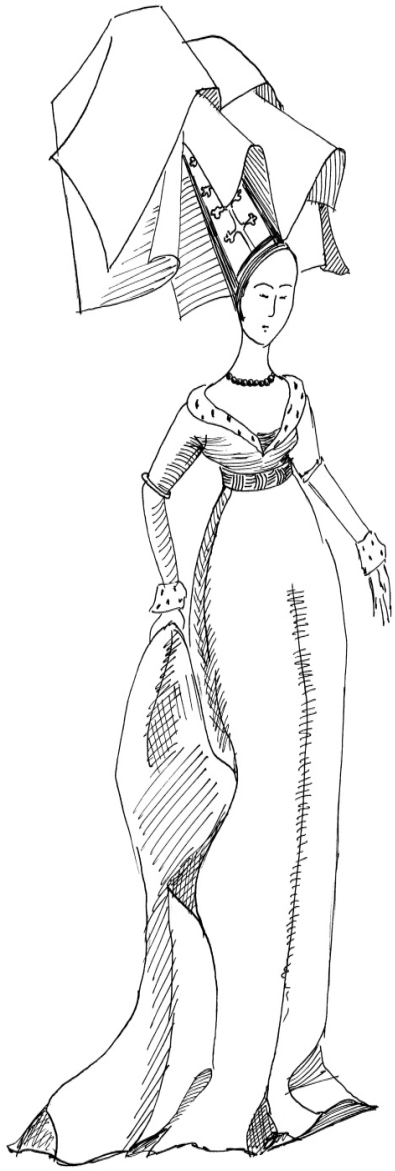
Bilgi Köşesi

Giysi tasarlarken giysinin her detayında (kol, etek, manşet, aksesuar, kemer, dikiş özellikleri, kumaş, süsleme vb.) aşırıya kaçmak, giysiyi tasarım açısından güzel yapmaz sadece izleyenin gözünü yorar. Doğru poz veren bir modelde giysinin bir ya da iki detayını ön plana çıkarmak yeterlidir. Tek başına her detay ayrı ayrı değerlendirildiğinde göze güzel gözükürken bütünde kullanıldığında karmaşaya yer vermemelidir.

Aşağıdaki görseller incelendiğinde hazır silüet üzerine artistik kostüm çizimleri yapıldığı görülmektedir. Görsel 2.103'te oturan bir silüet üzerine saray kadınını andıran bir kostüm çizilmiştir. Görsel 2.104'te ise kıyafetten çok başlık, tasarımıyla dikkat çekmektedir. Gölgelendirme stili olarak çizgi kullanılmıştır.

Görsel 2.103: Saray kadını kostümü

Görsel 2.104: Şapkalı kostüm

12. UYGULAMA

Uygulama Adı: Artistik Kostüm Çizimi

Uygulama Süresi: 4 ders saati

Amaç: Kadın, erkek ya da çocuk silüeti üzerine artistik kostüm çizimi yapmak.

Kullanılacak Araç Gereç

- Resim kâğıdı, eskiz kâğıdı, kurşun kalem, silgi, şeffaf bant, makas

Açıklama: Bu uygulamada sizden dilediğiniz bir silüet üzerine artistik kostüm çizimi yapmanız istenmektedir. Çalışmanızı aşağıdaki işlem basamaklarını takip ederek yapınız. Uygulamanızı yaparken aşağıdaki noktalara dikkat ediniz.

- Tasarlayacağınız kostüm için Ek-1, Ek-2, Ek-3, Ek-4 görsellerinden veya daha önce kullandığınız hazır artistik silüetlerden (kadın, erkek, veya çocuk) yararlanınız.
- Çalışmaya başlamak için artistik çizim prensiplerinden birini seçiniz.
- Malzemeleri ekonomik kullanınız.
- Temiz ve düzenli çalışınız.
- Çalışmanızı sizden istenen sürede teslim ediniz.

İşlem Basamakları

1. Önlüğünüzü giyiniz. İş güvenliği ve tedbirlerini alarak araç gereci ve çalışma ortamını hazırlayınız.
2. Silüetin çizili olduğu kâğıdın üzerine eskiz kâğıdını koyunuz.
3. Silüetin çizili olduğu kâğıdı ve eskiz kâğıdını masaya bant yardımıyla sabitleyiniz.
4. Tasarladığınız giysinin artistik çiziminin önünü, kumaş kıvrımlarına dikkat ederek çiziniz.
5. Giysi çizimini bitirdiğiniz çalışmanın detaylarını çiziniz.
6. Işıklı masa yardımıyla eskiz kâğıdına yaptığınız çizimi resim kâğıdına aktarınız.

Not: Çizimleri yaparken kâğıdı ortalayınız.

DEĞERLENDİRME

Bu uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen ölçütler kullanılacaktır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 12, en düşük puan 4'tür. Puan 1-4 arasında ise "Geliştirilebilir", 5-8 arasında ise "İyi", 9-12 arasında ise "Çok iyi" olarak değerlendirilecektir.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ		
	ÇOK İYİ (3)	İYİ (2)	GELİŞTİRİLEBİLİR (1)
Özgün bir çalışma ortaya çıkardı.			
Malzemeleri etkili şekilde kullandı.			
Süreyi etkin kullandı.			
Temiz ve düzenli çalıştı.			
TOPLAM			

2.5.4. Çizimleri Renklendirme

Kostüm tasarımında abartılı çizgiler kullanılırken kostüm renklendirmede kontrast renkler kullanılır. Sıcak soğuk dengesi oluşturacak renkler kullanıldığında tasarım daha dikkat çekici hâle gelecektir. Sunumun yapılacağı ortama göre kostümde kullanılacak rengin, tonlamanın, yüzeyin ya da dokunun etkisi büyük ölçüde önem taşır. Örneğin sıcak renk, koyu ton, parlak yüzey ve sert doku kostüm üzerinde yakınlık etkisi verirken soğuk renk, açık ton, mat yüzey ve yumuşak doku uzaklık etkisi yapar. Bunun yanında arka planda kullanılan renkler ve ışıklar da kostümü ön plana çıkarmada etkilidir.

Görsel 2.105: Pastel boya tekniği cariye kostümü

Görsel 2.106: İngiliz kraliyet kostümü

Görsel 2.107: Guaj boya tekniği prenses kostümü

Görsel 2.108: Karışık boya tekniği buz pateni kostümü

Sıra Sizde

Yukarıda guaj boya, pastel boya, kuru boya ve karışık boya teknikleriyle hazırlanan kostüm görselleri verilmiştir (Görsel 2.105, 2.106, 2.107, 2.108). Siz de dilediğiniz bir kostüm modelini diğer boyama çeşitlerinden birini kullanarak renklendiriniz.

2.6. SİLÜET ÜZERİNE ARTİSTİK YÖRESEL KIYAFET ÇİZİMLERİ

Hazırlık Çalışması

Yöreye özgü geleneksel ögeleri öğrenmenin yöresel kıyafet çizimine etkileri neler olabilir? Nedenleriyle açıklayınız.

2.6.1. Yöresel Kıyafet Çeşitlerinin Parçaları

Sadece bir yöreye ait olan, o yöredeki insanların örf ve adetlerine göre özel günlerde veya günlük giysi olarak giydikleri kıyafetlere **yöresel kıyafet** denir (Görsel 2.109, 2.110). Yöreye göre kıyafetin kaç parçadan veya hangi parçalardan oluştuğu çeşitlilik gösterebilir. Günümüzde en çok kullanılan parçalar ise şunlardır:

Görsel 2.109: Osmanlı kaftanı

Görsel 2.110: Kaftan

Bilgi Köşesi

Görsel 2.111: Erzurum yöresi cepkeni

Görsel 2.112: Zeybek kıyafeti

Yukarıdaki birinci görsel Erzurum yöresine ait cepken olup ikinci görsel Ege Bölgesi'ne ait Zeybek kıyafetidir (Görsel 2.111, 2.112).

- **Sırta Giyilen Yöresel Kıyafetler**

Gömlek: Cepken ya da yelek altına giyilen, malzemesi pamuk veya ipek olan bir günlük giysidir. Özel günlerde ipekten yapılanlar, hatta gerdanlık gibi takıların görünmesi amacıyla V yaka modelleri tercih edilir.

Cepken: Malzemesi kadife veya çuhadır. Uzunluğu bele kadar olup uzun kollu ve önden açıktır. Kenarları ve kol ağızları sim veya harçla, ön ve arka tarafı da yöreye has motiflerle işlidir.

Yelek: Sırtı astarlı, bazı modellerinde arka ortası tokalı olup iki cepli, işlemeli, açık yakalı yöresel kıyafettir.

Çuha: El tezgâhlarında dokunur ve keçeleştirilerek kullanılır. Şalvar, yelek gibi geleneksel Türk giysilerinde kullanılan bir kumaş türüdür. Aynı zamanda uzun kollu ya da kolsuz cepkeni andıran, işlemeli bir yöresel giysinin adıdır.

Şalvar: Halk oyunları ve günlük hayatta eteğin altına da giyilen, rahatlık veren tamamlayıcı kıyafet olup üç eteğin de altında kullanılan vücut hatlarına yapışmayan, paçaları lastikli, ağı geniş etnik bir giysidir.

Üç Etek: Saten ya da kutnu kumaştan yapılan üç parçanın biri sağda, biri solda diğeri de arkada olmak üzere topuklara kadar uzanan yırtmaçlı bir giysidir. Genellikle özel günlerde, düğünlerde veya kına gecelerinde kullanılan giyside yoğun sim işlemesi görülür.

Aşağıdaki görselde fes, yelek, gömlek, şalvar ve kuşak kullanan, dönemin demirci örneği verilmiştir (Görsel 2.113).

Görsel 2.113: Demirci kıyafeti

- **Ayağa Giyilen Yöresel Kıyafetler**

Çizme: Dize veya dizden yukarıya kadar uzanan, deriden, süetten ya da suni deriden yapılan yöresel kıyafet tamamlayıcılarında körüklü modelleri bulunan bir çeşit ayakkabıdır.

Çarık: Deriden yapılan, ayağa giyilen basit ayakkabılardır. Sivri ya da küt burunlu modelleri bulunmaktadır (Görsel 2.114, 2.115).

Görsel 2.114: Çarık görünümlü terlik

Görsel 2.115: Sivri burunlu çarık

- **Başa Giyilen Yöresel Kıyafetler**

Başlık: Yöreye göre deseni, kumaşı, süslemesi farklılık gösterir. Başa sarılan ya da giyilen mukavva parçasının, konik-silindir şeklinde kesilip kumaş kaplanmasıyla elde edilir.

Fes: Genellikle kırmızı veya bordo renkli, çuha, kadife, keçe saten gibi kumaşlardan yapılan konik şekilli başa giyilen bir parçadır.

Görsel 2.116: Poşu

Poşu: Daha çok Doğu ve Güneydoğu'da kullanılmakta olup kenarları saçaklı, küçük kare desenleri olan başa ya da boyna dolanan pamuklu bir giysi türüdür (Görsel 2.116).

Şal: Etnik dokulu, pamuklu veya ipek gibi kumaşlardan yapılan bazılarının üzerinde motif işlemesi bulunan kimi zaman atkı, başörtüsü kimi zaman da omuz örtüsü olarak kullanılan yöresel bir giysi türüdür.

- **Yöresel Kıyafetlerle Birlikte Kullanılan Aksesuarlar**

Kama: Yöresel kıyafetlerde, erkeklerin kuşaklarına ya da kemerlerine sıkıştırdıkları deri bir kın içinde taşınan, ucu sivri, ağzı keskin hançere denir.

Kuşak: Kare şeklinde, ipekli ya da pamuklu geleneksel bir dokumadır. Ortadan katlanarak üçgen biçimine getirilen, uçları püsküllü, bele sarılarak kullanılan bir giysi parçasıdır.

Görsel 2.117: İşlemeli kemer

Kemer: Üç eteğin ya da şalvarın üzerine takılan, bazı modellerinde yöresel motiflerin bulunduğu, bazılarında telkâri, gümüş, altın işçiliğinin de olduğu bir takıdır (Görsel 2.117).

Araştırıyorum

Yaşadığınız yerde giyilen yöresel kıyafetleri araştırınız. Bu giysilerde kullanılan kumaşın üzerindeki işleme ve süslemeleri içeren sunu hazırlayınız. Çalışmanızı sınıfta paylaşınız.

2.6.2. Yöresel Kıyafet Üzerine Yapılan Süsleme ve İşlemelerle Her Yöre İçin Oluşan Farklılıklar

Türkiye'de ve dünyada kültürel yansımalarla oluşan etnik ögeler kıyafetlere de yansımıştır. Bu yansımalar en belirgin şekilde, kumaş desenlerinde ve kıyafet üzerindeki süslemelerde görülür. Bununla birlikte çeşitli aksesuarlar da yöresel kıyafetlerle bütünleşmiştir. Her yörenin hatta farklı tarihsel dönemlerin bile kendilerine has süslemeleri mevcuttur (Görsel 2.118, 2.119, 2.120).

Görsel 2.118: İşlemeli metal kemer örnekleri

Görsel 2.119: Yöresel kumaş örneği

Görsel 2.120: Yöresel kumaş örneği

Sıra Sizde

Aşağıda etnik desenli teknik çizimi verilen yöresel kıyafetin, artistik çizimini yapınız (Görsel 2.121).

Görsel 2.121: Etnik desenli yöresel kıyafet

Görsel 2.122: Simli ve desenli yöresel kumaşlar

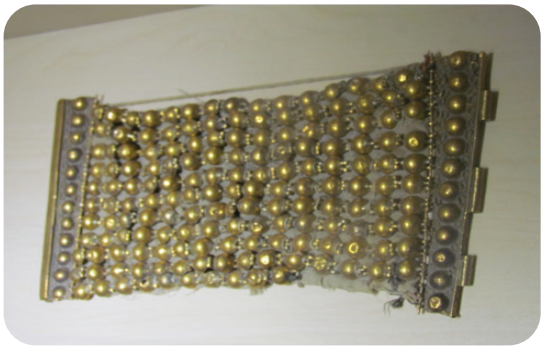
Yandaki görselde çeşitli motiflerle bezenen kumaş örnekleri verilmiştir. Her birinde kullanılan ip, sim, desen, geçiş yerleri, renkler ve tonlamalar farklıdır. Biri diğerine göre daha sade ya da daha karmaşık desen özelliğindedir. Yöreye veya döneme göre kiminde şal deseni, kiminde cepken motifi, bazısında ise evde kullanılacak herhangi bir eşya niteliğindedir. Yöresel kıyafetlerde ve süslemelerinde farlılıklar olduğu gibi, eşya olarak kullanılan halılarda, kilimlerde, seccadelerde, havlularda, para keselerinde de süsleme ve işlemeler farklılık göstermektedir (Görsel 2.122, 2.123, 2.124, 2.125, 2.126, 2.127).

Görsel 2.123: Osmanlı Devleti'ne ait işlemeli para keseleri

Görsel 2.124: Osmanlı Devleti'ne ait işlemeli mühür keseleri

Görsel 2.125: Altın işlemeli kemer

Görsel 2.126: Taş işlemeli kemer

Görsel 2.127: İç Anadolu Bölgesi Seymeni ve hanımı

Bilgi Köşesi

Görsel 2.128: Tepelik

Tepelik, gelin başlıklarından biridir. Altından veya gümüşten yapılan, genellikle daire şeklinde, kenarlarında sallantıları ya da paraları olan başlık türüdür. Günlük yaşamda daha sadeleri kullanılırken gelin başlıkları gösterişlidir. Tepelikler doğrudan saça takılabildiği gibi, gelin başında yer alan fesin üst kısmına da yerleştirilir (Görsel 2.128).

Her yörede farklı etkinlikler olabildiği gibi her etkinliğe özgü farklı yöresel kıyafetlerin olması da hem yöreye hem yapılan etkinliğe zenginlik katar. Bunlar; motif işlerken, halı ve kilim dokurken, kına geceleri ve düğünlerde giyilen giysiler, enstrüman çalarken giyilen kıyafetler gibi çeşitlilik gösterir (Görsel 2.129, 2.130, 2.131, 2.132).

Görsel 2.129: Enstrüman çalan Anadolu kadını

Görsel 2.130: Yöresel kilim dokuyan Anadolu kadını

Görsel 2.131: Yöresel motif işleyen Anadolu kadını

Görsel 2.132: Kütahya yöresine ait kına gecesi giysisi

Bilgi Köşesi

Kıras fistan, Doğu ve Güneydoğu Bölgesi'nde her yaştan kadının tercih ettiği, tek parça kadın giysisidir. Düğün, nişan ve kına gecelerinde doğu kadınlarının vazgeçilmezi olan bu elbise farklı tasarım, desen, kumaş ve renkleriyle dikkat çeker. Süslemelerinde pul, boncuk detayları oldukça fazladır.

Sıra Sizde

Aşağıdaki görsellerde verilen yöresel kıyafetleri karşılaştırınız. Tespit ettiğiniz farklılıkları verilen boşluğa yazınız (Görsel 2.133, 2.134).

Görsel 2.133: Yöresel kıyafet

Görsel 2.134: Yöresel kıyafet

.....

.....

.....

.....

.....

2.6.3. Modelin Verdiği Poz ile Giyeceği Giysi Arasındaki Uyum

Daha önceki konularda, kadın, çocuk, erkek ve kostüm çizimleri, modelin duruşunun giysiye kattığı olumlu özellikler anlatılmıştır. Aynı şekilde modelin pozu yöresel kıyafetlerin sunumu için de önemlidir. Bir halk oyunları gösterisinde, daha gösteri başlamadan izleyicinin tüm dikkatini ilk etapta kıyafetler çeker. Figüre göre kıyafet seçimi yapılır. Yine figüre göre kıyafetin işlevselliğine önem verilir (Görsel 2.135, 2.136, 2.137).

Görsel 2.135: Yöresel Hint kıyafeti

Görsel 2.136: Özbekistan'a ait yöresel kıyafet

Görsel 2.137: Fas kaftanı

Örneğin şalvar, belinin lastikli olmasıyla, kalıbının geniş olmasıyla rahat hareket etme bakımından hemen hemen tüm folklor kıyafetlerinin vazgeçilmezidir. Yöreye göre kiminin ağı dar, kiminin daha geniş, bazı modellerde ağ aşağıya kadar uzanmakta olup bazılarında ise diz üstünde tutulmuştur (Görsel 2.138, 2.139).

Görsel 2.138: Yöresel kıyafet

Görsel 2.139: Yöresel kıyafet

2.6.4. Silüet Üzerine Artistik Yöresel Kıyafet Çizimleri

Silüet üzerine artistik yöresel kıyafet çizimi yapılırken silüete kostüm, erkek, kadın ve çocuk giysisi giydirirken uygulanan kurallar aynen geçerlidir. Aşağıdaki görsel çeşitli yöresel giysilerden esinlenerek günümüze modernize edilmiş, artistik el çizimi örneğidir (Görsel 2.140).

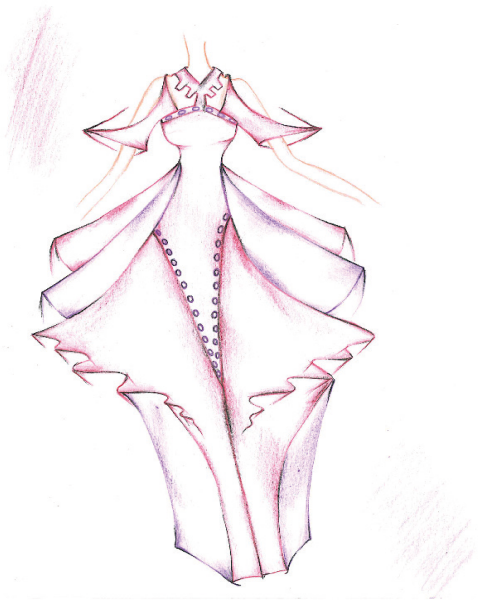
Görsel 2.140: Elde stilize edilmiş artistik yöresel giysi

2.6.5. Çizimleri Renklendirme

Renklendirmede kullanılan malzemeler, kendilerine has nitelikleriyle kişisel ifade imkânı sağlayan araçlardır. Moda resmi çalışmalarında verilmek istenen etki, en iyi hangi teknikle verilebilecekse o teknik uygulanmalıdır. Teknik aynı olsa da her kişinin yorumlayışı farklılık gösterebilir. Aynı modeldeki giysinin renklendirmesi farklı tekniklerde uygulandığında ise apayrı bir algı oluşturabilir (Görsel 2.141, 2.142, 2.143, 2.144).

Görsel 2.141: Kuru boya tekniği çalışırken

Görsel 2.142: Kuru boya tekniği ile yöresel artistik çizim

Görsel 2.143: Markör kalem tekniği çalışırken

Görsel 2.144: Markör kalem tekniği ile yöresel artistik çizim

13. UYGULAMA

Uygulama Adı: Artistik Yöresel Kıyafet Çizimi ve Renklendirmesi

Uygulama Süresi: 4 ders saati

Amaç: Seçilen bir yöreye ait artistik yöresel kıyafet çizimi yapmak ve renklendirmek.

Kullanılacak Araç Gereç

- Resim kâğıdı, eskiz kâğıdı, kurşun kalem, silgi, şeffaf bant, makas, kuru boya veya markör kalem

Açıklama: Bu uygulamada sizden seçtiğiniz bir yöreye ait artistik yöresel kıyafet çizimi yapmanız ve renklendirmeniz istenmektedir. Çalışmanızı aşağıdaki işlem basamaklarını takip ederek yapınız. Uygulamanızı yaparken aşağıdaki noktalara dikkat ediniz.

- Artistik çizim yaparken Ek-1, Ek-2, Ek-3, Ek-4 görsellerinden veya daha önceki kazanımlarda verilen silüetlerden yararlanınız.
- Çalışmaya başlamak için artistik çizim prensiplerinden birini seçiniz.
- Artistik çizim aşaması bittikten sonra renklendirme çeşitlerinden birini seçiniz.
- Malzemeleri ekonomik kullanınız.
- Temiz ve düzenli çalışınız.
- Çalışmanızı sizden istenen sürede teslim ediniz.

İşlem Basamakları

1. Önlüğünüzü giyiniz. İş güvenliği ve tedbirlerini alarak araç gereci ve çalışma ortamını hazırlayınız.
2. Silüetin çizili olduğu kâğıdın üzerine eskiz kâğıdını koyunuz.
3. Silüetin çizili olduğu kâğıdı ve eskiz kâğıdını masaya bant yardımıyla sabitleyiniz.
4. Tasarladığınız giysinin artistik çiziminin önünü, kumaş kıvrımlarına dikkat ederek çiziniz.
5. Giysi çizimini bitirdiğiniz çalışmanın detaylarını çiziniz.
6. Artistik çizimin olduğu kâğıdın üzerine resim kâğıdını koyunuz.
7. Kullanacağınız renklendirme tekniğine karar verip çizimin ana hatlarını resim kağıdına geçiriniz.
8. Artistik çiziminizi genelden özele doğru renklendiriniz.
9. Renklendirme yaparken kumaş kıvrımlarına, dikiş yerlerine dikkat ediniz.
10. Işığın geldiği yöne göre gölgelendirme yapınız.

Not: Renklendirme yaparken kâğıdı ortalayınız.

DEĞERLENDİRME

Bu uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen ölçütler kullanılacaktır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 12, en düşük puan 4'tür. Puan 1-4 arasında ise "Geliştirilebilir", 5-8 arasında ise "İyi", 9-12 arasında ise "Çok iyi" olarak değerlendirilecektir.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ		
	ÇOK İYİ (3)	İYİ (2)	GELİŞTİRİLEBİLİR (1)
Özgün bir çalışma ortaya çıkardı.			
Malzemeleri etkili şekilde kullandı.			
Süreyi etkin kullandı.			
Temiz ve düzenli çalıştı.			
TOPLAM			

Notlar : .....

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A- Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Cümlelerin başındaki boşluğa cümleler doğru ise "D" yanlış ise "Y" yazınız.

1. **( )** Resim ve heykel sanatında varlıkların biçimine figür denilmektedir.

2. **( )** Kanon, herhangi bir nesnenin sadece kenar çizgileri çizilerek yapılan resmidir.

3. **( )** Giyim tasarımı alanında kullanılan silüet "teknik çizim" silüetidir.

4. **( )** Erkek silüetinin geçişleri, kadın silüetine göre daha serttir.

5. **( )** Silüet oluştururken sağ, sol, ön ve arka uyuma dikkat edilmelidir.

6. **( )** Erkek silüetinin bel kemiği S şeklinde bir kıvrım alır.

7. **( )** İş giysilerinin ve resmi kıyafetlerin sunumunda, T duruş şekli kullanılır.

B- Aşağıda verilen cümleleri okuyunuz. Boş bırakılan yerleri uygun sözcüklerle tamamlayınız.

8. Kadın giyiminde kullanılan şifon ve tüllerin ifadesi için **.....** yöntemi tercih edilmektedir.

9. Moda tasarımı alanında kullanılan silüetin ölçü ve oranlarının, giysiyi daha hoş göstermek için değiştirilerek çizilmesine **.....** denir.

10. Giyim tasarımcıları, tasarımlarını anlatmak için bilgi amaçlı çizimler yapsa da her zaman iyi bir **.....** değildir.

11. Teknik çizim silüeti oluşturulurken ideal insan figürü için kullanılan **.....** başlık kanon ölçüleri dikkate alınarak hazırlanır.

12. Genellikle model özelliği olmayan, sıradan günlük kıyafetlerin sunumunda **.....** duruş tipi kullanılır.

13. Gerçeğe en yakın benzetilen **.....** renklendirme tekniğidir.

14. İskoçya'da erkekler **.....** denilen kısa, ekose desenli etek giyerler.

C- Aşağıda verilen soruları okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

15. Aşağıdakilerden hangisi artistik çizim prensiplerinden biridir?

A) Bütünlük B) Denge C) Ölçek D) Vurgu E) Zıtlık

16. Canlı modele bakarak çizim yapmak aşağıdakilerden hangisini kolaylaştırır?

A) Model tasarlamayı B) İletişim becerilerini

C) İnsan vücudu ölçü ve oranlarını D) Tasarım prensiplerini

E) Sunum hazırlama işlemlerini

17. Aşağıdakilerden hangisi kollar iki tarafa açılmış olarak çizilen duruş şeklidir?

A) A biçimi B) Elmas C) I biçimi D) S biçimi E) T biçimi

18. Aşağıdakilerden hangisi yöresel kıyafetlerle birlikte kullanılan aksesuarlardan biridir?

A) Cepken B) Çarık C) Kama D) Poşu E) Şal

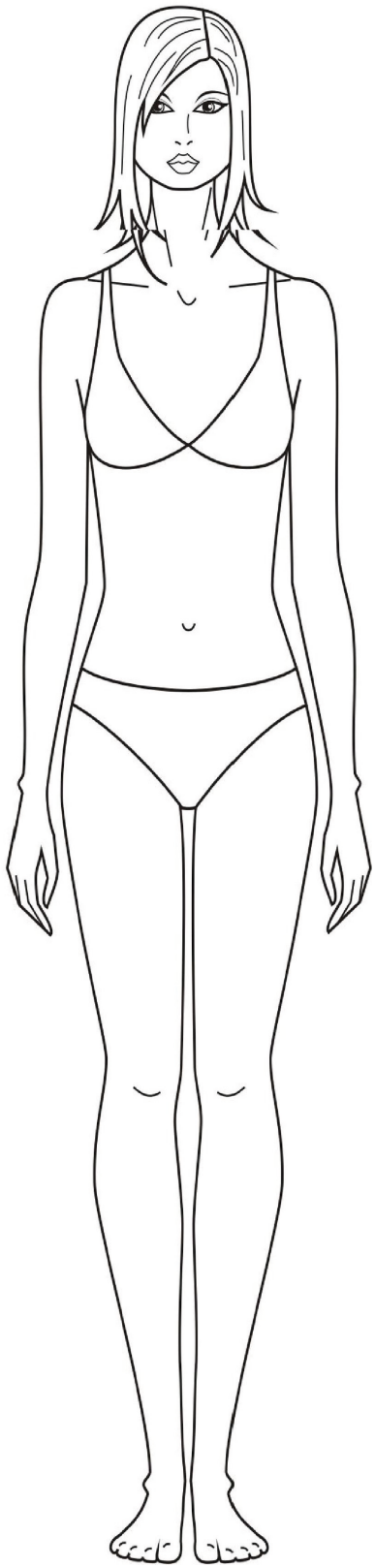
19. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde düğün ve nişan gibi törenlerde kadınların tek parça olarak giydiği kıyafet aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kaftan B) Kıras fistan C) Şalvar D) Üç etek E) Yelek

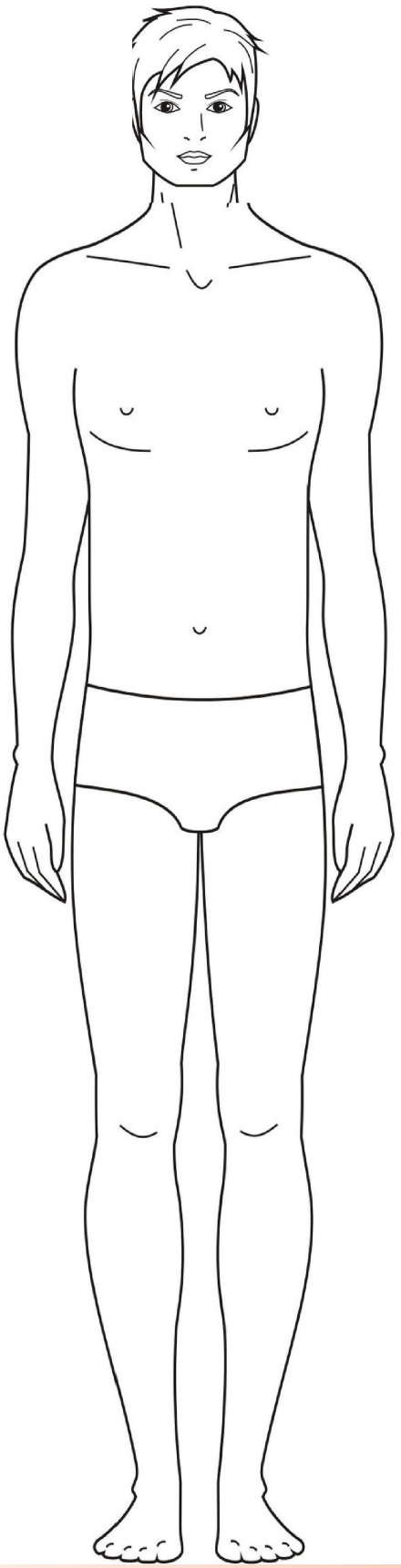
20. Aşağıdakilerden hangisi sırta giyilen yöresel kıyafetlerden biri değildir?

A) Cepken B) Gömlek C) Kuşak D) Üç etek E) Yelek

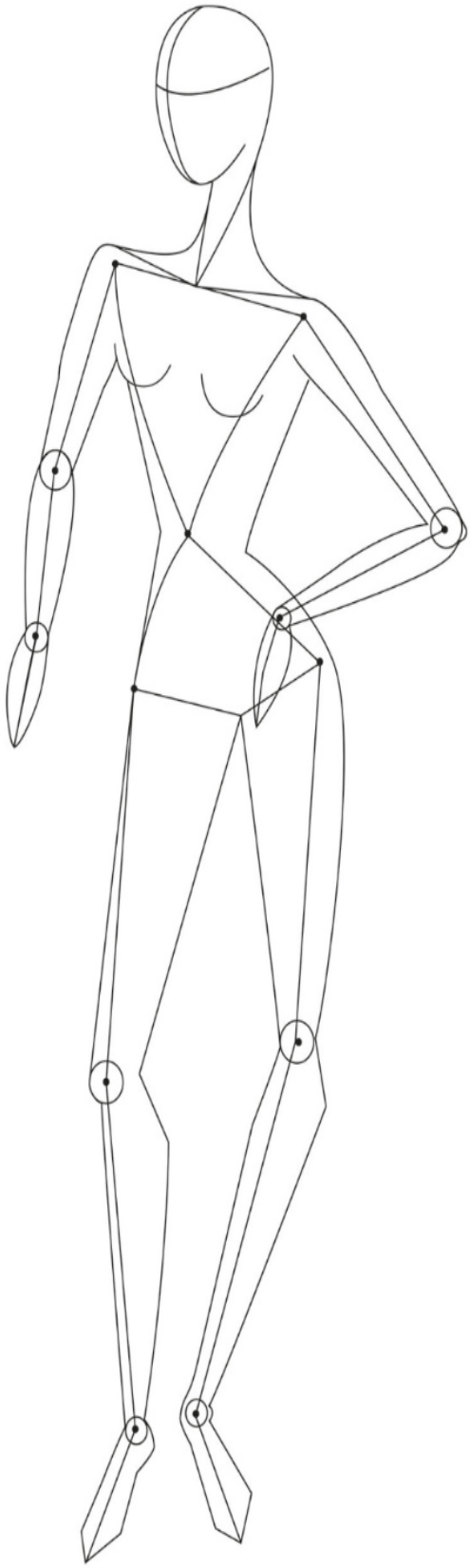
DOKUZ KANONLUK ARTİSTİK KADIN SİLÜETİ (EK-1)

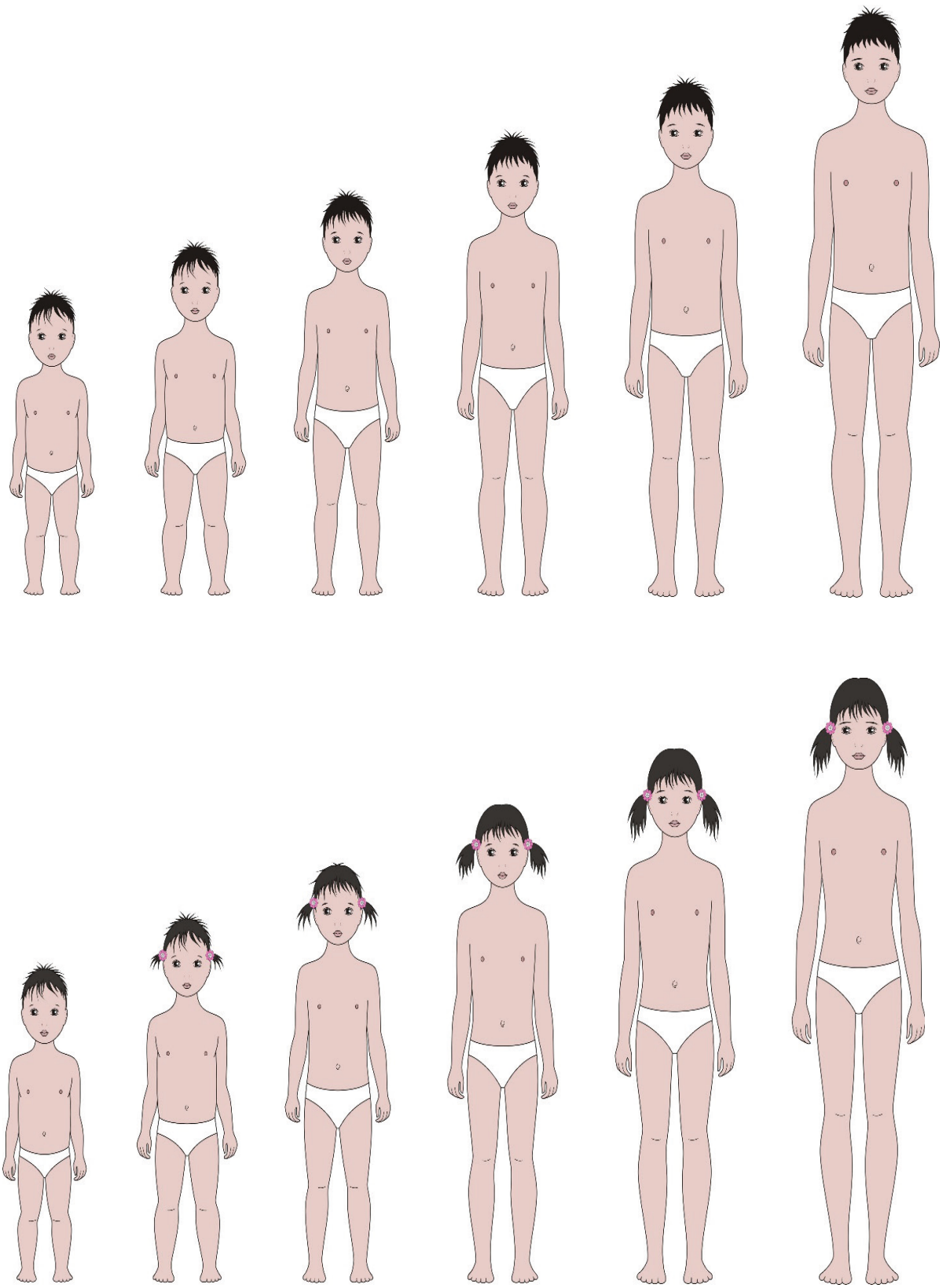
DOKUZ KANONLUK ARTİSTİK ERKEK SİLÜETİ (EK-2)

ARTİSTİK SİLÜETİ (EK-3)

2-12 YAŞ ARASI ARTİSTİK ERKEK VE KIZ ÇOCUK SİLÜETLERİ (EK-4)

(2021, 02 02). www.interaction-design.org: https://www.interaction-design.org/literature/ topics/design-principles adresinden alındı.

(2021, 01 27). resimhocam.com: https://resimhocam.com/insan-vucudunun-resim-sanatindaki-bas-olcusune-oranlari adresinden alındı.

AYANOĞLU, S. G., & AĞAÇ, S. (2017). Sürdürülebilir Moda Kavramına Yönelik Tasarım Fikirleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi, 10*(19). Mart 14, 2021 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/325655 adresinden alındı.

AYTUĞLU, A. (2015). *Moda Tasarımcısı İçin Figürler.* İstanbul: Bulut Yayınları.

Başarılı Marka Oluşturmanın 8 Kuralı. (tarih yok). Mart Salı, 2021 tarihinde brandingturkiye.com: https://www.brandingturkiye.com/basarili-marka-olusturmanin-8-kurali/ adresinden alındı.

BRIGNELL, B. (2021, 02 02). *principles.design*. https://principles.design/examples/10-principles-of-good-road-design adresinden alındı.

CANTEKİN, B. (2019, Aralık 11). *Minimalizm nedir? Minimalist Ne Demek.* Mart 15, 2021 tarihinde Enstitü: https://www.iienstitu.com/blog/minimalizm-nedir-minimalist-ne-demek adresinden alındı

CIVARDI, G. (2014). *İnsanların Çizimi.* İstanbul: Koleksiyon Yayıncılık.

CIVARDI, G. (2017). *Giysili Figür Çizimi.* İstanbul: Beta Basım Yayın.

Cornell. (2021, 02 05). *cornell.edu*. www.cornell.edu: http://char.txa.cornell.edu/language/PRINCIPL/principl.htm adresinden alındı

ÇAKAR, D. G., KİŞİOĞLU, D., & BAYRAKTAR, F. (2003). *Temel Tasarım Bilgisi.* İstanbul: Yapa Yayın Pazarlama.

ÇEĞİNDİR, N. Y. (2020). *100 Soruda Giysi Mimarisi.* Ankara: Gazi Kitabevi.

DRUDI, E., & PACI, T. (2008). *Figure Drawing For Fashion Design.* Singapore: Pepin Press.

EROL, F. (2011). *Trend Öngörüsü ve Moda Dİnamikleri.* İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. Mart 4, 2021 tarihinde https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=gTXGvaBh7kZ4XEj2qrHvKg&no=8T1MgKFmmCCzmcoH_juALA adresinden alındı.

ERTÜRK, N., KİPÖZ, Ş., CİVİTÇİ, Ş., ÜREYEN, E., KANIŞKAN, E., & KAĞNICIOĞLU, H. (2013, Ocak). Moda Tasarım. Eskişehir: T.C Anadolu Üniversitesi. Mart 3, 2021 tarihinde https://www.academia.edu/6821063/MODA_TASARIM adresinden alındı.

GEDİK, S. (2012). *Geçmişten Günümüze Vintage Giyimin Tercih Edilme Nedenleri ve Kullanım Düzeylerinin İncelenmesi.* Ankara: Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. Mart 7, 2021 tarihinde https://dspace.gazi.edu.tr/bitstream/handle/20.500.12602/187181/ab7d0801789d-b21da02ff6c13aa75488.pdf?sequence=1 adresinden alındı.

GEYİK DEĞERLİ, N. (2019). Moda Endüstrisinin Giyilebilir Teknoloji Tasarımları. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 4*(1). doi:10.21733

GIBELLINI, L., & TOMASI, C. B. (2012). *Il Disegno per la Moda.* Roma: Clitt srl.

HOPKİNS, Jhon;. (2013). *Moda Tasarımında Moda Çizimi.* (B. BAŞOĞLU, Çev.) İstanbul, Ümraniye: Literatür Yayınları.

İCİ, S. (2019). *Gençlerin Kıyafer Tercihleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştıma: Cumhuriyet Üniversitesi Örneği.* Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi . mart 14, 2021 tarihinde https://acikerisim.cumhuriyet.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12418/12054/595073.pdf?sequence=1&isAllowed=y adresinden alındı.

KARTAL, E. (2014). *Moda Trend Tahmin ve Analizleri Tüketicilerin Moda Ürün Beklenti Düzeyleri.* İstanbul: Haliç Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. Mart 4, 2021 tarihinde https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=ovhH19U3uc7zGnfEwBQnDQ&no=784gj_NITl-ToRnWF6dLcCw adresinden alındı.

KOMŞUOĞLU, Ş., İMER, A., SEÇKİNÖZ, M., ALPASLAN, S., & ETİKE, S. (1986). *Resim 2 Moda Resmi ve Giyim Tarihi.* Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

KÜRŞAD, D. (2008). *Moda İllüstrasyonu ve Türkiye'deki Moda İllüstrasyonu Üzerine Bir Araştırma.* Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Nisan 12, 2021 tarihinde http://tez.sdu.edu.tr/Tezler/TS02864.pdf adresinden alındı.

LAU, Jhon;. (2014). *Moda Tasarımında Aksesuar Tasarımı.* (B. BAŞOĞLU, Çev.) İstanbul, Ümraniye: Literatür yayanları.

MCASSEY, Jecqueline; BUCKLEY, Clare;. (2013). *Moda Tasarımında Stil Yaratmak.* (B. BAŞOĞLU, Çev.) İstanbul, Ümraniye: Literatür yayınları.

MEHRALİ, N. (2015). *Moda Akımlarının Giysi Oluşum Sürecine Etkisinin Araştırılması.* İstanbul: Arel Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. Mart 7, 2021 tarihinde https://docplayer.biz.tr/1086231-57-Moda-akimlarinin-giysi-koleksiyonu-olusum-surecine-etkisinin-arastirilmasi.html adresinden alındı.

MODA. (2021, 01 27). *www.modaizle.com*. Moda izle web sitesi: https://www.modaizle.com/profesyonel-siluet-cizimi-nasil-yapilir-teknik-ve-artistik/ adresinden alındı.

MOLLA, A. (2007). *Giysi Tasarımı Aşamalarının İncelenmesi ve Hazır Giyim İşletmelerindeki Tasarımcı Performansının Değerlendirlmesi.* Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mart 3, 2021 tarihinde http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/9384/211522.pdf?sequence=1&isAllowed=y (3 Mart 2021) adresinden alındı.

NEILD, R. (2018). *Moda İllüstratörü Gibi Çizmek.* İstanbul: Profil Kitap Maviağaç Kültür Sanat Yayıncılık.

OLGAÇ, Y. D. (2014). *Moda Resmi.* YA-PA Yayın Pazarlama.

RENFREW, Colin; RENFREW, Elinor;. (2011). *Moda Tasarımında Koleksiyon Geliştirme.*(B. BAŞOĞLU, Çev.) İstanbul, Bağcılar: Literatür Yayınları.

RIEGELMAN, N. (2006). *9 Heads.* Beijing: 9 Heads Media.

RIEGELMAN, N. (2006). *Colors for Modern Fashion.* Beijing: 9 Heads Media.

SEIVEWRIGHT, Simon;. (2013). *Moda Tasarımında Araştırma ve Tasarım.* (B. BAKIN, Çev.) İstanbul, Ümraniye: Literatür Yayınları.

SPENCER, S. T., & ZAMAN, Z. (2008). *The Fashion Designer's Directory of Shape and Style.* Hong Kong: Barron's Educational Series.

TAHMASEBI, S. (2016). *Moda Tasarımcıları İçin Figür Çizimleri.* İstanbul: Hayalperest Yayınevi.

TATHAM, C., & SEAMAN, J. (2016). *Moda Tasarımı Çizim Dersleri.* (A. ERMERT, Çev.) İstanbul: Hayalperest Yayınevi.

Tekstil Dershanesi. (2021, Mart Salı). Mart Salı, 2021 tarihinde Tekstil Dershanesi: https://www.tekstildershanesi.com.tr/bilgi-deposu/konfeksiyon-teknolojisi-1824.html adresinden alındı.

Türk Modacılar ve Moda Tasarımcılar. (tarih yok). Mart Cuma, 2021 tarihinde tekstilsayfasi.blogspot.com: https://tekstilsayfasi.blogspot.com/2013/08/turk-modacilar-ve-tasarimcilar.html adresinden alındı.

WATSON, L. (2007). *Modaya Yön Verenler.* (G. Ayas, Çev.) İstanbul: Güncel Yayıncılık.

YAŞAR ÇEĞİNDİR, Neşe; ÇAKMAK, Şükran;. (2018). *Giysi Örneğinde Moda Ürün Geliştirme.* Ankara, Kızılay: Gece Akademi.

YAŞAR ÇEĞİNDİR, Neşe. (2020). *100 Soruda Gİysi Mimarisi.* Ankara, Çankaya: Gazi Kitapevi.

YETMEN, G. (2016). Moda Tasarımında Temel Sanat Öğelerinin Önemi. *İdil Dergisi, 5*(22). doi:10.7816

YILMAZKAYA, İ. (2020, Ocak 14). *Coco Chanel Kimdir? Hayatı-Başarı Hikayesi.* Mart 14, 2021 tarihinde Blogager: https://blog.adgager.com/coco-chanel-kimdir-hayati-basari-hikâyesi/ adresinden alındı.

GÖRSEL KAYNAKÇA

http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=2550

CEVAP ANAHTARI

CEVAP ANAHTARI (1. ÖĞRENME BİRİMİ)

DOĞRU YANLIŞ

1. D
2. D
3. Y
4. Y
5. D
6. D
7. Y
8. Y

BOŞLUK DOLDURMA

9. moda
10. sürdürülebilirlik
11. model tasarımı
12. katalog
13. dokuma kumaş
14. kamuoyu araştırması

ÇOKTAN SEÇMELİ

15. A
16. D
17. E
18. C
19. B
20. D

CEVAP ANAHTARI (2. ÖĞRENME BİRİMİ)

DOĞRU YANLIŞ

1. D
2. Y
3. Y
4. D
5. D
6. Y
7. Y

BOŞLUK DOLDURMA

8. sulu boya
9. artistik çizim
10. illüstratör
11. sekiz
12. I tipi duruş
13. illüstrasyon
14. kilt

ÇOKTAN SEÇMELİ

15. A
16. C
17. E
18. C
19. B
20. C

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ İŞARET LEVHALARI

Yasaklayıcı İşaretler

Sigara İçilmez

Sigara İçmek ve Açık Alev Kullanmak Yasaktır

Yaya Giremez

Suyla Söndürmek Yasaktır

İçilmez

Yetkisiz Kimse Giremez

İş Makinesi Giremez

Dokunma

Uyarı İşaretleri

Parlayıcı Madde veya Yüksek Isı

Patlayıcı Madde

Toksik (Zehirli) Madde

Aşındırıcı Madde

Radyoaktif Madde

Asılı Yük

İş Makinesi

Elektrik Tehlikesi

Tehlike

Lazer Işını

Oksitleyici Madde

İyonlaştırıcı Olmayan Radyasyon

Kuvvetli Manyetik Alan

Engel

Düşme Tehlikesi

Biyolojik Risk

Düşük Sıcaklık

Zararlı veya Tahriş Edici Madde

Emredici İşaretler

Gözlük Kullan

Baret Tak

Eldiven Giy

Maske Kullan

İş Ayakkabısı Giy

Yaya Yolunu Kullan

Koruyucu Elbise Giy

Yüz Siperi Kullan

Emniyet Kemeri Kullan

Kulak Koruyucu Tak

Genel Emredici İşaret (Gerektiğinde Başka İşaretle Birlikte Kullanılacaktır.)

Yangınla Mücadele İşaretleri

Yangın Hortumu

Yangın Merdiveni

Yangın Söndürme Cihazı

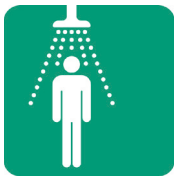

Acil Yangın Telefonu

Yönler (Yardımcı bilgi işareti)

İlkyardım İşaretleri

İlk Yardım

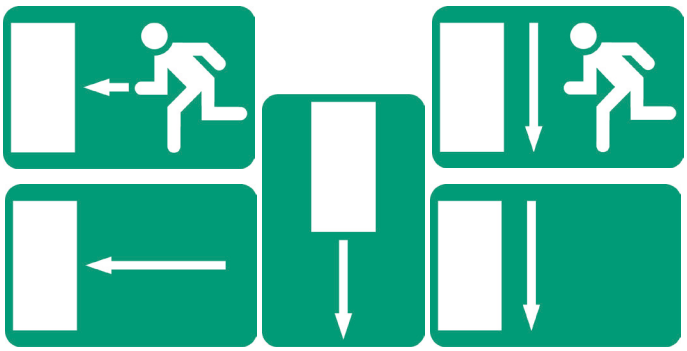

Sedye

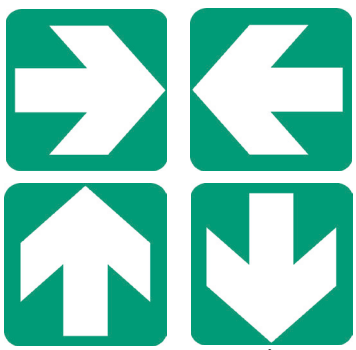

Güvenlik Duşu

Göz Duşu

Acil Yardım ve İlk Yardım Telefonu

Acil Çıkış İşaretleri

Acil Çıkış ve Kaçış Yolu

Yönler (Yardımcı Bilgi İşareti)

Yeni Nesil 112 Acil Çağrı Merkezi

7 kuruma ait acil çağrı numaraları artık tek numarada.
(İtfaiye, Jandarma, Polis, Sağlık, Orman, Sahil Güvenlik, AFAD)

NOTLAR: